

บทบาททางด้านการเศรษฐกิจ

ความเป็นมา

นโยบายทางด้านการเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ หรือของรัฐบาลแต่ละยุคที่ขึ้นมาบริหารประเทศมักจะแตกต่างกัน จะเห็นว่าไม่ว่ากลุ่มบุคคลใดที่ก้าวขึ้นมาอำนาจเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ จะต้องประกาศนโยบายทางด้านการเศรษฐกิจเป็นนโยบายหลัก เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง และเพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน อย่างไรก็ตามรัฐบาลใดจะประสบความสำเร็จมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวของ ทั้งที่เป็นปัจจัยที่เกิดภายในและภายนอกประเทศ จากประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เป็นต้นมา ซึ่งอยู่ในสมัยการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ภาวะเศรษฐกิจของไทยได้เริ่มทรุดโทรมลงตั้งแต่ปลายรัชกาล เนื่องจากพระองค์มีนโยบายส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ทำให้ทองไขขายพระราชทรัพย์เป็นจำนวนมาก¹ อย่างไรก็ตามเหตุการณ์สมัยนั้นยังไม่รุนแรงนัก ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยเริ่มตกต่ำ จนประสบปัญหาภาวะการเงินอย่างรุนแรง ในตอนที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ครองราชสมบัติได้ 2 - 3 ปี ประมาณปี พ.ศ. 2472 เนื่องจากได้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และส่งผลกระทบกระเทือนมาถึงประเทศไทยด้วย

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก พรเพ็ญ ชันตระกุล, เรื่อง เกม

ถึงแม้ว่าพระองค์จะทรงใช้ความสามารถและมาตรการต่าง ๆ เขาแก้ไขก็ยังไม่อาจแก้ไข
ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศให้เรียบร้อยสมดังพระราชประสงค์ได้ มีข้อที่น่า
สังเกตว่า รายได้เข้าสู่ประเทศไทยซึ่งได้มาจากการจำหน่ายยางพาราออกสู่ตลาดโลกได้
ผลตกต่ำลงมาเป็นลำดับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 เป็นต้นมา เหตุการณ์เช่นนี้ส่งผลให้รายได้
เข้าประเทศลดต่ำลงอย่างมาก เนื่องจากยางพาราเป็นสินค้าออกซึ่งหารายได้ให้แก่
ประเทศเป็นอันดับที่สองรองจากข้าว

จนมาถึงสมัยที่พระยามโนปกรณนิติธาดา ได้จัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้น ซึ่งเป็นรัฐบาล
ชุดแรกในระบอบประชาธิปไตย แต่ปรากฏว่ารัฐบาลชุดนี้ก็ยังไม่สามารถแก้ไขภาวะเศรษฐกิจ
อันตกต่ำนี้ได้ แม้รัฐบาลจะดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามหลัก 6 ประการ ซึ่งได้แถลงไว้
ต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อคราวแถลงขอความไว้วางใจจากสภา ฯ เนื่องจากความยุ่งยาก
ทางการเมือง จนกระทั่ง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาและพวก ทำการรัฐประหารเมื่อ
ปีค.ศ. ในวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476

รัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา จึงมีโอกาสดำเนินการบริหารประเทศได้เพียงประมาณ
1 ปีเท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นช่วงเวลาที่ยาวนาน ประกอบกับตลอดระยะเวลาดังกล่าวที่ยานมา
ได้เกิดการแก่งแย่งอำนาจในระหว่างบุคคลชั้นนำในคณะราษฎร¹ มีการแบ่งเป็นฝักฝ่าย
ทำให้การวางนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้ที่รับ
ภารกิจนี้ต่อมาได้แก่ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ซึ่งได้ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีภาย
หลังรัฐประหารแล้ว ปรากฏว่า พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้เป็นนายกรัฐมนตรีถึง
5 สมัย รวมเป็นระยะเวลา 6 ปี ดังนั้นโอกาสที่ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา จะวาง

¹ดูรายละเอียดจาก วิชา มโนพีโมกษ์, เรื่องเดิม

รากฐานนโยบายเศรษฐกิจของประเทศจึงมีมากกว่าพระยามโนปกรณนิติธาดา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง โอกาสที่พระยาพหลพลพยุหเสนาจะดำเนินนโยบายการบริหารประเทศ ตามหลัก 6 ประการของคณะราษฎรนั้นย่อมมีมากกว่าพระยามโนปกรณนิติธาดา

ในสมัยที่ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรีในระยะ 6 ปี ได้พยายามวางรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาเรื่องต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการค้าขายพาราตกต่ำ ปัญหาการทำนุบำรุงพันธุ์สัตว์ ปัญหาเรื่องธนาคาร ปัญหาเรื่องการค้ากับต่างประเทศและอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาการค้าขายพาราตกต่ำมีผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ในสมัยนี้ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัญหาทางด้านการค้าปลุกและการค้าขายพารา
2. ปัญหาการค้าปลุกและการค้าข้าว
3. ปัญหาเรื่องโรคระบาดสัตว์และการค้าสัตว์กับต่างประเทศ
4. การพะนัน

1. ปัญหาทางด้านการค้าปลุกและการค้าขายพารา

ความสำคัญของยางพาราในแง่เศรษฐกิจ

ประเทศไทยเป็นประเทศดิลกรรม รายได้หลักส่วนใหญ่ของประเทศได้มาจากการเพาะปลูกพืชพรรณและพืชผล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นอันดับ 2 รองจากข้าวเจ้า และมีบางปีที่นำรายได้เป็นอันดับ 1 ก็มี จากสถิติจำนวนราคาสินค้ายางพาราขาออกตั้งแต่ พ.ศ. 2465 - 2474 ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเก็บรวบรวมไว้ จะเห็นได้ว่า พ.ศ. 2468 ประเทศไทยจำหน่ายยางพาราออกเป็นสินค้าขาออกได้เงินเข้าประเทศสูงสุดถึง 10,182,459 บาท ซึ่งนับว่าเป็นเงินจำนวนมากทีเดียว จึงทำให้ประเทศไทยได้นำเงินจำนวนนี้ไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ทำนุบำรุงกิจการทางด้านสาธารณสุขโรคต่าง ๆ ต่อไป แต่พอมาถึงปี พ.ศ. 2474 ก่อนการปฏิวัติ

เพียงมีเดียว สิ้นค้าข่างพาราชาออกมีราคาขายตกลงมาอย่างน่าใจหาย กล่าวคือ ขายได้เพียง 538,167 บาทเท่านั้น เมื่อเทียบกับปริมาณส่งออกใน พ.ศ.2468 ในปริมาณ 4,995,420 กิโลกรัม ได้ราคา 10,182,459 บาท แต่ใน พ.ศ.2474 นั้น ปริมาณข่างส่งออก 3,512,342 กิโลกรัม ได้ราคา 538,167 บาท¹ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รัฐบาลไทยสมัย พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องพยายามเข้าเป็นสมาชิกในภาคีโครงการจำกัดข่างใน พ.ศ.2478² เนื่องจากชาวสวนข่างเคือครอนและรายได้เข้าประเทศตกต่ำ การกระทบกระเทือนนี้มีผลทั่วโลก

แหล่งปลูกข่างพารา

สำหรับแหล่งปลูกข่างพาราในประเทศไทยมีอยู่ทั่วไปทางภาคใต้ของประเทศ โดยมีกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางตอนใต้ของภาคจะมีการปลูกอย่างหนาแน่นมากกว่าทางตอนเหนือของภาค บริเวณที่มีการเพาะปลูก ได้แก่ บริเวณจังหวัดระนอง อำเภอกะทู้ป่า จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และอำเภอสายบุรี จังหวัดนราธิวาส นอกจากนี้ยังมีสวนข่างกระจายอยู่ใน 3 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงใต้ อันได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดตราด สวนข่างส่วนใหญ่ในประเทศไทยหรือประมาณ 80 - 90 เปอร์เซ็นต์ เป็นสวนข่างขนาดเล็ก และเจ้าของสวนข่างส่วนใหญ่มีรายได้จากอาชีพหลักคือ การทำสวนข่าง³ เจ้าของสวนข่างในภาคใต้มีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 40 - 50 ปี มีหลายเชื้อชาติ เช่น ไทย ไทยมุสลิม จีน และอื่น ๆ โดยพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกสวนข่างพาราจะอยู่ในบริเวณที่เป็นดินทราย ดินร่วนปนทราย ดินร่วน ดินเหนียว และดินเหนียวปนดินร่วน ซึ่งเป็นที่ดินที่เหมาะสม

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/179 (ปีก 3) เรื่องจำกัดข่าง.

² เรื่องเดียวกัน.

³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/179 (ปีก 1) เรื่องจำกัดข่าง.

ในการปลูก นอกจากนี้พืชยางพาราซึ่งชอบภูมิอากาศแบบมรสุม¹

การค้ายางพารากับต่างประเทศ

สินค้ายางพาราของประเทศไทยซึ่งผลิตได้ส่วนใหญ่เป็นผลผลิตมาจากสวนยาง 11 จังหวัด² คือ จากจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดจันทบุรี ยางพาราที่ผลิตได้ส่วนใหญ่ส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม การค้ายางพารากับต่างประเทศนั้น ประเทศไทยยังไม่เปิดตลาดเป็นของตนเอง ค่ายเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องอาศัยตลาดของอังกฤษที่เมืองปีนัง และเมืองสิงคโปร์ เป็นช่องทางระบายยางจากภายในประเทศสู่ตลาดโลก ซึ่งที่ตลาดยางแห่งนี้จะมีพ่อค้าจากประเทศยุโรปมาซื้อยางดิบและนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าชนิดอื่น ๆ ซึ่งมีเนื้อยางผสมอยู่ เช่น ยางนอกรถยนต์ ยางในรถยนต์ เบาะที่นั่งรถยนต์ และรถจักรยาน รองเท้ายางและอื่น ๆ ซึ่งพ่อค้าชาวไทยจะขายสินค้ายางพาราในรูปวัตถุดิบ จำแนกออกเป็น ยางพาราแผ่น (rubber) เศษยางพารา (rubber waste) และยางไม้ใช้แทนยางพารา³ (rubber substitutes)

สาเหตุที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกภาคีโครงการจำกัดยาง

ในวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2476 พระยาสมันต์รัฐบุรินทร์ รัฐมนตรีและประธาน

¹ สุวรรณ ทิพย์กุล และ พันทิภา จิระนคร, รายงานการศึกษาเรื่อง การปลูกพืชแซมยางในส่วนสงเคราะห์ปลูกแทน (ฉบับที่ 2) ของศูนย์วิจัยการยาง หาดใหญ่ ประเทศไทย เอกสารฉบับที่ 46 กันยายน พ.ศ. 2517.

² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/179 (ปีก 1) เรื่อง เดิม

³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/179 (ปีก 2) รายการสินค้ายางขาออกตั้งแต่ พ.ศ. 2465 - 2476.

พอลคายังพาราภาคใต้ ได้มีหนังสือถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เพื่อเรียนปรึกษาเกี่ยวกับกรณีที่ประเทศไทยจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกของภาคีโครงการจำกัดยางหรือไม่ ส่วนตัวพระยาสมนันทรบุรินทร์นั้นเห็นด้วยในหลักการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รัฐบาลอังกฤษและฮอลันดาจะร่วมมือกันฟื้นฟูราคาขางพาราซึ่งตกต่ำลงไปมากกว่าที่เคยเป็น เพราะประเทศที่ผลิตขางได้ผลิตขางออกสู่ตลาดโลกเกินความต้องการของตลาด (Demand) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องควบคุมการผลิต (Supply) ให้ได้สัดส่วนกัน รัฐบาลอังกฤษและฮอลันดาจะใช้วิธีกำหนดโควตา (Quota) ของขางเช่นเดียวกับการกำหนดโควตาที่บุก ซึ่งมาตรการนี้เคยใช้ไต่ผลมาแล้วในแหลมมาลายูของอังกฤษ พร้อมทั้งได้มีหนังสือชวนเชิญรัฐบาลฝรั่งเศสเข้าร่วมมือด้วย¹ จากมติที่ประชุมของภาคีโครงการจำกัดขาง ได้เปิดโอกาสให้พอลคายังและเจ้าของสวนขางทั้งในทวีปยุโรปและหัวเมืองขึ้นของตนได้เข้าปรึกษาโต้เถียงโต้ด้วย

นอกจากนี้ พระยาสมนันทรบุรินทร์ ยังได้เรียนเสนอแนะนายกรัฐมนตรีถึงผลดีในการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นสมาชิกของภาคีนี้ว่า ประเทศยุโรปทั้ง 3 คงจะได้ฉันทิและนโยบายที่มั่นคงแน่นอนเป็นอย่างดีแล้ว และจากการหารือกับเจ้าของสวนขางในภาคใต้ ส่วนใหญ่เห็นชอบด้วยที่จะช่วยให้ราคายางขยับตัวสูงขึ้นบ้าง และจะช่วยให้ฐานะเศรษฐกิจของประเทศโดยทั่วไปดีขึ้นด้วย กล่าวคือ การรถไฟของรัฐบาลได้รายได้เพิ่มขึ้นจากการให้ตั๋วส่งเสริมทำนุบำรุงสวนขางให้ได้คุณภาพ โดยการขนส่งขางระหว่างจังหวัด คนว่างงานมีงานทำเพราะมีการถางป่าดงหนุ้าที่ปกคลุมสวนขาง เพราะเจ้าของปล่อยละเลยมานาน เนื่องจากขางราคาตก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ จะเห็นได้ว่าประเทศต้นความคิดทั้ง 2 อันมีอังกฤษและฮอลันดา ได้เชิญประเทศฝรั่งเศสเข้าร่วมมือควบคุมขางด้วยนั้น เพราะประเทศยุโรปทั้ง 3 มีอาณาบริเวณอยู่ในแหลมอินโดจีน และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งเป็นแหล่งปลูกขางพาราสำคัญของโลกแห่งหนึ่ง จึงจำเป็นต้องระมัดระวังรักษาดลประโยชน์ มิให้ฝ่ายใดเอาเปรียบได้ จึงเชิญเข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคีเดียวกัน.

ส่วนผลเสียที่พระยาสมันตรัฐบุรินทร์ชี้ให้เห็นในการไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของภาคีคือ ในเวลานั้นประเทศไทยไม่มีตลาดยางพาราเป็นของตนเอง ต้องอาศัยตลาดยางที่ปีนังและสิงคโปร์ของอังกฤษ ดังนั้นไทยอาจจะถูกบีบบังคับในการส่งยางขายที่ตลาดสองเขาคี้ได้ การร่วมเป็นสมาชิกของภาคีนี้อาจจะนำไปสู่การเข้าร่วมในสัญญาระหว่างประเทศในวันข้างหน้า ดังนั้น พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงได้นำเรื่องการเข้าเป็นสมาชิกของภาคีเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพราะเป็นเรื่องผลประโยชน์และเศรษฐกิจของประเทศชาติ ในขณะที่เดียวกันเป็นการรักษาสัมพันธไมตรีกับต่างชาติด้วย เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาถึงผลได้ผลเสีย คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย¹

พระยาสมันตรัฐบุรินทร์	(รัฐมนตรีและประธานเพื่อค้ายางพาราภาคใต้)	ประธานกรรมการ
พระยาตรีเสนา	(ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย)	กรรมการ
หลวงสิทธิสยามการ	(ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ)	กรรมการ
หลวงเกษดำรง	(ผู้แทนกรมตุลาการ)	กรรมการ
พระยาอาหารบริรักษ์	(ผู้แทนกรมเกษตร ฯ)	กรรมการ

คณะกรรมการชุดนี้ได้ทำการเจรจากับสมาชิก 2 นาย ของคณะกรรมการท้องถิ่นมาเลย์ ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากข้าหลวง (Malay Commission Local Committee) ซึ่งรัฐบาลอังกฤษส่งมาเพื่อเจรจากับคณะกรรมการของไทยในเรื่องโครงการจำกัดยาง กรรมการฝ่ายมาลายู คือ นายเอ็กมันท์ เฮก (Egmont Hake) กับนายเจมส์ ร็อบертสัน (James Robertson) ภายหลังจากการเจรจากรรมการฝ่ายไทยพอใจในจำนวนโควตาที่ภาคีโครงการจำกัดยางกำหนดไว้ เพราะเป็นจำนวนมากกว่ายางที่ประเทศไทยผลิตออกนอกประเทศ คือ ในปีที่ 1 ไทยได้โควตา 8,000 ตัน ส่วนปีที่ 2-5 จะได้โควตา 12,000 ตัน แต่ถึงอย่างไร ปริมาณโควตายางพาราของไทยก็ยังน้อย เมื่อ

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี (สมัยที่ 2) ครั้งที่ 23/2476 วันอังคารที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2476.

เปรียบเทียบกับประเทศเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษและฮอลันดา คังบัญญัติโควตาคั้งแต่ปี
2477 - 2481 ต่อไปนี้
ตารางที่ 3 ประเทศที่ได้รับโควตายางพาราส่งออกสู่ตลาดโลกตั้งแต่ พ.ศ. 2477-2481.

ประเทศ	2477	2478	2479	2480	2481
สเตรทส์ เซทเทอเมนต์ มาลายู	504000	538000	569000	589000	602000
เนเธอร์แลนด์ บรูไน					
หมู่เกาะอินเดียนตะวันตก	352000	400000	443000	467000	485000
สิงคโปร์	77500	79000	80000	81000	82500
อินเดียน	6850	8250	9000	9000	9250
พม่า	5150	6750	8000	9000	9250
บอร์เนียวเหนือ	12000	13000	14000	15500	16500
ซาราวัก	24000	28000	30000	31500	32000
ไทย	8000	12000	12000	12000	12000

จากบัญญัติโควตาจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยได้โควตายางส่งออกอยู่ในระดับต่ำ
เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ แต่ก็ยังได้โควตามากกว่าอินเดียนและพม่า

หลังจากนั้นคณะกรรมการฝ่ายไทยได้นำผลสรุปทั้งผลดีและผลเสียในการเข้า
รวมและไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคีโครงการจำกัดยาง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา กล่าวคือ
หากไทยไม่เข้าร่วมผลเสียที่จะตามมาคือ ประเทศไทยอาจจะถูกกีดกันในการส่งยางไทย
สู่ตลาดของอังกฤษที่สิงคโปร์และปีนัง และปัจจุบันสภาพยางในภาคใต้ทรุดโทรมมาก ขาด
การทำนุบำรุง เนื่องจากราคายางตกต่ำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 ทำให้เจ้าของสวนยาง
หมกมุ่นใจที่จะดำเนินกิจการต่อไป เพราะผลได้ไม่คุ้มกับการลงทุน จึงปล่อยให้
สภาพสวนยางทรุดโทรมลงปล่อยให้หญ้าขึ้นรก คนงานว่างงาน เศรษฐกิจทางภาคใต้ตกต่ำ

ลงมาก การคมนาคมขนส่งไม่คล่องเหมือนก่อน

ถ้าหากไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกในภาคี ฯ คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะว่า ไม่เห็นข้อใดเสียเปรียบ เพราะการกำหนดโควตาขายซึ่งไทยได้รับ คือปีที่ 1 ของการเป็นสมาชิก ไทยจะสามารถผลิตยางส่งออกได้ 8,000 ตัน ส่วนปีที่ 2 - 5 ส่งได้ 12,000 ตันต่อปี ประเทศไทยน่าจะพอใจ เพราะในระยะ 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2465 - 2474 สินค้ายางที่ไทยส่งออกมีปริมาณมากที่สุดเพียง 5,000 ตันเศษเท่านั้น¹ การได้รับโควตาขายดังกล่าวมาแล้วก็เท่ากับว่า ไทยไม่ถูกจำกัดเลย ผลดีคือผลประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับทางเศรษฐกิจจะทำให้ราคายางที่ตกต่ำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 ชับตัวสูงขึ้น เจ้าของสวนยางจะได้บำรุงสภาพของสวนให้ดีกว่าเดิม กรรมการจะมีงานทำเท่ากับเป็นการบำรุงโลกกิจของประเทศด้วยส่วนหนึ่ง²

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹คูตารางหน้า 273

²หนังสือจากกระทรวงเศรษฐกิจถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เรื่องปัญหาในการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมในภาคีโครงการจำกัดยาง ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2476.

ตารางที่ 4 สถิติสินค้ายางขาออก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2465 ถึงปี พ.ศ.2474

	ยางพาราแผ่น (Rubber)	เศษยางพารา (Rubber waste)	ยางไม้ใช้แทนยางพารา (Rubber Sub stitutes)	รวมปริมาณ ยางและราคา
2465				
กิโลกรัม	45,840			45,840*
ราคา	37,782			37,782
2466				
กิโลกรัม	2,106,420			2,106,420*
ราคา	1,879,222			1,879,222
2467				
กิโลกรัม	3,564,960			3,564,960*
ราคา	3,419,619			3,419,619
2468				
กิโลกรัม	4,995,420			4,995,420*
ราคา	10,182,459			10,182,459
2469				
กิโลกรัม	3,582,569	744,745	138,014	4,465,328
ราคา	5,213,741	547,836	145,798	5,907,415
2470				
กิโลกรัม	4,677,672	782,833	86,960	5,547,465
ราคา	6,365,802	528,573	64,981	6,959,356
2471				
กิโลกรัม	4,484,136	621,859	55,448	5,161,443
ราคา	2,941,248	202,153	39,720	3,183,121
2472				
กิโลกรัม	5,027,159	590,314	53,303	5,670,776
ราคา	2,956,485	146,503	37,997	3,140,985
2473				
กิโลกรัม	3,948,489	462,185	19,636	4,430,310
ราคา	1,235,645	72,247	11,502	1,319,394
2474				
กิโลกรัม	3,229,216	276,081	7,045	3,512,342
ราคา	511,902	25,196	1,069	538,167

หมายเหตุ *คือรวมทั้งเศษยางและยางไม้ใช้แทนยางพาราก่อนปี พ.ศ.2469

ตารางที่ 5 สถิติยางที่ผลิตได้ของประเทศผู้ผลิตยางส่งออก พ.ศ. 2470-2474

ประเทศ	2470	2471	2472	2473	2474	หมายเหตุ
แอฟริกา	4,000	4,000	3,000	2,000	1,000	ยางป่า
อเมริกากลาง เม็กซิโก	3,000	1,000	1,000	-	-	ยางป่า
อเมริกาใต้	21,000	22,000	14,000	12,000	6,000	ยางป่า(1)
ทวีปเอเชีย รวม	739,000	849,000	815,000	796,000	711,000	บางส่วน
เกาะบอร์เนียว อังกฤษ	18,000	19,000	18,000	18,000	12,000	บางส่วน
เกาะดังกา	59,000	81,000	77,000	63,000	50,000	บางส่วน
อินเดียอังกฤษ	11,000	12,000	11,000	8,000	4,000	บางส่วน
อินเดียฮอลันดา	233,000	259,000	245,000	261,000	214,000	บางส่วน
อินเดียฝรั่งเศส	9,000	9,000	10,000	12,000	14,000	บางส่วน
สหรัฐอเมริกา	304,000	464,000	449,000	429,000	413,000	บางส่วน(2)
ไทย	5,000	5,000	5,000	5,000	4,000	บางส่วน
รวมทั่วโลก	667,000	876,000	833,000	810,000	718,000	

หมายเหตุ

(1) อเมริกาใต้ ได้แก่ ประเทศบราซิล, โมดิเวีย, เปรู, เอกวาดอร์ และ โคลัมเบีย

(2) ยางสหรัฐอเมริกานั้นเมื่อได้หักน้ำหนักและของโสโครกออกแล้ว ประมาณว่า ในปี พ.ศ. 2476 ยางออกทั้งสิ้น 441,335 ตันเมตริก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนยางไทยกับยางทั้งสิ้นในทวีปเอเชียแล้ว ยางไทยมีจำนวนยางส่งออกนอกประเทศเพียง 0.56 เปอร์เซ็นต์ หรือพันละ 6 เท่านั้น

จากสถิติการส่งยางพาราออกยังต่างประเทศในระยะ 10 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2465 - 2474 จะเห็นได้ว่า ราคายางตกต่ำลงมาก นับตั้งแต่ พ.ศ. 2469 เรื่อยมา ทั้งนี้เพราะปริมาณยางที่ผลิตออกมาในตลาดโลกมีมากเกินไปเกินความต้องการของตลาด ทำให้ประเทศยุโรปทั้ง 3 คือ อังกฤษ ฮอลันดา และฝรั่งเศส คิดจัดตั้งภาคีควบคุมปริมาณยาง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในภาคีโครงการจำกัดยางจะนำผลประโยชน์มาสู่ประเทศไทย แต่ก็มีผลเสียแฝงอยู่ คือ อาจจะมีเจ้าของสวนยางบางกลุ่มไม่พอใจที่ถูกจำกัดการผลิตยาง และจะมีผลทำให้รัฐบาลเสียเวลาในการสอบสวนข้อเท็จจริงและกังวลใจ เนื่องจากเจ้าของสวนเล็ก ๆ มักเสียเปรียบเจ้าของสวนขนาดใหญ่ เพราะเจ้าของสวนขนาดใหญ่มีทุนมากกว่า และทำสวนยางใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) มีเครื่องทุ่นแรง โดยยางคุณภาพดีกว่า ทำให้ได้ราคาสูงกว่า และประการสุดท้ายการควบคุมการจำกัดยางทำให้รัฐบาลต้องมีการเพิ่มขึ้น ต้องมีเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้นและรายจ่ายต้องมีติดตามมาด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการพิจารณาถึงประโยชน์ที่จะได้รับแล้ว คณะรัฐมนตรีได้ตกลงเข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคี ¹ และคณะรัฐมนตรีมีข้อเสนอไปยังภาคี ๆ ว่า ประเทศไทยต้องการให้ภาคี ๆ ลดภาษีนำเข้าหรือเปิดโอกาสให้ชาวของไทยเข้าไปขายในตลาดของประเทศสมาชิกภาคีโครงการจำกัดยางบ้าง เพื่อเป็นการทดแทนกับปริมาณยางที่ไทยผลิตน้อยเหลือเกิน ถ้าเทียบเป็นอัตราส่วนกับปริมาณชาวที่ผลิตได้ในตลาดโลก จะเห็นได้จากบัญชียางดิบที่ผลิตได้จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยคัดจากสถิติสันนิบาตชาติ พ.ศ. 2470 - 2474 จำนวนเลขคัดจากบัญชีของสมาคมปลูกต้นยาง ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

¹ การเป็นสมาชิกภาคี ๆ จะมีผลบังคับก็ต่อเมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบด้วย.

บทบาทของรัฐบาล พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา ในด้านการส่งเสริมการทำสวนยาง

เมื่อคำริเป็นทางการว่า จะมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกภาคีการจำกัดยางระหว่างประเทศ รัฐบาลโดยกรมเกษตร กระทรวงเกษตรราธิการ จึงได้เสนอโครงการบำรุงยางพาราของประเทศไทย มีหลักการสำคัญ 4 ข้อ กล่าวคือ

1. ตั้งแผนกยางขึ้นในกองขยายการตามโครงการ กรมเกษตรใหม่ ของหลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ
2. ตั้งสถานีทดลองยางขึ้น และสถานีนี้ให้เป็นสาขาของสถานีทดลองยางประจำภาคใต้
3. ส่งเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคออกไปอยู่ที่สถานีทดลองยางที่กัวลาลัมเปอร์ เพื่อศึกษาวิธีการเกี่ยวกับยางของแหลมมลายู
4. หานักเรียนกสิกรรมจากภาคใต้มาทดลองใช้ ผู้ใดมีความสามารถจะจัดบรรจુเป็นเจ้าหน้าที่ช่วยดำเนินการที่ทั้งสถานีและที่ตัวสถานี

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในการคำริของกรมเกษตร เพราะเป็นประโยชน์ต่อโครงการบำรุงยางของประเทศไทยเป็นอย่างมากในอนาคต เพราะยางเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ ทำรายได้ให้ประเทศมาก และภาคใต้ยังมีที่ดินอีกมากจะทำการเพาะปลูกยาง และควรจะนำพันธุ์ยางดี ๆ มาปลูกเพื่อยางไทยจะได้มีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือของนานาประเทศ¹

ผลประโยชน์ที่ไทยได้รับในการเข้าร่วมภาคีโครงการจำกัดยาง

ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของ พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 17/2477 ประจำวันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2477.

เป็นมติเข้าร่วมภาคีโครงการจำกัดยางแล้ว พระยาอภิบาลราชไมตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้มีหนังสือลงวันที่ 13 เมษายน พ.ศ.2477 ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี แจ้งให้ทราบเงื่อนไขแห่งการเข้าร่วมภาคีว่า¹ รัฐบาลไทยควรจะได้โควตา (fate rate) 15,000 ตันต่อปี มีไว้ 12,000 ตันต่อปี และจะต้องได้รับสิทธิที่จะส่งสินค้ายางออกนอกประเทศในระหว่าง 5 ปี ซึ่งมีการจำกัดยางตามโครงการตามอัตราดังต่อไปนี้

- (ก) ปีที่ 1 ไม่น้อยกว่า 50 % ของโควตาของประเทศไทย
- (ข) ปีที่ 2 ไม่น้อยกว่า 75 % ของโควตาของประเทศไทย
- (ค) ปีที่ 3 ไม่น้อยกว่า 85 % ของโควตาของประเทศไทย
- (ง) ปีที่ 4 ไม่น้อยกว่า 90 % ของโควตาของประเทศไทย
- (จ) ปีที่ 5 ไม่น้อยกว่า 100 % ของโควตาของประเทศไทย

นอกจากนี้ประเทศไทยจะสามารถจำกัดการผลิตสินค้าที่ทำจากยางสำหรับการใช้ภายในประเทศได้ด้วย รวมทั้งสามารถขยายเนื้อที่สวนยางที่มีอยู่แล้วได้แต่จะไม่ให้เกิน 31,000 เอเคอร์ส ปรากฏว่ารัฐบาล พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาเห็นชอบด้วย ดังนั้นหลังจากมีการเจรจาต่อรองกับภาคีโครงการจำกัดยาง ๆ ใก่อนุมัติให้เพิ่มโควตายางของประเทศไทยจาก 12,000 ตัน เป็น 15,000 ตันต่อปีได้²

ไทยขอเพิ่มโควตาส่งยางออกนอก

เมื่อได้รับโควตายางใหม่จาก 12,000 ตันต่อปี เป็น 15,000 ตันต่อปี ไม่นาน

¹หนังสือจากพระยาอภิบาลราชไมตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศถึงนายกรัฐมนตรี ที่ ค.9/672 ลงวันที่ 13 เมษายน พ.ศ.2477.

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/179 (ปก 1) เรื่องเดิม

นัก พระศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ุ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ¹ ได้มีหนังสือ ลงวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2477 ถึงพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เรียนปรึกษา ว่า² บัดนี้กระทรวงเศรษฐกิจได้รับสถิติตัวเลขจากกรมศุลกากรว่า สถิติการผลิตยางครั้ง ก่อนนั้นยังคงคาดเคลื่อนอยู่ การสำรวจครั้งแรกนั้นละเว้นการจดสถิติจากสวนยางหลายแห่ง ที่ยังไม่ได้ตัดยาง เพราะไม่มีกรรมกร ตามความเป็นจริงแล้วประเทศไทยสามารถส่งยาง ออกได้ถึง 24,000 ตัน จึงจำเป็นต้องเจรจาขอเพิ่มโควตากับภาคี ฯ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่ง ยังผลให้กระทรวงการต่างประเทศหนักใจมากในการเพิ่มโควตาใหม่³ ที่ประชุมคณะ รัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2477 ทกลงให้กระทรวงเศรษฐกิจร่วมมือกับ กระทรวงการต่างประเทศจัดการขอเพิ่มโควตาโดยหาสถิติให้ถูกต้อง³

จากการขาดการสำรวจสถิติที่แน่นอน ทำให้ไทยเสียเปรียบมาก เนื่องจากว่า เคมีแทนที่จะถูกจำกัดยางราว 30 % กลับถูกจำกัดถึง 70 % ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ หรือ ภาคี ฯ ไม่ยอมผ่อนผัน สถานูแทนราษฎรจะต้องไม่อนุมัติหลักการผ่านสภา ฯ แนนอน ตาม บันฑีกกรมเกษตร เรื่องการเจรจาแก้ไขสัญญาจำกัดยางนั้น ได้เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ว่า ให้จำนวนยางออกนอกประเทศ ตั้งแต่ 1 มิถุนายน - 1 ตุลาคม พ.ศ.2477 เป็น อันยกเลิกไป ไม่ต้องคิดเข้าโควตา เพราะถ้าคิดประเทศไทยต้องประกาศงดส่งยางออก นอกประเทศและห้ามราษฎรทำยาง เพราะโควตาสำหรับมีความคุมจากวันที่ 1 มิถุนายน - 31 ธันวาคม พ.ศ.2477 รวม 7 เดือนนั้น จะหมดในวันสิ้นเดือนสิงหาคม ซึ่งหมายความว่า

¹ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจในสมัยนั้น ได้แก่ พระยาโกมารกุลมนตรี.

² หนังสือจากพระศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ุ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ถึงนายกรัฐมนตรี ที่ 198/1964 ลงวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2477.

³ รายงานประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 34/2477 ประจำวันอังคารที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2477.

ยางที่จะออกใน 3 เดือน จะมากขึ้นไปกว่าโควตาที่ได้รับใน 7 เดือนตามสัญญาเดิม ถ้า
 ทำเช่นนี้ราษฎรจะเดือดร้อน และการจำกัดยางก่อนมีกฎหมายยอมทำไม่ได้ และกฎหมาย
 จะมีก่อนที่จะได้รับมติจากสภาที่ไม่ได้อีกเช่นกัน ดังนั้นระยะเวลาที่ผ่านมา ควรได้รับการ
 ยกเว้นการจำกัดยาง เพื่อที่จะได้เตรียมตัว นอกจากนี้กรมเกษตร กระทรวงเกษตรราธิการ
 ยังได้แนะนำให้คณะผู้แทนไทยเจรจาขายเบียงในข้อนี้กับภาคี ๆ และโควตาใหม่โดยเพิ่ม
 เป็น 40,000 ตัน แต่ถ้าไม่ได้ก็ขอต่อรองจากสัญญาเดิม ไทยมียางออก 9,000 ตัน จึง
 ให้โควตา 15,000 ตัน แต่ความเป็นจริงได้มากกว่า 9,000 ตัน ดังนั้นขอต่อรองว่า
 เอาจำนวนยางที่ส่งออกตั้งแต่มีใบแสดงต้นกำเนิดยาง (Certificate of origin)
 เรื่อยมาเป็นหลักฐานสำหรับคิดคำนวณโควตา และคิดอัตราส่วนเพื่อไว้สำหรับยางที่ยังไม่
 ได้ดิบ เพราะเจ้าของยังไม่ได้ถางป่าเพราะราคายางตกต่ำ เจ้าของปล่อยให้รกเรื่อยมา

/ แต่ยังมีหน้าที่ประเทศไทยจะได้เจรจาแก้ไขกับภาคีสัญญาจำกัดยาง¹ ขอเพิ่ม
 โควตาจาก 15,000 ตัน เป็นอย่างน้อย 30,000 ตัน พระสารสาสน์พลขันธ์ ทำการแทน
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการได้มีหนังสือ ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2477 ถึง
 นายกรัฐมนตรี² ขอให้ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี นำเรื่องการที่
 ประเทศไทยได้เข้าร่วมสัญญาเป็นภาคีสมาชิกในการจำกัดยางระหว่างประเทศ เข้าสู่สภา
 ผู้แทนราษฎร เพราะในสัญญานั้นมีเงื่อนไขว่า สำหรับประเทศไทยสัญญาจะสมบูรณ์และ
 เป็นการผูกมัดก็ต่อเมื่อสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบและให้สัตยาบันแล้ว คณะรัฐมนตรีได้ให้
 นายสตีเวนส์ (Mr. Stevens) ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศไปเจรจากับ นาย-

¹ เติมเมื่อเป็นความจำเป็นครั้งแรกของรัฐบาลอังกฤษและออสเตรเลียชื่อว่า ภาคี
 โครงการจำกัดยาง ต่อเมื่ออังกฤษ รัฐบาลฝรั่งเศส อินเดีย และไทยเข้าร่วมมือกัน จึงมา
 ไซ้เป็น ภาคีสัญญาจำกัดยาง.

² หนังสือจากพระสารสาสน์พลขันธ์ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐ-
 การ ถึงนายกรัฐมนตรี ที่ 564/3710 ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2477.

โยเซ ครอสบี (Mr. Jose Crosby) เจ้าหน้าที่ของภาคีอนุสัญญาจำกัดยางว่า โควตา
 ที่ไทยได้รับน้อยเกินไป ขอเพิ่มเป็น 30,000 ตัน มิฉะนั้นแล้วสภาผู้แทนราษฎรคงไม่ยอม
 ให้สัตยาบันแน่¹

ต่อมามีหนังสือร้องเรียนจาก พ่อค้า ราษฎร และชาวสวนยางปักษ์ใต้ ต่อ
 รัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจในเรื่อง จำนวนโควตayangที่ไทยได้รับ โดยมีเหตุผลว่า²
 กัดความเสียหายแก่ราษฎรทั้งชาวสวนและไม่ใช่ว่าสวน เพราะจำนวนโควตาในปีแรก
 $\frac{7}{12}$ ของ 15,000 ตัน คือ 7,500 ตัน และปีต่อไป 15,000 ตันนั้น จะทำความเสียหาย
 ให้เกิดแก่ราษฎรและประเทศอย่างมาก ทั้งในทางการเงินและอาจกระทบกระเทือนถึง
 ทางการเมืองด้วย เพราะขณะนี้ไทยทำยางได้ราว 30,000 ตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ 3
 ของยางที่ผลิตได้ทั้งหมดในโลก ดังนั้นประเทศไทยควรจะได้รับโควตา 100 % เต็ม
 หรือลดจกราว 9 - 10 % การได้โควตา 7,500 ตัน ในปีแรกก็เท่ากับได้เพียง 25 %
 ของยางที่ผลิตได้ ย่อมเป็นการเสียเปรียบ และไทยได้อัตราส่วนน้อยกว่ามลายู สิงกา
 ชาราวีค และอินเดียนหลายเท่า ความเสียหายตกอยู่กับกรรมกร เจ้าของสวน และเงิน
 ใดที่จะเข้าประเทศเป็นอย่างมาก ถ้าได้โควตาเพียง 7,500 ตัน ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2477
 จำนวนยางที่ส่งออกไปจะครบหรือเกินส่วนกรรมกรตัดยางจะว่างงานราว 30,000 คน
 กรรมกรทำทู่จะว่างงานราว 15,000 คน รวม 45,000 คน ส่วนความเสียหายทาง
 การเงิน ราคาขยงตันละ 588 บาท จำนวนที่ขาดสำหรับจำนวนยาง 22,500 ตัน จะเป็น
 เงินถึง 13,230,000 บาท เพราะเวลานี้ยางได้ลงปลูกแล้วราว 500,000 ไร่ และ

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 42/2477 ประจำวันศุกร์ที่ 17
 สิงหาคม พ.ศ. 2477.

² สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/179 (ปีก 2) เรื่อง เกิน

ยางสับไปแล้ว 250,000 ไร่¹

จากข้อความชี้แจงความเสียหายทางเศรษฐกิจจากราษฎรและพ่อค้า เจ้าของสวนยางปักษ์ใต้นี้ ทำให้รัฐบาล พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาเห็นว่า การลงชื่อเป็นภาคีในสัญญาจำกัดยางที่รัฐบาลดำเนินการไปแล้วนั้นเป็นการผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง เพราะประเทศไทยขาดการสำรวจสถิติอย่างถูกต้องมาก่อน และมีได้เตรียมการให้รัดกุมพอ เป็นความผิดพลาดทางสถิติซึ่งประเทศไทยไม่เคยทำการสำรวจมาก่อน

บทบาทของรัฐบาลในการจำกัดยาง

ตั้งนั้นเมื่อรัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำสวนยางในภาคใต้ จากหนังสือซึ่งราษฎร พ่อค้า และเจ้าของสวนยางทำร้องเรียนต่อพระสารสาส์นพลชั้นโท ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการแล้ว รัฐบาลจึงได้ออกแถลงฉบับหนึ่งชี้แจงการที่รัฐบาลตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกภาคีการจำกัดยาง และขอร้องให้ประชาชนอยู่ในความสงบก่อน เพราะรัฐบาลกำลังดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดอยู่ ความโดยละเอียดของแถลงการณ์มีดังกล่าว มีดังนี้

แถลงการ เรื่องประเทศไทยเข้าเป็นภาคีภาคีในการจำกัดยาง²

รัฐบาลขอแถลงให้ประชาชนทราบทั่วกันว่า เนื่องจากสินค้ายางราคาตกต่ำเรื่อยมาหลายปี ประชาชนที่ปลูกยางพากันขาดทุนรอนมาก จนถึงกับสวนยางบางแห่งถูก

¹ตัวเลขความเสียหายของการผลิตยางพาราซึ่งจะเสียบไปหากรัฐบาลไม่คิดแก้ไข เจรจาขอเพิ่มโควตายางจากภาคีสัญญาจำกัดยางให้พื้นที่ เป็นเรื่องที่น่าเสียหายและเป็นความผิดพลาดอย่างยิ่งของรัฐบาล ซึ่งมีผลทำให้สภามุแทนราษฎรลงมติให้ยอมรับสัญญาจำกัดยาง รัฐบาลจึงลาออกจากการบริหารประเทศในวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2477.

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/179 (ปีก 2) เรื่องเดิม

ละทิ้งให้กลับคืนเป็นป่าคงพงเสื่อไปก็มี

เรื่องนี้รัฐบาลมีใจในพอใจ ไต่พยายามหาทางแก้ไขช่วยเหลือลดออกมา หลักสำคัญของการแก้ไขสินค้ายางให้มียุทธศาสตร์สูงซึ่งขึ้นอยู่กับองค์การปลูกและการขาย อยาให้สลับไปลดมากกว่าคิมาน ราคาที่จำเป็นของขึ้นอยู่เอง

เนื่องจากมองเห็นความจริงดังกล่าวแล้ว ประเทศที่ปลูกยางทั้งหลายมี อังกฤษ ฝรั่งเศส ฮอลันดา อินเดียน และสยาม จึงได้ปรึกษากันตกลงทำสัญญาจำกัดยางขึ้น ดังรัฐบาลไทยเคยแถลงให้ประชาชนทราบครั้งหนึ่ง

บัดนี้รัฐบาลมีความยินดีที่จะแถลงให้ทราบเป็นครั้งที่ 2 ว่า ตั้งแต่เริ่มสัญญาจำกัดยางพารา ราคาภายในตลาดโคกดิบตัวขึ้นระดับสูงสมความมุ่งหมาย เป็นเหตุให้เจ้าของสวนยางและพ่อค้ายางพากันเลิกทำไร่และถาวรคาขายขึ้นตัวขึ้นทุกวัน ดังปรากฏอยู่ในสายตาของพ่อค้า ประชาชนของภาคใต้อยู่แล้ว

บัดนี้ทราบว่า มีเจ้าของสวนยางและพ่อค้ายางบางคนพากันวิตก เกรงไปว่า การเพืองฟูเรื่องนี้จะไม่เป็นการถาวรบาง และเกรงไปว่าประเทศสยามเสียเปรียบในการทำสัญญาบาง

โดยเหตุนี้รัฐบาลจึงขอแถลงให้ทราบว่า ตลาดโคกดิบที่การจำกัดยางยังมีอยู่ ความเพืองฟูคงจะมีถาวรไม่มีเปลี่ยน แม้จะเปลี่ยนก็คงเปลี่ยนไปในทางเจริญไม่ใช่ทางเสื่อม และขอจงใจความไว้วางใจแก่รัฐบาล ดึงใจที่จะเป็นภัยแก่อาชีพของประชาชน สิ่งนี้รัฐบาลยอมจะระแวงระวัง หาทางแก้ไขช่วยเหลือเสมอเมื่อโอกาสดีมีมาเป็นเช่นนั้นอยู่แล้ว จงรีบคว้าโอกาสนั้น พากันตั้งหน้าสู้มาหากินค้าขาย อยาใดมีความวิตกวิจารณ์ประการใดเลย

รัฐบาลโดยกระทรวงเศรษฐการ ร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศ โดยมีที่อนุมัติการทำการทำสวนยางของกรมศุลกากร ทำการเจรจาขอเพิ่มโควตาทายของไท้อย่างรีบเร่ง เพราะตามสัญญาเริ่มใช้การจำกัดยางตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2477 ขณะนั้นเขาเดือนสิงหาคมแล้ว ไทยจึงต้องรีบทำการเจรจา เพราะถ้าเช่นนั้นรัฐบาลอาจต้องมีคำสั่งห้ามทำสวนยางโดยเด็ดขาด ตั้งแต่เดือนกันยายน - ธันวาคม เพราะเราผลิตยางใดเกินโควตาแล้ว

ขอมุกข์ของสัญญาจำกัดยางคือ สัญญาจะมีผลบังคับใช้ได้ต้องผ่านการให้สัตยาบันจากสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อน เพราะสัญญาจะให้เป็นกฎหมายก่อนความเห็นชอบจากสภา ไม่ใด สัญญาจะมีผลใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2477 เป็นต้นไป โดยไทยได้โควตาทาย (basic quota) 15,000 ตันต่อปี

สภาไม้อนุมัติ

หลังจากออกแถลงการณ์แจ้งให้ประชาชนทราบถึงนโยบายของรัฐบาลแล้ว พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี มีหนังสือลงวันที่ 3 ต.ค. พ.ศ.2477 ถึงประธานสภาผู้แทนราษฎร ขอให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบด้วยความตกลงควบคุม จำกัดยางที่รัฐบาลได้ลงนามไปแล้ว^{1*} หลังจากนั้นต่อมาหลวงศกกรรมบดี เลขาธิการ รัฐสภา ได้มีหนังสือตอบมายังหลวงข้าราชการนาว่าสวัสดิ์ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 14 กันยายน พ.ศ.2477 ว่า ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติไม่เห็นชอบด้วย² (ด้วยคะแนนเสียง 73 ต่อ 25) โดยที่ผู้แทนราษฎรมิได้ชี้แจงข้อในข้อที่ประเทศไทยจะร่วมมือ ทำการจำกัดยาง แต่ที่ลงมติไม่อนุมัติตามเพราะเห็นว่า ไทยได้รับโควตาไม่สมควร เสียเปรียบมากเกินไป คือถูกจำกัดถึง 70 % จะทำให้ราษฎรโดยทั่วไปที่ประกอบอาชีพทำสวนยางได้รับความเดือดร้อน แต่หากไทยได้รับโควตาสมควรแล้ว สภา ฯ ก็ยินดีที่จะให้ดำเนินการต่อไปได้ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ความเห็นชอบกับผลงานที่รัฐบาลทำไปแล้ว พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ในฐานะผู้รับผิดชอบ ก็ยอมรับข้อผิดพลาด และโดยมารยาททางการเมือง ท่านได้นำคณะรัฐบาลลาออกจากตำแหน่ง ในวันที่ 21 กันยายน พ.ศ.2477 เป็นการสิ้นสุดวาระของการเป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 ของท่าน โดยท่าน

¹หนังสือจาก พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ถึงประธานสภาผู้แทนราษฎร ที่ ส.4816/2477 ลงวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2477.

²หนังสือจากหลวงศกกรรมบดี เลขาธิการรัฐสภา ถึง หลวงข้าราชการนาว่าสวัสดิ์ คณะรัฐมนตรี ที่ 770/2477 ลงวันที่ 14 กันยายน พ.ศ.2477.

* พร้อมกับนี้ได้เสนอสัญญาทั้ง 2 ฉบับให้สภา ฯ ด้วย คือ สัญญาระหว่างประเทศ (7 พฤษภาคม พ.ศ.2477) และสัญญาระหว่าง Rubber Growers' Association กับรัฐบาลไทย (8 พฤษภาคม พ.ศ.2477).

มิได้เสียค่าแห่งหรือหวงอำนาจแต่อย่างใด นับเป็นผู้บริหารประเทศที่มีจิตใจสูง และสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างดียิ่ง

ตั้งนายกรัฐมนตรีคนใหม่

ในวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2477 พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้รับการขอร้องจากสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไปอีก ท่านได้ยอมรับตำแหน่งโดยบริหารประเทศอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่วันแรกที่ท่านเริ่มทำก็คือ แก้ไขข้อผิดพลาดเรื่องการค้าขาย โดยรัฐบาลพยายามเสาะหาหลักฐานสถิติให้พอเพียงและแน่นอน เพื่อเตรียมใช้ในการเจรจากับภาคีการค้าขายต่อไป และป้องกันมิให้เสียเปรียบอีกด้วย นอกจากนี้กระทรวงการต่างประเทศได้ให้ นายสตีเวนส์ (Mr. Stevens) ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศ ทำการปรึกษาหาบทามกับอัครราชทูตอังกฤษประจำประเทศไทย เพื่อขอเพิ่มมูลโควตา (basic quota) ของฝ่ายไทยอีกด้วย

สำหรับกระทรวงเศรษฐกิจ ซึ่งได้รวบรวมงานของกระทรวงเกษตรธิการ¹ ไว้ด้วยนั้น ได้ตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคใต้เป็นกรรมการเข้าร่วมสำรวจการทำสวนยาง² โดยเริ่มสำรวจตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม - 31 มกราคม พ.ศ. 2477 ได้สถิติเป็นที่น่าพอใจ ผลของการสำรวจปรากฏว่า ประเทศไทยมีเนื้อที่ปลูกยาง 728,152 ไร่ จำนวนยางที่จะสับได้ 41,292,121 ตัน เฉลี่ยยางรวมที่ควรจะสับได้ในระยะเวลา 6 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2476 - 2481 ประมาณจะได้อย่าง 1 ปี 52,920 ตัน

¹ สำหรับคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ปรากฏว่า ไม่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ โดยให้รวมงานเข้ากับกระทรวงเศรษฐกิจ และมีรัฐมนตรีว่าการคมนาคมคือ พระยาศรยุทธเสนี.

² หนังสือจากพระยาศรยุทธเสนี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ถึงนายกรัฐมนตรี ที่ 1707/9569 ลงวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2477 เรื่องจำกัดยาง.

ไทยขอเพิ่มโควตายางส่งออก

จากการพิจารณาผลการสำรวจ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ อธิบดีกรมเกษตร กระทรวงเศรษฐการ ได้นำข้อเสนอขึ้นสู่การพิจารณาของคณะรัฐบาลเกี่ยวกับจำนวนยางของประเทศเฉลี่ยใน 4 ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. 2478 - 2481 ควรได้ยางประมาณ 44,679 ตัน ถ้ารัฐบาลจะเข้าจำกัดยางแล้ว ขอให้กำหนดมูลค่าโควตา 48,000 ตัน และลดจำนวนจำกัดดังนี้

25 %	ในปี พ.ศ. 2478	ปริมาณยาง	36,000	ตัน
15 %	ในปี พ.ศ. 2479	ปริมาณยาง	40,800	ตัน
10 %	ในปี พ.ศ. 2480	ปริมาณยาง	43,200	ตัน
- %	ในปี พ.ศ. 2481	ปริมาณยาง	48,000	ตัน

ปรากฏว่า คณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยตามที่ กระทรวงเศรษฐการเสนอมา¹ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงได้ทูลถามทูตฝรั่งเศสและอุปทูตฮอลันดา ถึงการขอเพิ่มมูลค่าโควตายางเป็น 48,000 ตันต่อปี ก็ได้รับคำตอบว่า เกรงว่า คณะกรรมการกลางจะไม่พิจารณา เพราะเป็นจำนวนมากเกินไป ต่อมาพระองค์เจ้าวรรณไวทยากรวรกรรม ที่ปรึกษารัฐบาล ทรงมีบันทึกส่วนพระองค์มาซึ่งนายกรัฐมนตรี² ว่า ทูตอังกฤษได้ทูลกับพระองค์เป็นส่วนตัวว่า หากประเทศไทยจะขอมูลค่าโควตาไม่เกิน 40,000 ตันแล้ว เห็นว่ามีทางจะเจรจาสำเร็จผล พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้เสนออุทิศความเห็นชอบในความตกลงจำกัดยาง และพระราชบัญญัติ

1 รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 72/2477 ประจำวันศุกร์ที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2477 (สมัยรัฐบาล 22 กันยายน พ.ศ. 2477).

2 บันทึกจากพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร วรกรรม ถึง นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2477.

จำกัดขยาย พ.ศ.2477 ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาพื้นที่¹ เป็นครั้งที่ 2
ปรากฏว่า สภาผู้แทนราษฎรมีมติอนุมัติรับรองสัญญาจำกัดขยายทั้งสองฉบับ คือ สัญญาระหว่าง
ประเทศ ลงวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2477 และสัญญาระหว่างสมาคมผู้ปลูกยาง (Rubber
Grower's Association) กับรัฐบาลไทย ลงวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2477 โดยรับรอง
มูลค่าค่าใหม่ 40,000 ตันต่อปี กระทรวงการต่างประเทศจึงมีโทรเลข ลงวันที่ 4
เมษายน พ.ศ.2477 ถึงพระยาสุพรรณสมบัติ อัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน ให้ทราบ
และให้แจ้งการให้สัตยาบันของรัฐบาลไทย สำหรับสัญญา 2 ฉบับต่อรัฐบาลอังกฤษด้วย²
โดยมีเงื่อนไขขอเพิ่มโควตาเป็น 40,000 ตัน ขอความอภัยคืนเกม และเริ่มใช้สัญญาตั้งแต่
1 กรกฎาคม พ.ศ.2478 เป็นต้นไป นอกจากนี้กระทรวงการต่างประเทศยังได้เจรจากับ
สถานทูตอังกฤษขอรับรองให้ช่วยเจรจากับรัฐบาลฝรั่งเศสและอูพูตเนเซออร์แลนส์อีกด้วย
และเพื่อที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายโคกทองบริบูรณ์ รัฐบาลจึงออกแถลงการณ์
เพื่อให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อจะได้มีเวลาเตรียมตัว เพราะการควบคุมจำกัดขยาย
เป็นงานใหญ่ ทั้งเจ้าของสวนยาง และเจ้าหน้าที่³ รายละเอียดหลักการและความมุ่งหมาย
ของแถลงการณ์ของกระทรวงเกษตรธิการ เรื่องการควบคุมการจำกัดขยายมีดังนี้

¹ หนังสือที่ ส.11518/2477 จากนายกรัฐมนตรี ถึงประธานสภาผู้แทน
ราษฎร ลงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2477.

² หนังสือที่ ค.50/1905 จาก พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา รัฐมนตรีว่าการ
การกระทรวงการต่างประเทศ ถึง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี
ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2478.

³ หนังสือที่ 270/1169 จากพระยากรรพชเสณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
เกษรฐการ ถึง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 14 มิถุนายน
พ.ศ.2478 เรื่องคำแถลงการณ์เกี่ยวกับการจำกัดขยาย.

กระทรวงเกษตรธิการขอแถลงให้พวกราชประชาชน และผู้ที่เป็นเจ้าของสวนยาง และค้ายางทราบว่า เพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูราคาขายยาง ประเทศสยามใต้อังกฤษ เขาเป็นภาคีสมาชิกแห่งนานาชาติในการจำกัดยางแล้ว โดยขอเปลี่ยนสัญญาให้โดยลโศกตาทเพิ่มจากเดิมมีละ 15,000 ตัน เป็น 40,000 ตัน และจะโคเริ่มลงมือในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2478 เป็นต้นไป เมื่อโคเซ็นสัญญากันแล้วจะโคออกกฎหมายเพื่อ การนั้น ในระหว่างที่รอการประกาศกฎหมายอยู่นี้ ถ้าหากจะชี้แจงหลักและวิธีการ จำกัดยางให้เป็นที่เข้าใจล่วงหน้าไว้ม่าง เมื่อถึงเวลาลงมือจำกัด พวกราชประชาชน ก็คงจะปฏิบัติการณ์นั้นโคถูกคองงายเขา ฉะนั้นทางการจึงขอแถลงให้ทราบต่อไปถึง หลักและวิธีจำกัดยาง ดังต่อไปนี้

1. หลักของการจำกัดยางเดิมแบบทำนองจำกัดแร่คัมภ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ วิธีจำกัดยางของแหลมมอตาญ

2. ความมุ่งหมายของการจำกัดยางอยู่ที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณี 7 ข้อ ของ หนังสือสัญญาจำกัดยางระหว่างประเทศ คือ

(2.1) จำกัดจำนวนยางที่ส่งออกนอกประเทศตามจำนวนโควตาออก (Export Quota)

(2.2) ห้ามส่งยางออกนอกประเทศนอกจากจะมีใบแสดงแหล่งกำเนิด (Certificate of Origin)

(2.3) ห้ามส่งยางเขาประเทศนอกจากจะมีใบแสดงแหล่งกำเนิด

(2.4) จำกัดจำนวนยาง (Stock) ที่มีอยู่ในประเทศให้อยู่ในระดับความที่ ตกลงกัน

(2.5) จำกัดการปลูกซ่อมและการปลูกใหม่

(2.6) ห้ามส่งพันธุ์ยางหรือส่วนที่จะทำพันธุ์ โคออกนอกประเทศ

(2.7) ป้องกันการค้ายางเถื่อน

3. การทำยางตงยื่นเรื่องราวขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ประจำอำเภอของตงตาม แบบฟอร์มที่กำหนดให้

นอกจากข้อความสำคัญหลัก ๆ ใน 3 หัวข้อใหญ่ที่ยกมานี้ ยังมีข้อปลีกย่อยอีก 7 ข้อ คือ การซื้อขายยาง การส่งยางเข้ามาในหรือการส่งออกนอกพระราชอาณาเขต ยางในครอบครองในวันไชพระราชบัญญัติ การปลูกซ่อมและการปลูกใหม่ ระเบียบการปฏิบัติ และการวางโทษเบ็ดเตล็ดและวิธีปฏิบัติการณ์

อินเดียและพม่าขอเพิ่มโควตาส่งออก

ปรากฏว่าการเจรจาขอแก้ไขโควตาทายจากเดิม 15,000 ตันต่อปี เป็น 40,000 ตันต่อปี ต่อคณะกรรมการยางระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ ที่เป็นภาคีแห่งสัญญาได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษได้แจ้งให้ พระยาสุพรรณสมบัติ อัครราชทูตไทย ณ กรุงลอนดอน ทราบว่าทุกประเทศตกลง แต่พร้อมกันนั้น ประเทศอินเดียและพม่าก็จะได้รับโควตาแก้ไขใหม่ด้วย¹ โดยกระทรวงต่างประเทศอังกฤษจะแบ่งแยกการนำเอามูลโควตาของอินเดีย พม่า และไทย ใส่ลงในโปรโตคอล 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เป็นโปรโตคอลที่เกี่ยวกับประเทศไทยโดยเฉพาะ ฉบับที่ 2 เป็นโปรโตคอลเกี่ยวกับประเทศอินเดียและพม่า² โดยประเทศไทยจะลงนามในโปรโตคอลในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2478 เพื่อที่จะให้สัญญาจำกัดยางเป็นอันใช้ได้ในประเทศไทย ในวันที่ 1 กรกฎาคม ศกเดียวกัน³ ส่วนโปรโตคอลของประเทศไทยนั้นไม่วางข้อสงวนใด ๆ ซึ่งตกลงกันเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2478 โดยมีความโดยละเอียดว่า⁴

¹หนังสือที่ ค. 148/5217 จาก พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ.2478.

²โทรเลขจากพระยาสุพรรณสมบัติ อัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2478.

³หนังสือที่ ค. 154/5376 จาก พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2478.

⁴สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/179 (ปีก 3) เรื่องเดิม

การเข้าเป็นภาคีของรัฐบาลอินเดียนั้น จะต้องได้รับความตกลงและการร่วมมือของ "รัฐอินเดีย" ต่าง ๆ ที่ทำภายในอินเดีย ซึ่งรัฐบาลอินเดียนั้นไม่มีอำนาจที่จะจัดการหรือบังคับให้อาณาเขตเหล่านั้นทำการจำกัดอย่างใด ขอความเห็นหลายแห่ง ความตกลงระหว่างรัฐบาลต่าง ๆ นั้นได้แจ้งให้รัฐที่เกี่ยวข้องของพม่า และรัฐบาลอินเดียนั้นมีเหตุผลทุกประการที่ทำให้เชื่อว่า รัฐเหล่านั้นจะปฏิบัติกรให้เป็นไปตามพันธสัญญาต่าง ๆ ของความตกลงนั้น

รัฐบาลไทยตกลงตามโปรโตคอลฉบับที่ 1 และนำเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรทราบ และให้ความเห็นชอบ ปรากฏว่าสภาฯ ได้ลงมติรับรองรายละเอียดโปรโตคอลทั้ง 2 เป็นเอกฉันท์ นับว่าประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาจำกัดอย่างระหว่างประเทศอย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2478¹ โดยมีอัตราส่วนเพิ่มเติมแก้ไขเทียบกับอินเดียนั้นและพม่าดังนี้

ตารางที่ 6 อัตราส่วนเพิ่มเติมของยางส่งออกของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับอินเดียนั้นและพม่า

ประเทศ		2478	2479	2480	2481
อินเดียนั้น	โควตาเดิม	8,250	9,000	9,000	9,250
	โควตาใหม่	12,500	12,500	12,500	13,000
พม่า	โควตาเดิม	6,750	8,000	9,000	9,250
	โควตาใหม่	8,000	8,500	9,000	9,250
ไทย	โควตาเดิม	15,000	15,000	15,000	15,000
	โควตาใหม่	40,000	40,000	40,000	40,000

¹ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 6/2478 ประจำวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2478.

นับเป็นความสำเร็จอย่างงดงามเรื่องนโยบายการจำกัดยางของรัฐบาล พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ที่พยายามรักษาค่าผลประโยชน์ของประเทศไทยและประชาชนภาย หลังจากที่ผิดพลาดมาครั้งหนึ่ง

ต่อมารัฐบาลเนเชอรัลแลนดอินเดียนเพิ่มมูลโควตา (Basic quota) บ้าง จาก พ.ศ. 2479 เดิม 443,000 ตัน เป็น 500,000 ตัน พ.ศ. 2480 จากเดิม 467,000 ตัน เป็น 520,000 ตัน และ พ.ศ. 2481 เดิม 485,000 ตัน เป็น 540,000 ตันต่อไป คณะกรรมการประเทศอื่น ๆ ในภาคีตกลงยอมรับข้อเสนอ ประเทศไทยจึงตกลง ตามแต่คณะกรรมการ ๆ ไม่นับสนุนให้ลังกา บอร์เนียว และประเทศอื่น ๆ เพิ่มมูลโควตา อีกแล้ว เพราะการเพิ่มไม่หยุดหย่อนจะทำให้สัญญาต้องเลิกได้ ประเทศไทยรัฐบาล พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา จึงมีเงื่อนไขว่าจะไม่รับรองการเพิ่มมูลโควตาของ ประเทศใดอีกจนกว่าจะหมดอายุสัญญาฉบับนี้ในปี พ.ศ. 2481¹ และพระบวรเสนาหาได้ ลงนามในโปรโตคอลฉบับแก้ไขครั้งหลังนี้ เมื่อ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2479 ตามมติของ สภาผู้แทนราษฎร² หลังจากการเข้าเป็นภาคีในการจำกัดยางระหว่างประเทศแล้ว เกิด ผลดีในทางเศรษฐกิจแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทำให้ราคาขายยกระดับสูงขึ้น กรรมกร มีงานทำ การคมนาคมขนส่งในภาคใต้และโดยทั่วไปคล่องตัวขึ้นแล้ว มาถึงปี พ.ศ. 2480 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราษีการ พันเอกพระยาฤทธิอัคเนย์ ได้ทำหนังสือเสนอแนะ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 15/2478 สมัยวิสามัญ (สมัยที่ 2) ประจำวันเสาร์ที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2478.

² โทรเลขจาก พระยาสุพรรณสมบัติ อัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอน ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2479.

คณายกรัฐมนตรี พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาว่า¹ การเข้าเป็นภาคีการค้าจำกัคยางระหว่างประเทศยังผลดีทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยดีกว่าแอกอน สมควรที่ประเทศไทยจะต่อสัญญาต่อไปอีก เพราะสัญญาเดิมจะหมดอายุลงในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2481 ในสัญญาฉบับใหม่สมควรที่ไทยจะขอมูลโคควาเพิ่มเป็น 60,000 ตันต่อปี โดยขอสิทธิส่งยางออกนอกประเทศ โดยมีอัตราส่วนดังนี้

พ.ศ.2482	จำกัดการส่งยาง 70 %	คิดเป็นยางที่ส่งออก	42,000	ตัน
พ.ศ.2483	จำกัดการส่งยาง 75 %	คิดเป็นยางที่ส่งออก	45,000	ตัน
พ.ศ.2484	จำกัดการส่งยาง 80 %	คิดเป็นยางที่ส่งออก	48,000	ตัน
พ.ศ.2485	จำกัดการส่งยาง 90 %	คิดเป็นยางที่ส่งออก	54,000	ตัน
พ.ศ.2486	ไม่จำกัดส่งได้ 100 %	คิดเป็นยางที่ส่งออก	60,000	ตัน

และขอสิทธิปลูกยางใหม่ 5 % ของเนื้อที่สวนยางที่กรรมการเสนอรวมควย 77,500 ไร่ รวมกันนั้นขอนำพันธุ์ยางดี ๆ จากต่างประเทศเข้ามาทำการขยายพันธุ์ในประเทศไทย ปรากฏว่าคณะรัฐมนตรีเห็นชอบควยตามที่รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรราธิการเสนอ²

ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2480 คณะกรรมการจำกัดยางระหว่างประเทศได้มอบอำนาจให้ นาย เจ ยี เฮย์ (Mr. J.G. Hay) เป็นผู้มาทำการเจรจากับผู้แทนรัฐบาลไทยที่กรุงเทพฯ ๓ สรุปหัวข้อเจรจาที่สำคัญได้ 3 ข้อ คือ ไทยจะได้มุลโคควาใหม่ ดังนี้

¹หนังสือ (ลับ) ที่ น.5807/2480 จากพระยาพหลพลพยุหเสนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2480 เรื่องต่อสัญญาจำกัดยาง.

²รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 8/2480 ประจำวันศุกร์ที่ 14 มกราคม พ.ศ.2480.

1.	พ.ศ.2482	ไทยโคมมูลโควตา	53,500	ตันต่อปี
	พ.ศ.2483	ไทยโคมมูลโควตา	55,300	ตันต่อปี
	พ.ศ.2484	ไทยโคมมูลโควตา	55,700	ตันต่อปี
	พ.ศ.2485	ไทยโคมมูลโควตา	56,000	ตันต่อปี
	พ.ศ.2486	ไทยโคมมูลโควตา	60,000	ตันต่อปี

2. การประกันจำนวนยางอย่างต่ำ ไทยส่งยางออกนอกประเทศได้ไม่น้อยกว่า 41,000 ตัน ในระหว่างปีที่มีการจำกัดยาง

3. การปลูกใหม่ ให้ไทยได้รับสิทธิการปลูกระหว่างมีสัญญาจำกัดยาง 77,500 ไร่ หรือ 31,000 เอเคอร์

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในข้อเสนอบนขอเสนอของผู้แทนจากคณะกรรมการจำกัดยางระหว่างประเทศ และคณะรัฐมนตรีอนุมัติเห็นชอบให้ทอสัญญาจำกัดยางได้¹ พันเอก หลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีคนใหม่² จึงมีหนังสือลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2481 ถึงประธานสภา ฯ ขอความเห็นชอบในการต่ออายุและแก้ไขสัญญา³ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเห็น

¹รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 1/2481 (สมัยที่ 2) ประจำวันจันทร์ ที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ.2481.

²พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา สิ้นสุดการเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2481.

³หนังสือ (ความมาก) ที่ ส.6325/2481 จาก พันเอก หลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ถึงประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2481. เรื่อง ขอรับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรในการต่ออายุและแก้ไขความตกลงวางระเบียบบังคับยาง.

ขอด้วย¹ เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2481

การจัดแบ่งโควตayangให้แก่เจ้าของสวนยาง

เมื่อใกล้ระยะเวลาโควตาที่ 1 ของสัญญาการจำกัดยางระหว่างประเทศ กรมเกษตรและการประมง จึงได้เสนอต่อพระยาศรบุทโศณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ซึ่งพระสารศาสน์พลชินธ์ ทำการแทนรัฐมนตรี ได้เสนอว่าควรจะมีการแบ่งส่วนโควตาได้แล้ว ดังนั้นพระสารศาสน์พลชินธ์ได้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรีว่า² อาศัยอำนาจตามความในมาตราที่ 7 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมจำกัดยาง พ.ศ.2477 ควรกำหนดระยะเวลาโควตา (quota) ที่ 2 (1 ปี) นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2478 ตามส่วนโควตาแท้ (Net Export Quota) ของประเทศไทยสำหรับระยะโควตาที่ 2 85 % ของมูลโควตา (Basic Quota) 40,000 ตัน เท่ากับ 34,000 ตันต่อปี แต่จำนวนยางที่ประเมินได้ของสวนต่าง ๆ ได้ 41,871 ตัน สูงกว่าจำนวนที่เฉลี่ย 1,871 ตัน ฉะนั้นคงแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าของสวนยางทำได้ในระยะเวลาโควตาที่ 2 อัตราส่วน 80 % ของจำนวนยางที่ประเมินให้คงมีเศษเหลืออยู่อีก 503 ตัน สำหรับสงวนกันเอาไว้เพื่อเหตุต่าง ๆ³

¹รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 4/2481 (สมัยสามัญ) สมัยที่ 2 ชุดที่ 3 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 5 มกราคม พ.ศ.2481.

²หนังสือที่ น.1013/2478 จากพระสารศาสน์พลชินธ์ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2478.

³สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 10/179 เรื่องจัดแบ่งโควตayangให้แก่เจ้าของสวนยาง.

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย และได้อนุมัติให้ประกาศเป็นทางการต่อไป¹

2. ปัญหาการปลูกและการค้าข้าว

ความเป็นมา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพในการทำนาและเพาะปลูกมาตั้งแต่โบราณ อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า เกษตรกรหรือชาวนาไทยต้องประสบปัญหาหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านลมฟ้าอากาศ ปัญหาพันธุ์ข้าว ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ รวมทั้งปัญหานี้ดินของชาวนาซึ่งดำเนินเรื่อยมาเป็นภาวะที่ทำให้ชาวนาต้องมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างยากจน แรมแค้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหานี้ดินของชาวนาซึ่งหลายรัฐบาลได้พยายามหาหนทางช่วยเหลือผ่อนคลายความเดือดร้อนตลอดมา แต่ก็ยังมีได้รับผลสำเร็จตามความประสงค์

ดังนั้น เมื่อมาถึงสมัยรัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นโยบายสำคัญของรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหานี้ดินชาวนาตามที่ได้ออกก้าแถลงให้ทราบไปแล้วนั้นว่า รัฐบาลมีนโยบายแน่วแน่ว่าจะเร่งความที่จะช่วยชาวนาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหานี้ดินที่ได้ทั้บถมมาตั้งแต่ราคาสินค้าโคตกต่ำลง การส่งดอกเบี้ยและเงินต้นก็ขาดลงไป ซึ่งตัวอย่างก็เคยปรากฏมาแล้วว่า เมื่อคณปี 2475 ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ชาวนาจังหวัดเพชรบุรี ได้เข้าชื่อกันจำนวน 1,551 ราย ทูลเกล้าถวายฎีกาของพระมหากษัตริย์ฯ ฎึงเงินไปให้หนี้และ

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 96/2478 (พิเศษ) ประจำวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2478.

ลงทุนทำนา¹ จากความเดือดร้อนของชาวนาครั้งนี รัฐบาลได้พยายามหาทางช่วยเหลือ ด้วยวิธีการต่าง ๆ หลายวิธี เช่น การประกาศลดราคาเงินตราลงให้เข้ากับเงินปอนด์ สหเคอริง อันเป็นผลให้ชาวนาขายข้าวได้ราคาสูงขึ้นมา² นอกจากนี้รัฐบาลของ พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา ยังได้ประกาศลดหย่อนภาษีค่านา กำหนดโทษการเรียก เก็บคอกเบี้ยเกินอัตรา และออกกฎหมายห้ามการยึดทรัพย์สินที่จำเป็นแก่อาชีพของชาวนา แล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม ยังมีชาวนาที่หนี้สินโค่นล้มแก่ครั้งที่ราคาข้าวยังเป็นปกติอยู่อีก เป็นจำนวนมาก และมาในสมัยราคาข้าวตกต่ำต่างก็ผันรันทาทางแก้ไขเพื่อให้อาชีพการทำนาของตนทรงตัวต่อไป

อย่างไรก็ตามปัญหาที่ติดตามมากก็คือ ปัญหาราคาที่ดินโคลนลดลงประมาณ 70 % ของราคาปกติ ดังนั้นถ้ารัฐบาลไม่หาทางช่วยเหลือชาวนาซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศแล้ว ผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าออกและทำรายได้เข้าประเทศเป็นอันดับ 1 จะต้องกระทบกระเทือนและเข้าสู่ภาวะคับขันอย่างแน่นอน และยอมส่งผลไปถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมด้วย ดังนั้นนโยบายของรัฐบาล พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา โดยกระทรวงเกษตรพาณิชย์การ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ จึงได้คำริรูปการในเรื่องชำระหนี้สินในชนบทด้วยวิธีประนอมหรือแปลงหนี้ และการจัดหาทุนสำหรับประกอบการกสิกรรมให้ชาวนา โดยวิธีจัดตั้งธนาคารกลางและสหกรณ์ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้การช่วยเหลือชาวนาสามารถกระทำได้ในวงกว้างกว่าที่เป็นอยู่³

¹หนังสือที่ ก. 3924/2475 แผนกสหกรณ์ กระทรวงเกษตรพาณิชย์การ ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2475 จากเจ้าพระยาวงษาฯ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรพาณิชย์การ ถึง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี.

²หนังสือที่ ก. 1238/2475 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2475.

³สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 2/119 เรื่องจัดตั้งธนาคารกลางเพื่อช่วยชาวนา.

นอกจากนี้พระยาโกมารกุลมนตรี ประธานกรรมการสภาเศรษฐกิจ และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นได้มีหนังสือ ที่ ส.374/2476 ลงวันที่ 2 กันยายน พ.ศ.2476 ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี แจ้งให้ทราบว่า สภาเศรษฐกิจได้รับหลักการรายงานของคณะกรรมการพิจารณาเรื่อง หนี้สินของชาวว่าคัยการตั้งฉาง (Silo) และจะได้นำมติเสนอรัฐบาลต่อไป ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติรับหลักการตามที่สภาเศรษฐกิจเสนอมานี้ และส่งเรื่องนี้ให้กระทรวงเศรษฐกิจดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

ในขณะเดียวกัน เรือเอก หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ ง.5366/2476 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2476 ถึง พระยาโกมารกุลมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ แจ้งให้ทราบว่า คณะรัฐมนตรีปรึกษาเห็นว่า ราคาข้าวเวลานี้ตกต่ำลงมาก จึงลงมติให้กระทรวงเศรษฐกิจส่งคนไปหาตลาดขายข้าว โดยควน ขึ้นต้นน่าจะส่งคนไปตลาดข้าวในยุโรปและอเมริกาใต้ (ควรส่ง คร.โซติ กุมพันธ์) กับในเอเชีย เช่น ที่ฮ่องกง (ควรส่ง นายวิลาส โอสถานนท์) อนึ่งการขาย ข้าวถากกว่าขายข้าวสารไม่ได้ก็ควรหาวิธีขายเป็นข้าวเปลือกไป²

สาเหตุข้าวไทยราคาตกต่ำ

อนึ่งในวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ.2476 พระยาโกมารกุลมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจได้เสนอรายงานเกี่ยวกับสาเหตุราคาข้าวตกต่ำ และปัญหาเกี่ยวกับการขายข้าวเปลือกแทนข้าวสาร ให้ พันเอก พระยาพหลฯ นายกรัฐมนตรี ทราบว่า

¹สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 14/152 เรื่องตั้งฉางชื่อข้าว.

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 10/152 เรื่องราคาข้าวตกต่ำ คำริหาตลาดข้าวและขายข้าวเปลือกแทนข้าวสาร.

กระทรวงเศรษฐกิจได้พิจารณาแล้วเห็นว่า¹

(1) การที่ราคาข้าวของเราตกต่ำลงเช่นนี้ก็เนื่องจากรัฐบาลจีนได้ขึ้นภาษีข้าวซึ่งเป็นสาเหตุใหม่สาเหตุหนึ่ง แต่เป็นการขึ้นทั่วไปหมด หาดจีนแก่เฉพาะของประเทศสยามแต่ประเทศเดียวเท่านั้นไม่ การที่ข้าวของประเทศสยามตกต่ำไปมากนั้น ถ้าเทียบกันเมื่อ 3-4 ปีก่อนแล้วก็เป็นความจริง แต่สิ่งของอื่น ๆ ก็ลดลงราคาลงไปมากเช่นเดียวกัน หาดจีนแก่ข้าวอย่างเดียวไม่ แต่อาจจะเทียบกับระยะเวลาไกล ๆ กันนี้แล้ว ราคาข้าวของเรามีลดลงไปมากเกินเหตุเลย คนในเอเชียบริโภคน้ำข้าวมากกว่าคนในทวีปใดทั้งหมด เพราะฉะนั้นตลาดที่สำคัญที่สุดของสยามจึงอยู่ที่เอเชียและโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ จีน ดังนั้นถึงแม้ว่ารัฐบาลจีนจะเก็บภาษีข้าวสูงขึ้นก็ดี แต่ก็มีใญ่หมายความว่า จีนต้องการปิดประตูคาโมข้าวจากเรา ตรงกันข้ามจีนยังจะต้องซื้อข้าวจากประเทศสยามอีกปีละเป็นจำนวนมาก จุดที่ควรแก้ไขก็คือ ราคาที่ขายได้ไม่คุ้มค่าสูญ

(2) ...

(3) การที่จะขายข้าวเปลือกแก่ชาวต่างประเทศนั้น กระทรวงเศรษฐกิจเห็นว่าจะไม่สู้โดยผู้ลัก และน่าจะหาทำไรโดยยากเพราะค่าขนส่งแพง ถ้าตลาดต่างประเทศต้องการข้าวเปลือกเป็นปริมาณมาก และการส่งข้าวเปลือกออกไปขายนอกรประเทศเป็นการค้าที่มีกำไร พอดีก็คงกระทำกันเสียนานแล้ว

เป็นอันว่าจากรายงานฉบับดังกล่าวนี้ กระทรวงเศรษฐกิจไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะรัฐมนตรี อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่อังคารที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2476 ตกลงให้กระทรวงเศรษฐกิจตั้งกรรมการขึ้นพิจารณาเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง โดยผู้มีความรู้เกี่ยวกับข้าวเข้าร่วมด้วย² เนื่องจากกรณีพิเศษ กระทรวง

¹ หนังสือที่ ก. 4621/2476 ลงวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2476 กระทรวง

เศรษฐกิจ จากพระยาโกมารกุลมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ถึง พันเอก สระยาพหลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี.

² รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ประจำวันอังคารที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2476 (สมัยสามัญ).

กรมการค้าเสนอรายงานให้ทราบว่า ราคาข้าวทดลอง **เก็ลีย** 3 มาส ตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2476 หลังจากนั้นประมาณเดือนครึ่ง คือ วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2476 พระยาโกมารกุลมนตรี รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรกรรม ได้มีหนังสือ ที่ ก. 6953/2476 ถึง เรือเอก หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เจ้าธิการคณะรัฐมนตรี เสนอสถิติเกี่ยวกับราคาข้าวเพื่อนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีทราบต่อไปว่า¹ กระทรวงเกษตรกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องราคาข้าวทดลองต่ำตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนมาจนถึงบัดนี้ ยังหาเป็นการปรับปรุงประการใดไม่ ดังตัวเลขแสดงประมาณราคาของสินค้าข้าวขาออกทุกประเภท คิดตัวเฉลี่ยตามหน่วยได้ ดังนี้

พฤศจิกายน 2476 หายละ 2.72 บาท

ธันวาคม 2476 หายละ 2.76 บาท

ราคาข้าวสารกับปลายข้าวประเภทที่ส่งออกไปจำหน่ายมาก เปรียบเทียบกับได้ดังมีตารางที่ แสดงราคาข้าวสารกับปลายข้าวประเภทที่ส่งออกไปจำหน่ายมากเปรียบเทียบ

เดือน	ข้าวสารตยาง ^{1,2}		ปลายข้าว 1	
	2476	2475	2476	2475
พฤศจิกายน	4.40	4.32	2.03	3.00
ธันวาคม	4.40	4.20	2.20	2.85
มกราคม	4.40	4.20	2.20	2.82
กุมภาพันธ์	3.40*	3.86*	2.23	2.91

¹ สำนักเจ้าธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 10/152 เรื่อง เติม

² หมายถึงข้าวชนิด 100 %

* เมื่อข้าวใหม่มีมีราคาสูงกว่าข้าวเก่า.

ปัญหาตลาดข้าวไทยในญี่ปุ่นและจีน

สำหรับปลายข้าวที่ราคาตกลงกว่าปีก่อนนั้น เหตุใหญ่คงจะเป็นเพราะปีที่ประเทศญี่ปุ่นไม่ซื้อปลายข้าวชนิดที่เคยซื้อ จึงทำให้ปลายข้าว เอ 1 อกรากาลงไปควยคั้งนี้กระทรวงเศรษฐกิจจึงได้พยายามดำเนินการหาตลาดข้าวและคัดคนกลางเพื่อให้เกิดผลดีแก่ชาวนามากที่สุด ปรากฏว่าคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยกับขอเสนอของกระทรวงเศรษฐกิจ

สำหรับปัญหาตลาดข้าวของไทยในต่างประเทศได้รับการกระทบกระเทือนกรณีรัฐบาลประเทศจีนขึ้นภาษีข้าวขาเข้าอีก 2 เหรียญทอง หรือเท่ากับ 6 เหรียญกวางตุ้งประมาณ 5 เท่าจากเดิม ภาษีขาเข้านี้ขึ้นทั้งทางเมืองกวางตุ้งและนานกิง มีผลทำให้สินค้าข้าวของไทยหยุดชะงักหมดนั้น เวื่อเอก หลวงวิภาควิจัย เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้รายงานให้ พระยาโกมารกุลมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจทราบ ตามหนังสือ ที่ ง.5519/2476 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2476¹ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหานี้ต่อไป ขณะเดียวกัน พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาเห็นว่า ปัญหาเรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อชาวนาไทยโดยตรง จึงได้เรียกประชุมคณะรัฐมนตรีโดยด่วน ปรากฏว่า ที่ประชุมมีความคิดเห็นร่วมกันว่า ไทยควรขึ้นภาษีสินค้าขาเข้าบ้าง จึงได้ตั้งกรรมการชุดหนึ่งขึ้นพิจารณา ประกอบด้วย²

(1) พระยาเสวกวรายุคต์	ประธานกรรมการ
(2) พระประมณฑปัญญา	กรรมการ
(3) พันโท หลวงวิภาควิจัย	กรรมการ
(4) นายแนบ พหลโยธิน	กรรมการ

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 11/152 เรื่องรัฐบาลจีนเก็บภาษีข้าวขาเข้า.

² รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 28/2476 (สมัยที่ 2) ประจำวันอังคารที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2476 เรื่องรัฐบาลกวางตุ้งขึ้นภาษีข้าว.

(5) นายคิเรก ชัยนาม กรรมการ

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บภาษีสินค้าชาวซาเซาเพิ่มของรัฐบาลจีนนั้น ปรากฏว่าจะเก็บเพิ่มขึ้นเป็นหาบละ 1 เหยียน 40 เซนต์ และข้าวเปลือกหาบละ 80 เซนต์ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2477 เป็นต้นไป ส่วนสินค้าประเภทอื่น ๆ จะเก็บภาษีซาเซาเพิ่มอีกประมาณ 25 %¹ อย่างไรก็ตาม สาเหตุสำคัญที่ทำให้รัฐบาลจีนขึ้นภาษีสินค้าชาวซาเซานั้น ต่อมาฝ่ายไทยสามารถสืบทราบว่าการที่รัฐบาลจีนกระทำเช่นนั้น ก็เพื่อเป็นการแก้แค้นการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทย ทั้งนี้ ขาวาเรีหลวงชารงนาวาสวัสดิ์ก็ได้รับจดหมายจากนักเรียนไทยในประเทศจีน แจ้งให้ทราบว่า² การที่รัฐบาลจีนจะขึ้นภาษีชาวซาเซาจากประเทศไทยก็เพื่อแก้แค้นในการที่ประเทศไทยมีนโยบายบังคับลูกชาวจีนในประเทศไทยให้เรียนหนังสือไทย เป็นสาเหตุสำคัญโดยรัฐบาลจีนเห็นว่า การกระทำของไทยเป็นการบังคับและเพื่อที่จะแปลงสัญชาติจีนให้เป็นคนไทย นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่จะไม่ส่งซื้อสินค้าจากไทยอีกด้วย โดยจะหันไปซื้อจากญวนแทน และยังคงกล่าวหาว่าประเทศญี่ปุ่นให้การสนับสนุนการก่อกวนนักเรียนจีนในประเทศไทย การกระทำของรัฐบาลจีนครั้งนี้ยอมนำผลกระทบกระเทือนมาถึงภาวะเศรษฐกิจของไทย ในขณะเดียวกันก็เป็นการแทรกแซงนโยบายของรัฐบาลไทยต่อชาวจีนอีกด้วย และนักเรียนไทยในประเทศจีนเองก็มีความสงสัยว่า มีการก่อกวนชาวจีนในประเทศไทยจริงหรือไม่

ต่อมารัฐบาลไทยได้พยายามชี้แจงและทำความเข้าใจกับรัฐบาลจีนให้ทราบถึง

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 32/2476 ประจำวันศุกร์ที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2476 เรื่องกว้างตุงจะเก็บภาษีสินค้าชาวซาเซาเพิ่ม.

² รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 16/2478 ประจำวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2478 เรื่องสมาคมนักเรียนต่างดาวเปิดประชุมเกี่ยวกับขึ้นภาษีชาวสยาม.

เจตจำนงของรัฐบาลไทยต่อชาวลื้อที่เกิดขึ้นนั้นว่า รัฐบาลมิได้มีนโยบายกีดกันชาวจีนในประเทศไทย แต่ได้พยายามดำเนินนโยบายอย่างละมุนละม่อมอยู่แล้ว¹

ภาวะการทำนาในประเทศไทย

นอกจากไทยจะประสบปัญหาตลาดข้าวในต่างประเทศแล้ว ภาวะผลิตข้าวในประเทศไทย ตามรายงานที่กรมพาณิชย์ กระทรวงเศรษฐกิจ ซึ่งได้รับทางโทรเลขจากจังหวัดต่าง ๆ รวม 60 จังหวัด เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2477 ปรากฏว่า²

ภาวะการทำนาเพียงดินเค็มณฑลจิกายน พ.ศ. 2477 ปรากฏว่าเนื้อที่เพาะปลูกแล้ว 19,728,000 ไร่ เนื้อที่นาเสียหาย 1,840,000 ไร่ ส่วนในเวลาเดียวกันในปีที่แล้ว เนื้อที่เพาะปลูก 19,054,000 ไร่ เนื้อที่เสียหาย 1,075,000 ไร่

เนื้อที่เพาะปลูกทั้งประเทศประมาณว่า จนถึงสิ้นฤดูการทำนาคงจะมีถึง 21,400,000 ไร่ เนื้อที่เสียหาย 2,200,000 ไร่ จะเก็บเกี่ยวข้าวเปลือกได้ 86,400,000 หาบ เพราะฉะนั้น ข้าวที่เหลือพอส่งออกนอกประเทศ จะมีจำนวนเป็นข้าวเปลือกประมาณ 42,280,000 หาบ ซึ่งเมื่อสีเป็นข้าวสาร ปลายข้าว และรำแล้วจะเท่ากับ 31,710,000 หาบ หรือราว 1,900,000 เมตริกตัน

บทบาทของรัฐบาลไทยในการช่วยเหลือชาวนา

จากการที่ชาวนาไทยต้องประสบปัญหาหนี้สิน ปัญหาไร่นาเสียหาย เนื่องจาก

¹อ่านเพิ่มเติมจาก กุศล ทรงประเสริฐ, "นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในประเทศไทย พ.ศ. 2475 - 2500" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 32/152 รายงานคาดการณ์ล่วงหน้าปริมาณข้าวที่จะส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศ และรายงานปริมาณข้าวที่ส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ รวมทั้งสถิติการค้าข้าวและเงินตราต่างประเทศ.

ลักษณะดินฟ้าอากาศ ภัยหาราคาข้าวตกต่ำ และปัญหาตลาดข้าวในต่างประเทศ รัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา จึงได้พยายามวางแผนและนโยบายให้ความช่วยเหลือชาวนาอย่างเต็มความสามารถเพื่อพยุงฐานะชาวนาไว้ นอกจากจะช่วยเหลือตลาดข้าวในต่างประเทศแล้ว รัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลฯ ยังได้ให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาอีกหลายประการ ได้แก่

(1) ร่างพระราชบัญญัติลดพิภักเก็บเงินอากรคานา พุทธศักราช 2477¹

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2476 เริ่มเวลา 15.40 น. ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม รัฐบาลโดย พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติลดพิภักเก็บเงินอากรคานา พุทธศักราช 2477 ให้ที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอนุมัติ โดยมีหลักการเพื่อลดพิภักเก็บเงินอากรคานาองมาเก็บเพียงกึ่งเดียวเพื่อช่วยเหลือชาวนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าราคาชนิดขยใน พ.ศ. 2476 ตกต่ำกว่าแต่ก่อน ๆ มาก เช่น

พ.ศ. 2472 ราคาข้าวหยาบละ 7 บาท

พ.ศ. 2475 ราคาข้าวหยาบละ 3 บาท 42 สตางค์

พ.ศ. 2476 ราคาข้าวลดลงไปอีก

ดังนี้จึงคาดการณ์ว่าภาวะเช่นนี้จะดำเนินไปจนถึงปี 2477 อย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม ในการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีหลายท่านได้ลุกขึ้นเสนอขอให้รัฐบาลบรรเทาผู้เสียภาษีอากรคานาด้วยการลดพิภักการเก็บเงินอากรคานาให้ลดลงไปกว่าที่รัฐบาลเสนอมา และให้ได้รับการผ่อนผันเหมือน พ.ศ. 2476 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากภาคอีสาน² ได้ลุกขึ้นชี้แจงตอบโต้ พันเอก พระยาพหล-

¹ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 19/2476 (สามัญ) สมัยที่ 2 ประจำวันพฤหัสบดีที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2476.

² คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบัน.

พลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เช่น นายเลียง ไชยกาด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดอุบลราชธานี ว่าที่ภาคอีสานราคาข้าวหาบละ 60 สตางค์เท่านั้น เพราะฉะนั้นประชาชนทางภาคอีสานจึงเดือดร้อนมาก บางคนทำนาไม่ได้ก็ต้องเสียอาการคานา และลดจากฐานะคนทำนาเป็นคนขอทาน เพราะฉะนั้นขอให้รัฐบาลลดคานาลงอีก

นายกรัฐมนตรีตอบว่า "รัฐบาลลดอาการคานาและผ่อนผันให้มากแล้ว และรัฐบาลได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว ถ้าลดลงมากกว่านี้จะกระทบกระเทือนการงบประมาณของประเทศ"

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดอุบลราชธานีกล่าวว่า "ขรรคมลการเก็บภาษีอาการคานาจากรัฐบาล รัฐบาลไม่ควรรัฐบาลชุดไหนหรือรัฐบาลประเทศไทยจะต้องเล็งดูความทุกข์ร้อนและมองเห็นอกของราษฎรเหมือนกัน ตามที่รัฐบาลว่านี่เป็นอันถูกต้องแล้ว"

นายกรัฐมนตรีชี้แจงต่อไปว่า รัฐบาลเองก็เห็นใจ แต่ทว่าเวลานี้การเงินต่าง ๆ ฝืดเคืองขาดแคลน เพราะฉะนั้นในปี 2475 และปี 2476 ก็จะเข้างบประมาณใหม่ ปี 2477 เราจะแลเห็นโครงการเงินเรฐฝืดเคืองเต็มทีเหมือนกับ เพราะฉะนั้นเราผ่อนผันให้ก่อนเมื่อการเงินตึงเครียดเราก็ขึ้นแล้ว แปลว่า เรียบร้อยขึ้นแล้ว... ถ้าเราขยับขึ้นไปหมดหัวไปแล้วก็ตายเท่านั้น เพราะฉะนั้นต้องพึงเป็นราย ๆ ไป"

พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้ตอบข้อข้องใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการลดอาการคานา และได้ชี้แจงฐานะการเงินของประเทศให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฟังจนเป็นที่เข้าใจ นอกจากนี้ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้กล่าวชี้แจงเพิ่มเติมต่อไปอีกว่า การเก็บภาษีอาการคานา รัฐบาลไม่ได้ใช้สิทธิให้เป็นไปตามความเป็นไปของภูมิภาคหรือรายภาค แต่รัฐบาลถือสิทธิเดียวกันตลอดเป็นสากลทั้งประเทศ ปรากฏว่า สมาชิกสภา ฯ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับคำชี้แจงของท่านนายกรัฐมนตรี

และไคลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติลดหย่อนเก็บเงินอากรค่านา พุทธศักราช 2477 ได้พิจารณา สมาชิกสภา ฯ ท่านหนึ่งเสนอให้พิจารณาแปรญัตติรวดเดียว ในที่สุดก็ การอภิปรายกันอีกอย่างกว้างขวาง โดยสมาชิกสภา ฯ บางคนขอต่อรองให้รัฐบาลลดค่านาลงอีก แต่ พันเอก พระยาพหล ฯ นายกรัฐมนตรีได้ตอบให้ทราบว่า รัฐบาลลดได้ไม่ได้ อีกแล้ว ในที่สุดสมาชิกสภา ฯ ไคลงมติเห็นพ้องต้องกันว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไควร เป็นกฎหมายบังคับได้ ในขณะที่เกี่ยวกับ พันเอก พระยาพหล ฯ นายกรัฐมนตรีไคลว่าแก่ สมาชิกสภา ฯ ว่า รัฐบาลจะรื้อออกกฎหมายอีกประมาณ 7 ฉบับ (รวมค่านา) เพื่อจะลด ภาษีให้หน่อยลงและเพื่อให้ราษฎรไคประโยชน์มากขึ้น

(2) การแจกพันธุ์ข้าวหรือชื่อพันธุ์ข้าวให้ชาวนาปลูก

ควยดินฟ้าอากาศหลายประเทศเปลี่ยนแปลงมา สหรัฐอเมริกาอากาศร้อน ุ้ค 24 นกตล จีนน้ำท่วม-ฝนแล้ง ชาวบางตอนขาดฝน นกค้ชาวจะขึ้นราคา ไทยฝนลา เพราะฉะนั้นโดยเหตุนี้รัฐบาลจึงฉวยโอกาสชักชวนและส่งเสริมให้ชาวนาไทยทำนาใหม่าก ที่สุก ถ้าโอกาสปีหน้าจะพอฟื้นตัวที่บ้าง

คังนั้น พระยาโกมารกุลมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ จึงไคกรม เกษกร ไทรเดชมอกไปยังข้าหลวงประจำทุกจังหวัดไคสำรวจควา ราษฎรช้คสนพันธุ์ข้าว ปลูกจริง ๆ มีเบอร์และชนิดไค รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือไคพันธุ์กุกาลเพาะปลูก¹

ควยเจตนาหรือนโยบายที่จะช่วยเหลือชาวนา รัฐบาลจึงไคกรมโฆษณาการออก ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง เมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2476 ว่า ไคผู้ไคต้องการพันธุ์ ข้าวขอมาทงอำเภอหรือข้าหลวงประจำจังหวัดและผู้แทนราษฎร โดยขอไคอย่างละ 2 ไร่

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 15/152 เรื่องแจกพันธุ์ข้าวปลูกแก่ชาวนา หรือชื่อพันธุ์ข้าวให้ชาวนาปลูก.

คือ ชาวเบา ขาวกลาง และชาวหนัก และจะต้องรายงานผลการเพาะปลูกตามแบบที่
จะได้มอบให้พร้อมทั้งพันธุ์ข้าว

ต่อมารัฐบาลได้วางหลักเกณฑ์ในการที่จะให้ราษฎรยืมข้าวปลูกให้รัดกุมยิ่งขึ้น
เพื่อให้ชาวนาที่เดือดร้อนเท่านั้นได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ หลักเกณฑ์ในการที่จะให้ราษฎร
ยืมข้าวปลูกมีดังนี้

(1) ผู้ยืมจะต้องแสดงหลักฐานจนเป็นที่พอใจเจ้าหน้าที่จังหวัดว่า ตนไม่มีข้าว
ปลูกและทบทวนทางที่จะหยิบยืมผู้อื่นมาปลูกจริง ๆ และที่ผู้ยืมจะเอาไปใช้ในการทำนา
ปีนี้

(2) เจ้าพนักงานจังหวัดยังเห็นว่า ดินฟ้าอากาศในท้องที่ ๆ ผู้ยืมอยู่นั้นยัง
เหมาะสมจะทำนาได้อยู่

(3) จำนวนข้าวที่ยืมไปจะพอสมควรสอดคล้องกับจำนวนเนื้อที่ที่ผู้ยืมพอสามารถทำได้
ในระยะเวลาที่ยังมีเหลืออยู่

(4) ผู้ยืมจะต้องรับรองกับเจ้าหน้าที่จังหวัดว่า ตนจะเอาข้าวที่ยืมไปนี้สำหรับ
ทำพันธุ์จริง ๆ และเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวแล้วผู้ยืมจะไ้คืนโตโดยเร็ว และใช้ให้เป็นเงิน
เท่ากับราคาข้าวที่ตนยืมไป และจะต้องเซ็นชื่อยืมและรับรองให้ไว้กับเจ้าหน้าที่เป็นหลักฐาน

(5) เจ้าหน้าที่จังหวัดจะต้องรวบรวมเงินค่าพันธุ์ข้าวที่ให้ราษฎรชาวนายืมส่ง
ไปกรมเกษตรและการประมง¹

นอกจากนี้รัฐบาลยังประกาศเปิดแดนสหกรณ์ เพื่อความประสงค์ที่จะให้ชาวนา
ได้ขายข้าวของตนเองโดยไม่ได้ผ่านพ่อค้าคนกลางอีกด้วย และเพื่อผลประโยชน์ของชาวนา
จริง ๆ รัฐบาลจึงได้ประกาศกำหนดรับจดทะเบียนสหกรณ์ดังนี้

¹หนังสือ ที่ 20050/77 ทอรัชฎากรพิพัฒน์ ลงวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2477 จาก
รัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

อาศัยความตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรขอประกาศว่า ในเวลานี้ได้ให้นายทะเบียนสหกรณ์ชนิดที่ห้ามมิได้เฉลี่ยกำไร ประเภทหาทุนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในการเพาะปลูก และบุคคลที่จะรวมรวมกันตั้งเป็นสหกรณ์นั้น จะต้องเป็นบุคคลจำพวกที่มีการอาชีพในการทำนาเป็นส่วนใหญ่ ทั้งจะต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตท้องที่ต่อไปนี้¹

ตารางที่ 8 ภูมิลำเนาของบุคคลจำพวกที่มีการอาชีพในการทำนาซึ่งมีสิทธิจะรวบรวมกันเป็นสหกรณ์

อำเภอ	จังหวัด	ประกาศเมื่อวันเดือนปี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
บ้านแม่	เชียงใหม่	24 มกราคม พ.ศ. 2478	พระสารสาส์นประพันธ์ (ทำการแทน)
อำเภอเมือง	แพร่	24 มกราคม พ.ศ. 2478	พระสารสาส์นประพันธ์ (ทำการแทน)
ปากพลี	นครนายก	24 มกราคม พ.ศ. 2478	พระสารสาส์นประพันธ์ (ทำการแทน)
นครไชยศรี	นครปฐม	24 มกราคม พ.ศ. 2478	พระสารสาส์นประพันธ์ (ทำการแทน)
ลำลูกกา	ปทุมธานี	24 มกราคม พ.ศ. 2478	พระสารสาส์นประพันธ์ (ทำการแทน)
พนัสนิคม	ชลบุรี	26 มิถุนายน พ.ศ. 2480	พันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ (ทำการแทน)
บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร	30 กรกฎาคม พ.ศ. 2480	พันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ (ทำการแทน)
บ้านแหลม	เพชรบุรี	30 กรกฎาคม พ.ศ. 2480	พันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ (ทำการแทน)
บางบัวทอง	นนทบุรี	18 ตุลาคม พ.ศ. 2480	พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา
สองพี่น้อง	สุพรรณบุรี	15 มกราคม พ.ศ. 2480	พันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์

ต่อมาใน พ.ศ. 2481 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการได้มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เสนอขึ้นที่กการจัดตั้งสหกรณ์ทำไร่ที่ดิน และต่อมาที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ การจัดตั้งสหกรณ์ทำไร่ที่ดินนี้จะอำนวยความสะดวกแก่ชาวนาเป็น

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 9/149 เรื่องประกาศเปิดแถบสหกรณ์.

อย่างมาก เพราะจุดประสงค์ในการตั้งสหกรณ์ก็เพื่อช่วยเหลือให้การทำนาได้ผลดียิ่งขึ้น เนื่องจากความอึดคักชื้นแฉะและความเป็นหนี้สินของกสิกรที่พูดเหตุจากที่ดินอันเสียหายด้วย ความแห้งแล้งและไม่มีน้ำเพียงพอแก่การเพาะปลูก สหกรณ์บำรุงที่ดินนี้จะรวบรวมกสิกร ชนบทที่มีพื้นที่อยู่ติดต่อกันใกล้เคียงกัน พอที่จะจัดการส่งน้ำไปหล่อเลี้ยงกันทั่วถึงกันได้ เป็นเนื้อที่ราว 1,000 - 1,500 ไร่ เข้าเป็นสมาชิก สหกรณ์บำรุงที่ดินจะช่วยเหลือในเรื่อง น้ำ ปุ๋ย เครื่องมือ และทำการอื่น ๆ เพื่อบำรุงที่ดิน ตลอดจนยอมรับให้ชาวนาประหยัดและฝึกให้ช่วยตัวเองอีกด้วย¹

จากข้อความข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า รัฐบาลมีความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะช่วยเหลือชาวนาไทยอย่างเต็มความสามารถ ความพยายามนี้มีไชจะเหิงเกิดในสมัยรัฐบาลอันนี พินเอก พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีเท่านั้น แต่รัฐบาลในชุดก่อนคือ รัฐบาลของพระยามโนปกรณนิติธาดา ก็ได้ดำริไว้เช่นเดียวกัน "...การตั้งสหกรณ์ช่วยชาวนาเป็นนโยบายเร่งด่วนของกระทรวง เกษตรพาณิชย์การที่จะต้องปฏิบัติในการช่วยชาวนาทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยชาวนาลำบากมากเพราะมีหนี้สินและถ้าประสพภาวะการทางธรรมชาติแปรปรวนแล้วจะยิ่งทรุดหนัก..."²

นอกจากรัฐบาลจะจัดการแจกพันธุ์ข้าวและให้ยืมพันธุ์ข้าวแก่ชาวนาแล้ว รัฐบาลของ พินเอก พระยาพลพลพยุหเสนา ยังได้มีโครงการช่วยชาวนาให้เพิ่มผลผลิตในการเพาะปลูกข้าวสูงขึ้น ด้วยโครงการ "สกีแมแมแฝก" โดยการทค่น้ำจากแม่น้ำอิง เพื่อไปหล่อเลี้ยงคนข้าวในบริเวณลุ่มน้ำที่อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงใหม่ และทาง

¹หนังสือ ที่ น.860/2481 ลงวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2481 จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่องการจัดตั้งสหกรณ์บำรุงที่ดิน.

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 2/149 เรื่องกิดตั้งสหกรณ์รวมชาวนา.

ปีละวันออกของแม่น้ำปิง ซึ่งโครงการนี้ยังประโยชน์ให้ที่มากกว่า 60,000 ไร่¹

(3) จำกัดการปลูกข้าวและการส่งออกนอกประเทศ²

สำหรับเรื่องการจำกัดการปลูกข้าวและการส่งออกนอกประเทศนั้น เป็นข้อเสนอของ พระสารสาสน์พลขันธ์ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ ในสมัยนั้นที่เสนอไปยัง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี³ โดยชี้แจงเหตุผลสนับสนุนว่า การส่งออกข้าวเป็นสินค้าออกของประเทศ ผู้ผลิตในขณะนั้นสูงกว่าการบริโภคมาก ยังผลทำให้ราคาข้าวตกต่ำลงมาก จึงเห็นสมควรเชิญประเทศผู้ผลิตข้าวส่งออกมาประชุมร่วมกันเพื่อจำกัดการปลูกข้าว เช่นเดียวกับการจำกัดคอกและบางพารา อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ยังมีคุณค่าเป็นการ

(4) งบประมาณพิเศษ

กระทรวงเศรษฐการขอตั้งงบประมาณพิเศษสำหรับที่จะช่วยเหลือชาวนา เป็นกรณีฉุกเฉิน เป็นจำนวนถึง 90,000 บาทถ้วน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และยังประโยชน์ให้แก่ชาวนาและประชาชนให้มากที่สุด เป็นการช่วยเหลือราษฎรให้มีอาชีพ ส่วนรัฐบาลก็จะได้อากรกานา คานาข้าวออก กานาของ และกำรขจัดอุปการโดยทางอ้อม

¹ รายงานการประชุมสมัชชาสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 24/2476 (สมัยสามัญ) ประจำวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476.

² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 15/152 เรื่อง เกม

³ หนังสือ ที่ 236/2140 กระทรวงเศรษฐการ ลงวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2477 จากพระยาสารสาสน์พลขันธ์ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ ถึง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี.

(5) บทบาที่ปรึกษาชาวต่างประเทศ

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 22/2477 วันอังคารที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2477 หลวงประดิษฐมนูธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้เสนอให้แกไขกรณีราคาข้าวตกต่ำมาก โดยขอให้ นายสตีเวนส์ (Mr. Stevens) ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศหาทางแก้ไข ปรากฏว่าที่ประชุมเห็นชอบด้วยแล้ว มอบให้กระทรวงการต่างประเทศไปดำเนินการติดต่อกับนายสตีเวนส์ต่อไป ต่อมา นายสตีเวนส์ ก็ได้เสนอบันทึกเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาราคาข้าวตกต่ำให้แก่รัฐบาล เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2477¹ ว่าการที่ราคาข้าวตกต่ำในช่วงระยะเวลา 4 ปีที่ล่วงมานั้น ราคาข้าวจะตกต่ำหรือสูงขึ้นมาจาก 3 สาเหตุ ได้แก่ ราคาข้าวในตลาดโลก ต้นทุนของผู้ปลูกข้าว (รวมทั้งแรงงาน ดอกเบี้ยและภาษีต่าง ๆ) และประการสุดท้าย ค่าใช้จ่ายในการขาย การสี และการซื้อขายในตลาด รวมทั้งการขนส่งภายในประเทศและการส่งออกด้วย และในบันทึกฉบับเดียวกัน นายสตีเวนส์ได้เสนอวิธีแก้ไขราคาข้าวตกต่ำไว้ว่า

(1) รัฐบาลควรศึกษาเรื่องการแบ่งแยกชั้นนิกของข้าวอย่างรอบคอบ และควบคุมการสีข้าว การส่งออกให้เพียงพอแก่การ เพื่อยังไว้ซึ่งราคาอันสูง

(2) ควรปรับปรุงพันธุ์ข้าว ระบบการชลประทานด้วยการขยายและปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งภาษีด้วย เนื่องจากภาษีสูงทำให้ชาวนาเป็นหนี้สิน ในประเทศพม่า รัฐบาลแจกพันธุ์ข้าวให้แก่ชาวนาประมาณ 600 พัน การลดภาษีนาครั้งหนึ่งของรัฐบาลมีส่วนช่วยชาวนาได้มาก

(3) สำรวจและปรับปรุงการขนส่งภายในประเทศ เช่น รถไฟ กู กลอง เป็นต้น

(4) ปัญหาขอคาคคนกลาง สมควรคัดตูกากคนกลาง ซึ่งวิธีที่จะกระทำได้สำเร็จ มีวิธีเดียวเท่านั้น คือ การตั้ง "สหกรณ์รานจำหน่าย" ขึ้น

สำหรับข้อเสนอข้อที่ (2) ของนายสตีเวนส์นั้น รัฐบาลได้ดำเนินการประการ

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 30/152 เรื่องให้นายสตีเวนส์ และ นายแมกซ์เตอร์ ทำบันทึกเรื่องแก้ไขราคาข้าวตกต่ำ.

แจกพันธุ์ข้าวแก่ชาวนาไปแล้ว ส่วนขอเสนอข้อที่ (3) และข้อที่ (4) นั้นปรากฏว่า พระยาศรัยบุทศเสณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการได้มีหนังสือ ที่ น.1485/2479 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ.2479 ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เสนอโครงการขนส่งข้าวทางรถไฟ¹ เพื่อคัดคนกลาง (ชนต่างชาติ) มุ่งหมายให้ชาวนา รู้จักร่วมมือกันค้าข้าวเอง สนับสนุนการตั้งสหกรณ์เอง กระทรวงเกษตรธิการ เพื่อให้คนเลื่อมใสมากขึ้นจะสร้างฉาง (Silo) เก็บข้าว และอุปกรณ์ 17 แห่ง คือ "ฉางปนกรณ์ไทย" ที่เชียงใหม่ เคนไชย อุดรคิตต์ บ้านใหม่ บางมูนาค ลำปาง ฉพบุรี ขอนแก่น ลำเภอพล บัวใหญ่ กุดรัง สีคิ้ว สูงเนิน ลำปลายมาศ สุรินทร์ ลำโพงทาบ และศรีขรภูมิ

ปรากฏว่าที่ประชุมโคลงมติอนุมัติในหลักการให้กระทรวงเศรษฐการดำเนินการต่อไป²

นอกจากนี้กระทรวงเกษตรธิการได้เสนอโครงการขยายงานของกรมสหกรณ์ สำหรับปี 2480 ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ³ สำหรับโครงการนี้ กรมสหกรณ์ จะจัดตั้งสหกรณ์เครดิต 300 สมาคม กับจะจัดหาคณะของสหกรณ์รูปแบบใหม่อีก 2 รูป คือ สหกรณ์ ราน 5 สมาคม และสหกรณ์นิคม 8 สมาคม โดยขอทุนสำหรับจัดตั้งสหกรณ์ในปี 2480 เป็นจำนวน 1,582,000 บาท (สูงกว่า พ.ศ.2479 เป็นจำนวน 132,000 บาท)

¹สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 31/152 เรื่องการขนส่งข้าวโดยทางรถไฟ (ถึงฉางสหกรณ์).

²รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 22/2479 ประจำวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2479 เรื่องกระทรวงเศรษฐการเสนอหลักการขนส่งข้าวทางรถไฟ.

³รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 23/2479 เรื่องกระทรวงเกษตร- ธิการ เสนอโครงการขยายงานของกรมสหกรณ์สำหรับปี 2480.

จัดการอบรมพนักงานขึ้นโดยฟังปาฐกถาและการอ่านตำรา เป็นเวลา 3 เดือน ก่อน เมื่อสอบไล่ได้ รับบรรจุตำแหน่งเสมียน อัตราเงินเดือน 20 - 30 บาท แล้วให้ไปทำงานในท้องที่กับสารวัตรสหกรณ์ และอบรมทางฟังปาฐกถาและทำงานเสมียนต่อไปเป็นเวลา 2 ปี แล้วเลื่อนตำแหน่งเป็นพนักงานสำรอง อัตราเงินเดือน 55 - 75 บาท ไปประจำที่ทำการสหกรณ์ตามจังหวัด

- ขอตั้งตำแหน่งใหม่เพิ่มขึ้นอีก
- ให้อธิบดีกรมสหกรณ์ไปดูงานที่จัดอยู่ในยุโรป สหรัฐอเมริกา และเอเชีย กำหนดเวลา 1 ปี เพื่อนำมาใช้เป็นหลักการจัดสหกรณ์ในประเทศไทย และตั้งจะได้เป็นทางพิจารณาในเรื่องจ้างชาวต่างประเทศมาเป็นที่ปรึกษา

ปรากฏว่าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติตามที่เสนอ

นอกจากบันทึกของนายสตีเวนส์ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศแล้ว ที่ปรึกษาราชการคลังยังได้เสนอความคิดเห็นเรื่องราคาข้าวให้แก่รัฐบาลอีก 3 ข้อ ได้แก่

(1) ประเทศสยามโดยลำพัง ไม่มีอิทธิพลที่จะเสกสรรราคาข้าวในตลาดโลกได้ ประเทศที่ปลูกข้าวก็ยังมีมือกันไม่ได้อีก หวังกันว่าราคาข้าวจะดีขึ้นก็ต่อเมื่อราคาสินค้าประเภทัญญาหารโดยทั่วไปดีขึ้น ประเทศสยามไม่อยู่ในฐานะที่จะมีส่วนแก้ไขใดๆภาคในทางการเมือง เศรษฐกิจ และการเงิน อันเป็นหลักที่จะทำให้การกฏของโลกดีขึ้นได้

(2) จำนวนและราคาสินค้าของโลกได้ลดน้อยลงตกกระทบ 100 เปอร์เซ็นต์ ใน พ.ศ. 2472 - 2473 เหลือราคาเพียงร้อยละ 39 ใน พ.ศ. 2475

(3) ปัญหาภายนอกประเทศสยามไม่สามารถทำได้ ปัญหาภายในเท่าที่สยามทำได้ คือ จะต้องจัดและสร้างรูปการเศรษฐกิจที่จะใหม่ลด ส่วนมากของราคาพืชผลที่ทำขึ้น โดยเฉพาะราคาข้าว ปัญหาคือ การลงทุน¹

¹ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 19/2476 (สมัยสามัญ) ประจำวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2476.

การหาค่าค่าชาวไทยในต่างประเทศเพิ่มเติม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาการค่าชาวตกค่า จึงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับรัฐบาลยุคนี้ เป็นปัญหาระดับโลกที่ต้องอาศัยความร่วมมือกับประเทศผู้ผลิตชาวส่งออกทั้งหมด เป็น การยากที่ประเทศไทยเพียงประเทศเดียวจะแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ตามนโยบายของรัฐบาล แม้รัฐบาลจะได้พยายามรวบรวมหลายหน่วยงานระดับกระทรวง ทบวง กรม เข้ามาร่วม แก้ไขปัญหาอย่างเต็มความสามารถแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตามวิธีหนึ่งที่รัฐบาลต้อง พยายาม พยายามหาทางออกต่อปัญหาที่ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งรัฐบาลสมัยแรก ๆ ก็คือ การหาค่าชาวไทยในต่างประเทศเพิ่มเติมอีก เพื่อให้สามารถระบายชาวออก ต่างประเทศมากขึ้น และประเทศที่อาจจะกลายเป็นตลาดสำคัญสำหรับชาวไทยแห่งใหม่ คือ ประเทศโปแลนด์ แต่มีปัญหาติดขัดตรงที่ว่าประเทศไทยกับประเทศโปแลนด์ ยังไม่มี สัญญาทางพระราชไมตรีการค้าขายต่อกัน ทำให้เสียเปรียบประเทศพม่า เนื่องจากพม่า กับโปแลนด์มีสัญญาการค้าต่อกัน ยังผลให้ชาวพม่าเสียภาษีขาเข้าโปแลนด์ต่ำกว่าชาวไทย ประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่านโยบายการค้าของโปแลนด์จะเก็บภาษี ประเทศที่ไม่มีสัญญาการค้าต่อกันสูงกว่าประเทศที่มีสัญญาต่อกันมาก ดังนั้นกระทรวง การต่างประเทศจะเฝ้าทำการติดต่อกับโปแลนด์โดยยึดบรรทัดฐานแห่งสัญญาที่ไทย ได้ทำไว้กับประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ชาวไทยมีอภิสวัสดิ์เหมือนชาวพม่า¹ ทั้งนี้โดย โปแลนด์เก็บภาษีจากชาวพม่าในอัตรา 201.60 ซีโลที่ต่อ 10 คัน ส่วนชาวไทยเก็บเก็บ 336.00 ซีโลที่ต่อ 10 คัน จะเห็นได้ว่าไทยถูกเก็บภาษีขาเข้าสูงกว่าชาวพม่าประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ แต่ภาษีใหม่ซึ่งจะเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2476 ชาวพม่าจะ ถูกเก็บภาษีขาเข้า 432.00 ซีโลที่ต่อ 10 คัน ส่วนชาวไทยจะถูกเก็บภาษี 720.00

¹ หนังสือ ที่ ก.219/19034 ลงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2476 จาก พระยา อภิบาลราชไมตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ถึง ท้าบเอก พระยาพล- พอดพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี.

ชโลตีต่อ 10 ตัน ซึ่งแตกต่างกว่ากันถึง 20 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ไทยเสียเปรียบมาก
อย่างไรก็ตาม ฝ่ายโปแลนด์กำลังพิจารณาการที่จะทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับรัฐบาล
ไทย¹

ต่อมารัฐบาลไทยได้เห็นชอบที่จะทำการเจรจาแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศ
โปแลนด์ และประเทศคิวบาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยขอให้ประเทศทั้งสองซื้อข้าวไทยเพิ่ม
ขึ้น² นอกจากนี้ยังได้ให้กระทรวงการต่างประเทศกับกระทรวงเศรษฐการ ให้เปิดการ
เจรจากับประเทศแถบอเมริกาใต้ที่ใช้ข้าวเป็นอาหารคาว เพื่อเป็นการเปิดตลาดข้าวไทย
ให้มากขึ้น นอกจากนั้น พระยามวลวิธาพล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังได้มีหนังสือถึง
พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2477
เรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการให้ชะวาคือข้าวไทยให้มากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ชะวา
คือน้ำตาลเข้ามาขายในไทยมาก แต่ไม่ซื้อข้าวไทยให้สมกับราคาที่ไทยซื้อน้ำตาล ทำให้
ไทยเสียดุลย์การค้าแก่ชะวา เมื่อเปรียบเทียบแล้วจะเห็นว่า คิวบาซึ่งเป็นประเทศทาง
ไกลยังซื้อข้าวไทยมากกว่าชะวาเสียอีก ไทยจึงควรที่จะซื้อน้ำตาลจากคิวบาให้มากขึ้น³
ภาวะการค้ำระหว่างไทยกับคิวบาได้ดำเนินการต่อมาด้วยไมตรีสันติต่อกันจนถึงเดือนกรกฎาคม
พ.ศ. 2479 จึงได้ข่าวว่ารัฐบาลคิวบาคำริจะเก็บภาษีสินค้าชาวตาเซา โดยจะเริ่มเก็บ
ตั้งแต่วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2479⁴ หรืออีก 3 เดือนข้างหน้าเป็นต้นไป การประกาศ

¹สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 3/152 เรื่องการแลกเปลี่ยนการค้า
ที่ซื้อขายข้าวกับสินค้ากับประเทศโปแลนด์และคิวบา.

²หนังสือ ที่ ก. 22/1089 ลงวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2477 จาก พระยา
อภิบาลราชไมตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เสนอ พันเอก พระยาพหล-
พลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี.

³สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, เรื่องเดิม ที่ 3/152.

⁴สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 25/152 เรื่องรัฐบาลคิวบาจะเก็บภาษี
สินค้าชาวตาเซา.

เก็บภาษีข้าวขาเข้าของรัฐบาลคิวบาครั้งนี้มีผลกระทบกระเทือนต่อการค้าข้าวในทางประเศ
ของไทยมาก เนื่องจากคิวบาเป็นตลาดข้าวรายใหญ่รายหนึ่งของไทย ด้วยเหตุนี้กระทรวง
เศรษฐกิจได้ปรึกษากับกระทรวงการต่างประเทศ เห็นสมควรส่งพระยาอภิบาลราชไมตรี
อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันไปคิวบาเพื่อทำการเจรจาเรื่องนี้โดยด่วน

ต่อมา พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้สั่งให้พระยาอภิบาล-
ราชไมตรี อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน เดินทางไปคิวบา เพื่อพบกับข้าราชการ
ผู้ใหญ่ฝ่ายคิวบา ซึ่งต่อมา นายกรัฐมนตรี ได้รับแจ้งให้ทราบว่า รัฐบาลคิวบาได้ตั้งผู้ชำนาญ
การพิจารณาขอให้ฝ่ายไทยซื้อสินค้าจากคิวบาบางอย่างน้อยปีละ 1 ล้านเหรียญ เนื่องจาก
คิวบาซื้อข้าวไทยปีละประมาณ 15 ล้านบาท และคิวบาจะลดภาษีให้แก่ไทย¹ ในวันที่ 7
สิงหาคม พ.ศ. 2479 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้มีหนังสือฉบับถึง พันเอก
พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ดังมีใจความในหนังสือดังนี้²

... อัครราชทูตสยาม ณ กรุงวอชิงตัน เจรจาได้อ่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของคิวบาว่าจะงดการขึ้นภาษี
ศุลกากรสินค้าชาวสยาม ส่วนพอคาคิวบาก็รับว่าจะช่วยเหลือต่อไป แต่สยามยังไม่มี
การติดต่อทางทูตหรือกงสุลของคิวบา เพราะฉะนั้นกระทรวงการต่างประเทศคิวบา
ยืนยันและแนะนำให้อัครราชทูตสยาม ณ กรุงวอชิงตัน ควรมีหนังสือผ่านสถานเอก-
อัครทูตราชทูตคิวบา ณ กรุงวอชิงตัน ยืนยันขอความดีโคพูดจากับเขาไว้ กระทรวง
การต่างประเทศคิวบา ยินดีที่จะติดต่อกับสยาม...

ดังนั้นไทยจึงรีบลงมือดำเนินการเจรจากับรัฐบาลคิวบาเพื่อประโยชน์ด้านการค้า

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 20/2479 ประจำวันที่ 20 กรกฎาคม
พ.ศ. 2479.

² หนังสือฉบับที่ น. 4542/2479 ลงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2479 เรื่องตลาด
ข้าว จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ถึง นายกรัฐมนตรี.

และเพื่อมิให้ฝ่ายคิวบาเชื่อว่าไทยหลอกลวงเขา การทำความตกลงที่จะทำได้เร็วที่สุดนั้น ไทยจะใช้วิธีการทำความตกลงชั่วคราว ซึ่งเรียกว่า โมดัส วิเวนดี (Modus Vivendi) กับคิวบาเป็นการควน โดยกระทรวงการต่างประเทศได้ให้การอธิบายแก่คณะรัฐมนตรีว่า อายุของการตกลงชั่วคราวนี้จะให้มีกำหนดเวลา 1 ปี ถ้าจะเลิกใหม่ออกฉว่งหน้าภายใน 6 เดือน ถ้าไม่มีบอกให้เลิกต่อไป¹

ต่อมาในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2480 พันเอก พระบริรักษ์เทพกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ได้มีหนังสือควนมาก (ฉบับเฉพาะ) เรื่องคิวบาขึ้นภายในควนเสนอต่อนายกรัฐมนตรี ดังนี้²

...ควนรัฐบาลคิวบาได้เปลี่ยนแปลงการเก็บภาษีสินค้าขาเข้าใหม่ เมื่อ 15 สิงหาคม พ.ศ.2477 โดยชื่อสินค้าจากคิวบา 50 เปอร์เซนต์ ภาษีขาเข้าเสียในอัตราค่า แล ภาษีสินค้าจากคิวบา 25 - 50 เปอร์เซนต์ คงเสียภาษีอัตราค่าเพิ่มขึ้น 25 เปอร์เซนต์ ไทยเสียสูงขึ้นเพราะว่าไม่ได้ชื่อสินค้าของคิวบาเลย ดังนั้นจึงคงเพิ่มเงินภาษีสินค้าขาเข้าให้คิวบาถึง 1 เท่าตัว คือ จากสินค้า 100 กิโลกรัม 3 เหรียญ 70 เซนต์สหรัฐ ฯ เป็น 3 เหรียญ 40 เซนต์สหรัฐ ฯ และมีผู้ถือใบอนุญาตสำหรับสินค้าหรือสินค้าที่จำเป็นถึงแกพอเมืองของคิวบา หลังจากเจรจากับรัฐบาลคิวบาจึงได้รับการขอผันเลือกการเก็บภาษี 3 คราว ๆ ละ 6 เดือน หมดชุดภายใน 2 เมษายน พ.ศ.2480 จากนั้นรัฐบาลคิวบาจะออกกฤษฎีกาโดยประกาศว่า ชาวเป็นสินค้าจำเป็นถึงแกพอเมือง ให้ใช้ภาษีขึ้นค่าจาก 3 เหรียญ 70 เซนต์สหรัฐ ฯ ต่อ 100 กิโลกรัม เป็น 4 เหรียญ 70 เซนต์สหรัฐ ฯ เว้นสำหรับชาวจากสหรัฐอเมริกาศีภาษีขาเข้า 92 เซนต์ต่อชาว 100 กิโลกรัม แต่สำหรับชาวไทยเสียภาษีขาเข้า 4 เหรียญ 70 เซนต์ต่อชาว 100 กิโลกรัม ส่วนพม่าเสียเพียง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 60/2479 วันพุธที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2479 เรื่องกระทรวงการต่างประเทศขออนุมัติทำความตกลงชั่วคราวกับรัฐบาลคิวบา เรื่องความสัมพันธ์ทางการทูตและทางกงสุล.

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่องเดิม, ที่ 25/152.

3 เทรีย์บุญ 70 เซนต์สหรัฐ ฯ ต่อข้าวในปริมาณเท่ากัน ซึ่งไทยเสียเปรียบกว่าและ
ชวาม เนื่องจากเหตุผลทางการเมือง กล่าวคือ ฝรั่งเศสและอังกฤษซื้อสินค้าจาก
คิวบาปีละมาก ๆ คิวบาจึงผอณผันใหญ่ประเทศในอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษ
ได้รับสิทธิพิเศษในการเสียภาษีเขา...

ต่อมา พันเอก พระบริรักษ์พิบูลย์ทกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการได้
รายงานยัง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี อีกว่า ขอค่าข้าวชวามคิวบา
ชื่อ นายคาเบสซา คิดต่อมายังกระทรวงเศรษฐการ ขอให้ไทยซื้อน้ำตาลคิวบาเป็นปีละ
สัก 6,000 - 7,000 ตัน ก่อนวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2480 เพื่อให้รัฐบาลคิวบาเห็น
ใจและจงใจไม่ให้ขึ้นภาษีข้าวไทย

แต่พันเอก พระบริรักษ์พิบูลย์ทกิจได้เสนอว่า ถ้าไทยซื้อน้ำตาลจากคิวบาต้องเสีย
เงินต้นและไม่น้อยกว่า 195 บาท แต่ที่ไทยซื้อน้ำตาลจากชวาต้นละ 185 บาท ถ้าเรา
จะขาดทุนต้นละ 10 บาท และขายแรงน้ำตาลชวาไม่ได้ แต่ถ้าไทยซื้อน้ำตาลจากคิวบา
ประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อแลกกับการขาดทุนราคาน้ำตาลต้นละ 10 บาทนั้น คือ ไทยจะไม่
เสียเปรียบการขายข้าวแก่พม่าและญวน ชวามาไทยจะขายข้าวได้เพิ่มขึ้นจากสถิติการขาย
ข้าวไทยในปี 2479 และปี 2480 มีความแตกต่างกันมาก เพราะในปี 2480 นาข้าวของ
ไทยเสียหายมาก เพราะอากาศแห้งแล้ง¹ และคิวบาขึ้นภาษีเขาเข้าอีกด้วย

ฉะนั้น แม้รัฐบาลของ พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา พิจารณาว่าถ้าไทยซื้อ
น้ำตาลจากคิวบา ไทยจะต้องขาดทุนในราคาซื้อถึงต้นละ 10 บาทก็ตาม แต่ผลดีที่ตามมา
คือ คิวบาขอ กล่าวคือ ไทยจะขายข้าวได้เพิ่มขึ้นปีละ 30,000 ตัน จะได้เงินเพิ่ม
2,400,000 บาท และจะขาดทุนน้ำตาลอย่างน้อย 336,000 บาท

ปี 2479	ไทยขายข้าวให้แก่คิวบา	147,000	ตัน
ปี 2480	ไทยขายข้าวให้แก่คิวบา	90,000	ตัน

ตารางที่ 9 สถิติข้าวที่ควมบาซื้อในระยะ 6 เดือนแรกของปี 2480 ตั้งแต่เดือนมกราคม - มิถุนายน

ข้าวเปลือก - ข้าวสาร

ประเทศ	กิโลกรัม	ค่า : เหรียญ
สหรัฐอเมริกา	8,954,817	537,987
สเปน	10,200	616
เนเธอร์แลนด์	123,926	6,603
อังกฤษ	78,016	4,833
จีน	2,517	126
ชวณ	111,400	3,713
อินเดีย	15,562,446	562,254
ไทย	100,756,813	4,047,435
อียิปต์	1,470,844	73,903
ปริมาณของอังกฤษ	397,041	16,350
รวม	127,468,020	5,253,820

จะเห็นได้จากตารางสถิติว่า ทีวีบารับซื้อข้าวจากสยามเป็นอัตราส่วนสูงสุดเมื่อเทียบกับ 1 หรือคิดเป็นร้อยละ 79 ของข้าวที่ทีวีบารับซื้อทั้งหมดจากต่างประเทศ ทีวีบาเป็นประเทศซากรายใหญ่ของไทย

ต่อมาปัญหาการค้าข้าวระหว่างไทยกับทีวีบา ได้มีหอการค้าอเมริกันเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากหอการค้าอเมริกันได้พยายามแย่งตลาดข้าวไทยในทีวีบา ด้วยการให้ทีวีบา

อเมริกันบีบบังคับรัฐบาลคิวบาไว้ชื่อจากสหรัฐ ฯ ซึ่งการดำเนินนโยบายการค้าข้าวของ
 พอลคาออเมริกันครั้งนี้ทำความเดือดร้อนกระทบกระเทือนการค้าข้าวในดินแดนโพ้นทะเลเป็น
 อย่างยิ่ง เนื่องจากคิวบามีที่ตั้งอยู่ใกล้สหรัฐอเมริกา โอกาสที่ไทยจะถูกแย่งตลาดข้าวไป
 จึงมีมาก ด้วยเหตุนี้พระยาอภิบาลราชไมตรี อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน จึงได้มี
 หนังสือลงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
 รายงานเรื่องตลาดข้าวไทยในคิวบา ดังข้อความในหนังสือฉบับนี้มีดังนี้

...ควรซื้อน้ำตาลให้คิวบาเห็นใจ เพราะถ้าพอลคาอสหรัฐอเมริกาใช้การบีบบังคับ
 รัฐบาลคิวบาให้ขึ้นภาษีข้าวตะวันออกอีก... อัครราชทูตไทยโคซัวลาจากพระยา -
 กัลยาณไมตรีว่า พอลคาอทางภาคใต้ของสหรัฐ ฯ ในรัฐบาลอเมริกันสนับสนุนชาว
 สหรัฐ ฯ เพื่อส่งไปขายยังคิวบา และให้รัฐบาลอเมริกันใช้สิทธิพลบีบบังคับให้คิวบา
 ก็กั้นข้าวตะวันออกเสีย แต่รัฐบาลสหรัฐ ฯ ไม่เห็นชอบด้วย พอลคาออเมริกันจึงจะ
 ทำเอง...

การที่รัฐบาลอเมริกันปฏิเสธไม่สนับสนุนให้พอลคาอชาวภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา
 ก็กั้นข้าวทางตะวันออกมายังคิวบานั้น จึงทำให้ไทยยังคงรักษาตลาดข้าวที่คิวบาไว้ได้
 อย่างไรก็ตามคิวบาได้ประกาศขึ้นภาษีขาเข้าของข้าว ซึ่งรัฐบาลไทยก็ได้เตรียมพร้อม
 การอยู่แล้ว¹

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา โคซัวลา
 หาทางฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญรุดหน้า ในขณะที่เดียวกันก็พยายามหาทาง
 ชาวไร่ชาวนาในการเพาะปลูก รวมทั้งการส่งผลผลิตไปสู่ตลาดต่างประเทศให้มากขึ้น
 ถึงแม้บรรยากาสทางการเมืองภายในประเทศจะไม่อำนวยก็ตาม นับว่าได้รับความสำเร็จ
 พอสมควร และโดยส่วนรวมแล้วการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในสมัยนี้เป็นที่น่าพอใจ

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 7/2480 (สมัยที่ 2) ประจำวันจันทร์
 ที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2480 เรื่องรัฐบาลคิวบาขึ้นภาษีข้าว.

ความเจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาโรคระบาดสัตว์และการค้าสัตว์กับต่างประเทศนับเป็นปัญหาในทางเศรษฐกิจที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่งของรัฐบาลขึ้นเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นอกเหนือไปจากปัญหาการก้าขางและการค้าชาว

3. ปัญหาเรื่องโรคระบาดสัตว์และการค้าสัตว์กับต่างประเทศ

ความเป็นมา

ในระยะแรกที่รัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา บริหารราชการแผ่นดิน รัฐบาลชุดนี้ได้พยายามเอาใจใส่ในค่านความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของประชาชนเป็นอย่างดีในหลาย ๆ ด้านตามหลัก 6 ประการ เนื่องจากการเศรษฐกิจเริ่มฟื้นฐานที่จะนำไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม แต่ปรากฏว่าในราวเดือนมีนาคม พ.ศ. 2476 ได้เกิดโรคระบาดสัตว์ขึ้นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ รัฐบาลจึงได้รับส่ง นาย อาร์ ซี โยนด์ (Mr. R.F. Jones) ที่ปรึกษาสัตวแพทย์ ประจำกระทรวงเสรษฐการไปตรวจภาวะของโรค และทำรายงานมายังกรมเกษตรโดยด่วน เพื่อระงับโรคระบาดก่อนที่จะแพร่หลายต่อไป¹ หลังจากได้เดินทางไปตรวจการแล้ว นายโยนด์ได้ทำบันทึกรายงานมายังกรมเกษตรกระทรวงเสรษฐการว่า²

...ระหว่างที่ได้ตรวจเยี่ยมภาคอีสาน จังหวัดนครราชสีมา อุดร และภาคเหนือ จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้พบว่า การระบาดของโรคระบาดสัตว์เซอร์รา (Surra) ระบาดกว้างขวางและเป็นภัยใหญ่หลวง อาณาเขตอีสานเป็นทำเลที่ควรพิจารณาโรคนี้เกิดขึ้นเอง

¹หนังสือ ที่ ก. 6583/76 ลงวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2476 จากปลัดกระทรวงเสรษฐการ ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

²บันทึกรายงานเรื่องโรคเซอร์รา (Surra) ของนายโยนด์ ที่ปรึกษาสัตวแพทย์ ประจำกระทรวงเสรษฐการ ถึง กรมเกษตร กระทรวงเสรษฐการ ลงวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2476.

ระยะเจ็บนานและทรมาณมากเป็นอาการที่จะทราบว่า โรคนี้เกิดขึ้นครั้งแรกที่ใหม่และยากที่จะควบคุมของมัน อย่างไรก็ตามจากการแจ้งความใคร่ถึงความจริงว่า โรคนี้โคเขาสุภาค่อี่ฐานจากอินโดจีนของฝรั่งเศส (French Indochina) โดยผู้ส่งตัวและกระเบื้องที่เขามาในเขตจังหวัดเลย และจากนั้นผู้ส่งตัวและกระเบื้องก็เขามาในสยาม

โรคนี้เริ่มแผ่ถึงตอนเหนือของอาณาเขตของเลย และเพชรบูรณ์ กำลังคิดต่อโรคนี้ได้อย่างรุนแรง และจังหวัดอุดร ตลอดจนอำเภอหนองบัวลำภู ก็ปรากฏว่าเกิดโรคนี้ด้วย ที่อุดรนาเกรงมากเพราะติดต่อกับนครราชสีมา และน่าจะแผ่มาโครเร็วไวในมณฑลชั้นในและมณฑลติดต่อกัน การส่งตัวมักกระทำกันในฤดูแฉงและตัวที่ส่งไม่นานนี้ ถ้าติดโรคที่นั่นแล้วก็จะกระจายไปทั่วอาณาจักร

ข้าพเจ้าไม่ใช่เป็นคนตื่นกลัว แต่ข้าพเจ้าพิจารณาเรื่องนี้ได้อย่างรอบคอบที่สุด และเป็นผู้ที่ใส่ใจช่วยรัฐบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าปล่อยไว้มิตรวจตราโรคนี้ จะเป็นภัยแก่สัตว์เลี้ยงจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีสัตว์และกระเบื้องประมาณ 6,800,000 ตัว สุกกรอีกมากมาย และช่างนับจำนวนกัน ๆ ผลร้ายยอมทำใหกระทบกระเพื่อนเศรษฐกิจอย่างรุนแรงเป็นธรรมดา พุทธะของโรคนี้จะเห็นว่าแมลงวันนำเชื้อโรคกระจายไปทั่วประเทศ เพราะฉะนั้นต้องปราบโรคเชอร์ราเสียเร็ว ๆ (...นายอำเภอเคนสาย กล่าวหา ผู้ส่งตัวและกระเบื้องที่อยู่ในเขตอำเภอมี่ราว 20 ไร่ และว่าสัตว์ที่เหลืออยู่เป็นจำนวนมากเป็นโรคติดต่อก) เพราะวาทภายใน 12 เดือนที่แลวมาไคระบาดขยายรุนแรงมากมาย..."

วิธีการแก้ไขและอุปสรรคของการปราบโรคระบาดสัตว์

หลังจากที่ทางรัฐบาลได้รับรายงานโรคระบาดเชอร์ราแล้ว รัฐบาลมิได้ให้ความสนใจ ได้รับเร่งทำการแก้ไขเหตุการณ์ให้ดีขึ้นก่อนที่ผู้ปลุ่สัตว์ของไทยจะถูกทำลายลงไม่มากกว่านี้ โดยกระทรวงเศรษฐกิจได้มีหนังสือถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เมื่อต้นเดือนตุลาคม พ.ศ. 2477 เสนอวิธีการแก้ไขโรคระบาดไว้¹ เนื่องจาก

¹หนังสือ ที่ 764/4793 ลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2477 จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ถึง นายกรัฐมนตรี เรื่อง เสนอสมมุติฐานในการที่โรคระบาดลุกลามมากขึ้นและวิธีแก้ไข.

ใน พ.ศ. 2477 มีโรคระบาดสัตว์ชุกชุมแพร่หลายมากผิดปกติเหลือกำลังเจ้าหน้าที่และ
เครื่องมือเท่าที่มีอยู่ปราบปรามได้ทั่วถึง เพื่อที่จะปราบปรามโรคได้ฉับพลันและทั่วถึง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ จึงได้แนะนำวิธีแก้ไขไว้ คือ

- (1) ออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติป้องกันโรคระบาดสัตว์ เพื่อให้
เจ้าหน้าที่มีอำนาจควบคุมการค้าสัตว์ การนำสัตว์เคลื่อนที่ การบริโภคนเนื้อสัตว์ตาย
ตลอดจนการป้องกันรักษาโรค
- (2) เพิ่มเจ้าหน้าที่แผนกปราบและป้องกันโรคขึ้นอีก
- (3) ท้าวจี้นและซีรัมซีรัมให้เพียงพอที่จะใช้ โดยการเพิ่มเงินค่าท้าวจี้นและ
ซีรัมขึ้นอีก¹

การที่รัฐบาล พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา พยายามแก้ไขปัญหาโรคระบาด
สัตว์อย่างเร่งด่วน เป็นเพราะการเลี้ยงปศุสัตว์นับว่าเป็นการประกอบอาชีพซึ่งทำเงิน
รายได้ให้แก่ผู้ประกอบการและประเทศเป็นอย่างมาก กล่าวคือ นอกจากจะทำกา
จำหน่ายเนื้อโค กระบือ ภายในประเทศแล้ว ยังได้ส่งสัตว์ปศุสัตว์เหล่านี้ออกไปจำหน่าย
นอกประเทศ สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศได้อย่างมากมาย² นอกจากนี้
นี้เพื่อที่จะจำหน่ายสัตว์ประเภทนี้ให้ไ้ไ้ราคาและอยู่ในคุณภาพดี กรมเกษตร กระทรวง
เศรษฐการจึงได้เสนอโครงการบำรุงสัตว์ของประเทศไทยขึ้น อีกโครงการหนึ่งคือ พันเอก
พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2477³

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 9/2477 ประจำวันที่ 15 ตุลาคม
พ.ศ. 2477 ที่ประชุมอนุมัติรับขอแนะนำแก้ไขของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการไว้.

² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 3/132 เรื่องส่งกระบือออกนอกประเทศ.

³ หนังสือที่ 938/5745 ลงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2477 รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเศรษฐการ ถึง นายกรัฐมนตรี เรื่องโครงการบำรุงสัตว์ของประเทศไทย.

สำหรับการรกรกสิกรรมนั้น แบ่งเป็นสาขาใหญ่ที่สำคัญได้ 2 สาขา คือ การเพาะปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ ฉะนั้นนอกจากบำรุงการปลูกพืชแล้ว กรมเกษตรยังจัดทำโครงการบำรุงการเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไปด้วย โดยจะจัดทำการบำรุงสัตว์ทั้ง 4 ทาง คือ

(1) บำรุงทางกำเนิดผล สัตว์ที่ควรบำรุงในชั้นต้น คือ โค สุกร ไก่ เป็ด และกระบือ นอกจากนั้นยังต้องบำรุงพันธุ์มาและแพะแกะต่อไป

(2) บำรุงทางการขนไปตลาด (Transportation)

(3) บำรุงทางการขาย (Marketing)

(4) บำรุงทางการปราบและป้องกันโรค (Disease Control)

นอกจากโครงการบำรุงสัตว์แล้ว กระทรวงเกษตรกรรมยังมีโครงการปราบโรคสัตว์ของประเทศไทยอีกด้วย¹

ในปีหนึ่ง ๆ ประเทศไทยมีสถิติการขายโค กระบือ ออกนอกประเทศเป็นจำนวนประมาณ 22,536 ตัว คิดเป็นราคาประมาณ 1,442,011 บาท ต่อปี ในขณะที่เดียวกันจะเห็นได้ว่าเท่าที่มีตัวเลขแสดงในปีหนึ่ง ๆ โค กระบือ ได้เป็นโรคระบาดล้มตายเสียเป็นจำนวนถึงปีละประมาณ 42,601 ตัว คิดเป็นเงินที่สูญเสียไป 500,000 บาท

นอกจาก โค กระบือแล้ว ยังมี หมู เป็ด ไก่ ที่เป็นโรคระบาดตายเสียปีละมาก ๆ ฉะนั้นประมาณว่าในปีหนึ่ง ๆ สัตว์ทุกชนิดในประเทศที่ต้องตายด้วยโรคระบาดแล้วเป็นเงินถึง 2,000,000 บาท ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐมาด สันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา จะต้องช่วยเหลือป้องกันและปราบโรคนี้ให้หมดไปโดยเร็ว

¹หนังสือ ที่ 1025/6071 ลงวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2477 วัฒนธวัชการ กระทรวงเกษตรกรรม ถึง นายกรัฐมนตรี เรื่องโครงการปราบโรคสัตว์.

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคของการปราบโรคระบาดสัตว์ที่เป็นอยู่ ได้แก่

- (1) ประชาชนยังไม่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้
- (2) ขาดกฎกระทรวงบังคับ
- (3) รายงานสงฆ์ไม่ทันท่วงที
- (4) การร่วมมือกับฝ่ายปกครองยังไม่กลมกลืนกันดี
- (5) สัตว์ของอินโดจีนนำโรคมานำหรือช่วยแพร่โรค
- (6) การทำยาคิดยังไม่เพียงพอกับโรค
- (7) จำนวนสัตวแพทย์ยังไม่เพียงพอ
- (8) ความตรวจโรคยังมีไม่พอ และราษฎรพยายามพาสัตว์เลือดออกอยู่เสมอ
- (9) ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญและขาดเงินเพื่อใช้จ่ายในการนี้

ฉะนั้น เพื่อให้การปราบโรคสัตว์โดยผลดียิ่งขึ้น รัฐบาลจึงได้เสนอให้ดำเนินการปราบโรคระบาดสัตว์ทางหลักวิชาการดังนี้ คือ

- (1) ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้รู้จักโรคและรู้จักร่วมมือกับเจ้าหน้าที่
- (2) ป้องกันโรคไม่ให้แพร่เข้ามา โดยมีด่านกักสัตว์
- (3) ป้องกันโรคไม่ให้เกิดขึ้น
- (4) ปราบโรคที่เกิดขึ้นให้ระงับไปโดยรวดเร็ว
- (5) ป้องกันโรคที่แผ่ไปในภาคที่ว่างโรคแล้ว¹

ต่างประเทศไม่ยอมรับซื้อสัตว์เลี้ยงจากไทย

นอกจากสัตว์จะล้มตายจำนวนมากแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อกระเพื่อนต่อการส่งออกนอกด้วย เพราะโรคระบาดที่เกิดขึ้นแก่สัตว์นั้น ได้เคยเกิดขึ้นแพร่หลายเสมอแล้ว

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 17/2477 ประจำวันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2477 ที่ประชุมมีมติรับหลักการ.

ฝ่ายเจ้าหน้าที่ได้พยายามปราบอยู่เสมอมา ครั้งหนึ่งได้เคยปราบโรคทางจังหวัดภาคใต้ จนเป็นเขตปลอดโรคไคอยู่หลายปี แต่ใน พ.ศ. 2478 ไคเกิดโรครินเคอร์เปสต์ขึ้นในเขต ภาคใต้อีก เป็นเหตุให้รัฐบาลมลายูถือโอกาสห้ามประเทศไทยส่งสัตว์เข้าไปขายในเวลา ปีเศษ รัฐบาลได้พยายามทุกวิถีทางที่จะขอให้ประเทศสหพันธรัฐมลายูเลิกห้ามนั้นเสีย ผลที่สุดได้รับอนุญาตให้ส่งเข้าไปขายไคอีก โดยมีโควตา อย่างไรก็ตามระหว่างที่มีโควตาก็มีเรื่องต้องทอซกันอยู่เสมอ บังเอิญใน พ.ศ. 2480 ไคเกิดมีโรคระบาดสัตว์ขึ้นอีกใน ภาคใต้ของไทย รัฐบาลสหพันธรัฐมลายูจึงออกประกาศห้ามส่งสัตว์จากประเทศไทยเข้าไปในดินแดนมลายูนับตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2480 เป็นต้นไป โดยไม่มีกำหนด จึงเป็นเหตุให้การค้าสัตว์ระหว่างไทยกับสหพันธรัฐมลายูยุติลงอีกครั้งหนึ่ง สินค้าสัตว์เป็น สินค้าสำคัญที่ทำรายได้ให้เป็นอย่างมาก เมื่อถูกปิดตลาดเสียครั้งนี้ ย่อมทำให้รายได้ของ ประเทศลดต่ำลง และทำให้ขาดการติดต่อกับตลาดที่เคยจำหน่ายอยู่เป็นประจำ เป็นโอกาส ให้ประเทศอื่น ๆ แย่งตลาดค้าสัตว์ของไทยไปในวงเวลานี้

นอกจากนี้โรคระบาดของสัตว์ยังเป็นเหตุกระทบกระเทือนถึงการค้าข้าวของไทยอีกด้วย กล่าวคือ ขณะนั้นรัฐบาลสหรัฐแอฟริกาใต้ได้ออกประกาศมีใจความว่า เมล็ดพืชต่าง ๆ รวมทั้งข้าวที่จัดส่งไปจำหน่ายในสหรัฐแอฟริกาใต้ จะต้องให้เจ้าหน้าที่ สัตวแพทย์ของประเทศที่ส่งไปรับรองว่า ประเทศนั้น ๆ ปราศจากโรคระบาดสัตว์เป็น เวลา 12 เดือน การประกาศดังกล่าวยังผลให้การค้าสัตว์กับต่างประเทศต้องหยุดซึก และทรุกโทรมลง และเป็นเหตุกระทบกระเทือนถึงการค้าข้าวอันเป็นสินค้าสำคัญที่สุดของ ไทยด้วย

ดังนั้น รัฐบาลจึงเร่งรีบดำเนินการระดมปราบโรคระบาดสัตว์เพื่อให้บรรดุด

¹หนังสือ ที่ น. 3223/2480 จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ถึง นายกรัฐมนตรี เรื่องขอให้เร่งรีบปราบโรคระบาดสัตว์ที่เกิดแก่สัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง.

สำเร็จโดยเร็วที่สุด เพื่อช่วยให้การกสิกรรมและการค้าขายของประเทศเจริญขึ้น ทั้งนี้ เป็นเพราะนอกจากไทยจะทำการค้าสัตว์กับมลายูแล้ว ไทยยังได้ส่งกระบือไปขายยังตลาด อินโดนีเซียเป็นจำนวนมากในปี พ.ศ. 2477¹ ต่อมาในปีเดียวกันนั้นเอง รัฐบาล สืบเอก พระยาพลพอดพยุหเสนา ยังให้กรมพาณิชย์รวมมือกับคณะกรรมการจังหวัดสงขลา ทำการ จัดส่งโคไปจำหน่าย ณ ตลาดสิงคโปร์อีกด้วย โดยมีความมุ่งหมายที่จะตัดพ่อค้าคนกลาง ซึ่งส่วนมากมักเป็นชาวต่างประเทศ และเพื่อช่วยเหลือราษฎรให้ขายโคได้ราคาสูงขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นการส่งเสริมการค้าสัตว์ไปต่างประเทศให้เจริญเป็นสินค้าออกสำคัญ โดยในการ นี้กระทรวงการคลังได้อนุมัติเงินจำนวน 20,100 บาท เป็นเงินทุนสำรองในการส่งโค ออกจำหน่ายยังต่างประเทศให้แก่จังหวัดสงขลา² โดยไม่มอบให้แก่เอกชนทำก็เพราะ กระทรวงการคลังมุ่งหวังจะให้ราษฎรผู้ประกอบการอาชีพประเภทนี้รวมตัวกันตั้งเป็นสหกรณ์ โคไป เมื่อราษฎรผู้ประกอบการรวมตัวกันเป็นกลุ่มสหกรณ์ได้ และใช้เงินทรงองค์นี้ กระทรวงการคลังแล้ว พวกเขาจะมีความชำนาญสามารถจัดการกิจการประเภทนี้เอง ซึ่งตามประสงค์นี้ก็เป็นนโยบายของรัฐบาลของ สืบเอก พระยาพลพอดพยุหเสนา ที่ต้องการ ให้ประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์ แก่ตนเองและแก่ประเทศชาติอีกด้วย

สำหรับการส่งโคไปจำหน่ายยังตลาดสิงคโปร์โดยตรงไม่ต้องผ่านคนกลางนี้ คณะกรรมการจังหวัดสงขลาได้เริ่มจัดการทดลองไปจำหน่ายตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นมา จนถึง 22 กันยายน พ.ศ. 2477 รวมส่งไปได้ 6 เที้ยว ได้รับผลดีมาก จำนวนโคที่ ราษฎรนำมามอบให้จัดการขาย ได้จัดการขายได้ทวีขึ้นทุก ๆ เที้ยว เพราะโคราคาสูงกว่า

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 3/132 เรื่อง เติม

² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 5/132 การขายโครวมยึดสิทธิ์คณะกรรมการ จังหวัดสงขลาทำการจัดส่งโคไปจำหน่าย ณ ตลาดสิงคโปร์.

ที่เคอ ยายให้พ้อคาคนกลางในจังหวัด
ตารางที่ 10 จำนวนโคที่ส่งไปจำหน่ายยังตลาดสิงคโปร์โดยคณะกรรมการจังหวัดสงขลา

เที่ยวที่	ส่งเมื่อ	จำนวนโคที่ส่งไปจำหน่าย
1	13 มิถุนายน 2477	25
2	26 กรกฎาคม 2477	50
3	7 สิงหาคม 2477	61
4	25 สิงหาคม 2477	80
5	5 กันยายน 2477	87
6	23 กันยายน 2477	97

เมื่อการส่งโคไปตลาดสิงคโปร์ได้ผลดีเช่นนี้ กระทรวงเศรษฐกิจ จึงขอเงิน
 ทศรองในการจัดส่งคราวต่อไปจากกระทรวงการคลังอีก โดยกระทรวงเศรษฐกิจจะตั้ง
 เป็นเงินงบประมาณไว้ในมีต่อ ๆ ไป เพื่อมิให้ล่าช้า เพราะประชาชนกำลังนิยมทางการ
 จัดส่งโคไปจำหน่ายต่างประเทศอยู่ ถ้าได้เงินทุนทศรองส่งซ้ำ ประชาชนจะเสื่อมความ
 นิยมลง กระทรวงเศรษฐกิจจึงขออนุมัติยืมเงินที่เหลือจากการซื้อพันธุ์ข้าวแจกชาวนา
 จำนวน 20,100 บาท เพื่อใช้ในการนี้จากคณะรัฐมนตรี การขออนุมัติครั้งนี้สอดคล้องกับ
 นโยบายของคณะรัฐบาล พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาอยู่แล้ว จึงอนุมัติให้กระทรวง
 เศรษฐกิจได้ใช้เงินจำนวนนี้ตามความประสงค์¹ การส่งโคไปจำหน่ายยังตลาดสิงคโปร์
 นี้ได้ดำเนินต่อมาใน พ.ศ. 2478 และ พ.ศ. 2479 โดยกระทรวงเศรษฐกิจขอเพิ่ม
 งบประมาณเงินทุนส่งเสริมการค้าสัตว์ในบักย์โตควย ใน พ.ศ. 2478 กระทรวงเศรษฐกิจ

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 41/2477 ประจำวันศุกร์ที่ 4 มกราคม
 พ.ศ. 2477 เรื่องกระทรวงเศรษฐกิจขอเงินทศรองในการจัดส่งโคไปจำหน่าย ณ ตลาด
 สิงคโปร์.

ได้รับอนุมัติเงินทุนส่งเสริมการค้าสัตว์ไว้เป็นจำนวน 20,100 บาท แต่โดยอนุมัติใน
งบประมาณของกรมพาณิชย์เพียง 10,000 บาท ต่อมาการค้าได้เปลี่ยนแปลงไป เงินทุน
จำนวนดังกล่าวใช้ไม่พอหมุนเวียน กรมพาณิชย์ กระทรวงเศรษฐกิจจึงมีหนังสือความถึง
พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2479 ขอ
เพิ่มงบประมาณอีก 10,000 บาท เพราะไม่สามารถจะปล่อยให้เงินทุนขาดมือได้ อันจะ
เป็นผลให้การจำหน่ายสัตว์หุคชังกลอง ตลาคสิงคโปร์จะเสื่อมความนิยมโคไทย เพราะ
ขาดการจัดส่งเป็นประจำ เป็นเหตุให้พ่อค้าในสิงคโปร์กลับไปรับซื้อโคจากตลาดระวามาก
ขึ้น ถ้านานเข้าไทยจะเสียตลาดแห่งนี้ไป ด้วยเหตุที่เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญต่อเศรษฐกิจ
ของประเทศอย่างยิ่ง หนังสือความจากกระทรวงเศรษฐกิจ เข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี
วันที่ ในวันที่ 28 เดือนเดียวกัน ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ² ในขณะเดียวกันกระทรวง
เศรษฐกิจได้เสนอหลักการรวบรวมปศุสัตว์ในจังหวัดบึงกุ่มไว้ เพื่อส่งไปจำหน่ายยังแหลม
มลายู ดังนี้

แต่เดิมมีการส่งปศุสัตว์จากจังหวัดบึงกุ่มไปจำหน่ายในแหลมมลายู โคตก
อยู่ในมือพ่อค้าคนกลาง ซึ่งโดยมากเป็นคนต่างดาว พ่อค้าเหล่านี้รับซื้อสัตว์จาก
ราษฎรโดยในราคาต่ำเกินสมควร ผลกำไรอันเกิดจากการขายสัตว์ตกอยู่กับพ่อค้าคน
กลางทั้งสิ้น ราษฎรได้รับเงินค่านายสัตว์ไม่คุ้มกับค่าเหนื่อย โดยเหตุนี้รัฐบาล พันเอก
พระยาพหลพลพยุหเสนา จึงได้จัดการรวบรวมปศุสัตว์ของราษฎรในบึงกุ่มไป
จำหน่ายเสียเอง จุดประสงค์ข้อใหญ่ก็คือ เพื่อป้องกันมิให้พ่อค้าคนกลางกดราคาจน
เกินสมควร เพื่อให้ราษฎรมีโอกาสขายสัตว์ในราคาสูงคืนพ่อค้าคนกลางเสีย และ

¹ หนังสือความ ที่ 2677/2479 ลงวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2479 จากรัฐมนตรี
กระทรวงเศรษฐกิจ ถึง นายกรัฐมนตรี เรื่อง ขอเพิ่มงบประมาณเงินทุนส่งเสริมการค้า
สัตว์ในบึงกุ่ม

² รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 45/2479 ประจำวันจันทร์ที่ 28
กันยายน พ.ศ. 2479.

เป็นการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ให้การค้าปศุสัตว์เจริญยิ่งขึ้น¹

พระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พุทธศักราช 2478

ในระหว่างที่การค้าโค กระบือ ของไทยในตลาดมาลาญและสิงคโปร์กำลังทำ
รายได้อยู่นั้น ในราวกลางปี พ.ศ. 2478 ได้เกิดโรคระบาดสัตว์รีนเคอร์เปร์สขึ้นถึงที่
กล่าวมาแล้วในเขตจังหวัดนครราชสีมา รัฐบาลออสเตรเลีย เคนเน็ต จึงห้ามไทยส่ง
โค กระบือ แพะ แกะ และสุกร เข้าไปในเมืองสิงคโปร์อย่างเด็ดขาด และการห้ามนี้ได้
ขยายออกไปถึงเขตเคิลแมนตัน ๆ ด้วย รวมทั้งรัฐมาลาญของอังกฤษ

ดังนั้นกระทรวงเกษตรธิการ จึงออกประกาศว่าด้วยท้องที่ ๆ ให้ใช้พระราช-
บัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พุทธศักราช 2478 ความว่า โดยอาศัยอำนาจ
ตามความในมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พุทธศักราช
2474 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการของประเทศเพิ่มเติมให้ใช้พระราชบัญญัติ
โรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พุทธศักราช 2474 ในท้องที่ต่อไปนี้ ตั้งแต่บัดนี้ประกาศ
นี้เป็นต้นไป จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัด
ยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดภูเก็ต จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา และจังหวัดสตูล

การประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้จะเป็นผลดีสำหรับประเทศไทยมาก โดยที่จะ
แสดงให้เห็นทางมาลาญเห็นว่า ฝ่ายรัฐบาลไทยได้ปฏิบัติงานในเรื่องนี้อย่างรอบคอบ เพราะ
พระราชบัญญัตินี้จะปราบปรามและป้องกันโรคระบาดสัตว์ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นด้วย²

¹สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 5/132 เรื่องเกม

²รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 128/2478 ประจำวันที่ 4 มีนาคม
พ.ศ. 2478.

ซึ่งที่กระทรวงเกษตรธิการเสนอมาตามความในพระราชบัญญัติใหม่นี้ เจ้าหน้าที่มีอำนาจควบคุมป้องกันโรคระบาดทั่วราชอาณาจักร และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ลงในราชกิจจานุเบกษา โดยมีบันทึกประกอบว่า พระราชบัญญัติป้องกันโรคระบาดสัตว์ พุทธศักราช 2478 โดยกล่าวถึงหลักการและเหตุผลว่า หลักการคือ เพื่อจัดการป้องกันโรคระบาดที่อาจเกิดเป็นขึ้นแก่สัตว์ อันจะเป็นเหตุให้เกิดการเสียหายแก่ทรัพย์สินสมบัติของประชาชน ให้เป็นการปลอดภัยตามกาลสมัย และมีเหตุผลเพราะว่า ปศุสัตว์และสัตว์พาหนะของราษฎรได้เกิดเป็นโรคระบาดล้มตายเป็นจำนวนมากทุกปี และทางการก็ได้พยายามทำการปราบปรามอยู่เสมอ แต่ส่วนที่ได้ปราบปรามแล้วก็ยังมีเกิดเป็นขึ้นอีกเนื่อง ๆ เนื่องจากยังไม่มีบทบัญญัติที่จะป้องกันมิให้สัตว์ที่เป็นโรคนำเชื้อโรคเข้าไปติดต่อกับสัตว์ที่ไม่เป็นโรค ทั้งการไม่มีบทบัญญัติไว้ป้องกันความปลอดภัยในท้องที่ ๆ ได้ปราบปรามโรคแล้ว เป็นเหตุกระทบกระเทือนถึงการส่งสินค้าสัตว์ออกไปจำหน่ายนอกประเทศ จึงเห็นควรมีพระราชบัญญัติป้องกันโรคระบาดสัตว์ไว้รักษาความปลอดภัยแก่ปศุสัตว์และสัตว์พาหนะของประชาชน¹ พระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2478 โดยเพิ่มจากฉบับเก่า พุทธศักราช 2474 นั้น ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อ 7 เมษายน พ.ศ. 2479 นับเป็นปีที่ 3 ในรัชกาลปัจจุบัน

แต่ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้จะประกาศเป็นกฎหมายนั้น คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายนโยบายในการปราบปรามโรคระบาดสัตว์ให้ที่ปรึกษาสำนักนายกรัฐมนตรีไปเจรจากับ นาย อาร์ ซี โจนส์ (Mr. R.P. Jones) ที่ปรึกษาด้านแพทยประจำกระทรวงสาธารณสุข²

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 6/132 เรื่องประกาศว่าด้วยท้องที่ที่ใช่พระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ.

² รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 26/2478 ประจำวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2478.

ดังนั้นในการประชุมเกี่ยวกับการปราบโรคระบาดสัตว์ต่อมา มีผู้ร่วมประชุม ได้แก่ พระยา
ศรยุทธเสนี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ นายฉิมเพ็ญชิง พ้อคำไทยในสิงคโปร์
หลวงวุฒิสาราเนคินดี กงสุลสยามประจำสิงคโปร์ นายทวี บุญยเกตุ นายเกษม ศรีพิทักษ์
และ หลวงเคชสหกรณ์ ปลัดกระทรวงเกษตรธิการ ที่ประชุมได้ร่วมกันประชุมเพื่อหาแนว
ทางที่จะส่งสัตว์ออกไปจำหน่ายยังแหลมมาลายูอย่างที่เคยเป็นมา โดยใช้วิธีการปราบ
ปรามโรคระบาดสัตว์เพื่อให้พ่อค้าที่เคยรับซื้อเนื้อในคุณภาพของสินค้าไทยเสียก่อน โดย
จะทำการกักสัตว์และตรวจให้ละเอียดเสียก่อน และขอร้องให้ประเทศที่รับซื้อโคเนื้อในเขต
ที่ปลอดโรค โดยรัฐบาลไทยได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจและปราบโรคในท้องที่ ๆ มีปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรธิการได้ระดมสัตวแพทย์ออกสำรวจสัตว์ตั้งแต่ชายเขตแดนไทยจนถึงเขต
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รัฐบาลไทยให้ความสำคัญแก่การค้าโค กระบือ ในเขตภาคใต้มาก
เพราะปีหนึ่ง ๆ ทำรายได้ให้ประเทศเป็นเงินจำนวนหลายแสนบาท¹ อย่างไรก็ตามการ
ห้ามส่งสัตว์จากไทยเข้าไปในเขตมาลายูพิจารณาแล้วน่าจะเป็นไปเพราะเหตุผลทางการ
เมืองเสียมากกว่า เพราะโคจากญวน และเกาะมาลีก็มีโรคระบาด แต่รัฐบาลมาลายูไม่
ประกาศปิดตลาด ดังนั้นการเจรจากับรัฐบาลมาลายูขอให้สยามส่งโคเข้าไปจำหน่ายอีก
จึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก พันเอกพระยาอภัยสงคราม เสนาธิการทหารบก เสนอ
ความคิดเห็นผ่าน พันโท หลวงพิบูลสงคราม ไปยัง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา
นายกรัฐมนตรีว่า² ในครั้งที่ พันเอก พระยาอภัยสงครามไปดูงานทหารอยู่ที่อังกฤษ ได้
ปรารภเรื่องการขายโคในมาลายูของอังกฤษ กับพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 26/2478 ประจำวันที่ 17 มิถุนายน
พ.ศ. 2478.

² หนังสือฉบับที่ น. 15343/2479 กท. ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2479 เรื่อง
การขายโคออกนอกประเทศ จากเสนาธิการทหารบก ยานรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
กลาโหม ถึง นายกรัฐมนตรี.

ว่า เจ้าพนักงานอังกฤษไม่ให้ความสะดวกแก่เรา พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ทรงรับปากว่าจะช่วยพูดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลอังกฤษให้ โดยมีข้อแม้ว่าจะไม่เป็นการข้ามหน้าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่¹

นอกจากจะมีการเจรจากันเป็นการส่วนตัวแล้ว ในการติดต่อทางการทูตที่ประชุมคณะรัฐมนตรี² มีมติให้ส่งหลวงชัยอัครวิทย์ ไปดูงานแผนกสัตว์ที่แหลมมาลาญ โดยมีนาย อาร์. พี. โจนส์ ช่วยเหลือ ในขณะที่เดียวกันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ ได้มีหนังสือควนถึง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี³ ส่งหลวงชัยอัครวิทย์ไปเจรจาปรึกษาหารือเรื่องการสัตวแพทย์ การค้าขายสัตว์ที่แหลมมาลาญ เพราะเขามีเทคนิคใหม่อันจะยังประโยชน์ให้แก่ไทย และหลวงชัยอัครวิทย์อาจจะได้แก้ไขความเสียหายในการปิดตลาดค้าสัตว์ของไทยด้วย ฉะนั้นการไปมาลาญครั้งนี้จึงไปเพื่อ

- (1) ทำความคุ้นเคยและทำความเข้าใจซึ่งกันและกันกับเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายมาลาญ
- (2) อาจจะมีทางแก้ไขให้การส่งสัตว์ โดยเฉพาะสุกรออกไปได้ก่อน
- (3) อาจได้ความคิดและนโยบายทางด้านมาลาญเพื่อมาเป็นทางคำริเพื่อประกอบวิธีดำเนินการค้าขายสัตว์ของไทย ให้เป็นหลักฐานถาวรต่อไป

¹ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 84/2479 ประจำวันศุกร์ที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2479 ตกลงให้พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ช่วยเจรจาเป็นการส่วนตัว.

²รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 28/2478 ประจำวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2478.

³หนังสือควน ที่ 560/2478 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2478 จากพระยา-
สารสาสน์พลชั้นท์ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ ถึง พันเอกพระยา-
พลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี.

ภายใน โดยมีให้มีการกระทบกระเทือนเกิดขึ้นอีก

ร่างพระราชบัญญัติโรคระบาดและแมลงของพืช พุทธศักราช 2478

ในขณะที่การค้าสัตว์ในต่างประเทศถูกคุกคามอย่างหนักในราวปลายปี พ.ศ. 2478 ได้เกิดโรคแมลงของพืชระบาดอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่พริกไทยในแถบจังหวัดภาคตะวันออก เช่น จังหวัดจันทบุรี และระยอง จนเป็นที่น่าวิตก กระทรวงเกษตรราธิการจึงนำเรื่องร่างพระราชบัญญัติโรคระบาดและแมลงของพืช พุทธศักราช 2478 เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อรับหลักการ เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2478¹ โดยรายงานให้ทราบวา

...โดยเหตุที่สยามเรายังมิได้มีกฎหมายในเรื่องการควบคุมให้กสิกรทำการป้องกันและกำจัดโรคระบาดและแมลงระบาดของพืชขึ้นไว้... จึงเห็นเป็นการสมควรและจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นเพื่อป้องกันมิให้พืชอันสำคัญของประเทศสูญไปเสีย... โดยมีรูปหลักการว่า จะควบคุมให้กสิกรทำการป้องกันและกำจัดโรคระบาดและแมลงระบาดของพืชสำคัญ ๆ บางอย่าง ซึ่งเป็นสินค้าของประเทศ²

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติให้รับหลักการไว้ และตั้งคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ในพระราชบัญญัติดังกล่าวมีบทลงโทษในมาตรา 6 โดยกล่าวไว้ว่า "ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้ออกจากความในมาตรา 5 ต้องระวางโทษปรับสำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เกินห้าสิบบาท" ซึ่งเงินจำนวนนี้ในสมัยนั้นเป็นจำนวนมาก เพื่อต้องการทำให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัว แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ต่อมา กระทรวงเกษตรราธิการ

¹รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๑๐/2478 ประจำวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2478 เรื่องร่างพระราชบัญญัติโรคระบาดและแมลงของพืช พ.ศ. 2478.

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 24/132 เรื่องพระราชบัญญัติโรคระบาดและแมลงระบาดของพืช.

ขอถอนร่างพระราชบัญญัตินี้จากเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ตามความเห็นของกรมเกษตรและการประมง เพราะเห็นว่าบทบัญญัติต่าง ๆ ยังไม่รัดกุมพอและประจวบกับโรคระบาดที่ช ในระยะต่อมาลดความรุนแรงลงด้วย¹

สำหรับการค้าโคของไทย นอกจากตลาดโคของไทยในมาลาญจะถูกปิดลงใน พ.ศ. 2478 แล้ว ใน พ.ศ. 2480 สัตวแพทย์รัฐเคอะในแหลมมาลาญของอังกฤษยังขอ ร้องให้ไทยงดการส่งโค กระบือ แพะ แกะ และสุกร เข้าไปในเขตมาลาญชั่วคราว ทั้งนี้ได้เกิดโรคระบาดสัตว์ "แอนแทรกซ์" ในเขตอำเภอดวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอดาคีใหญ่ จังหวัดสงขลา สัตวแพทย์รัฐเคอะจึงออกประกาศห้ามนำสัตว์ไทย เข้ารัฐจนกว่าจะปราบโรคระบาดให้ราบคาบ และทำความสะอาดคอกสัตว์ให้เรียบร้อย เสียก่อน² ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจึงมีมติอีกครั้งหนึ่งให้ หลวงชัยอัครวิทย์เดินทางไปสอบสวน สถานการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ อีกพร้อมกันนั้นหลวงชัยอัครวิทย์จะได้เดินทางไปเจรจา ตกลงเกี่ยวกับเรื่องส่งโคไปในรัฐไทรบุรี (เคอะ) อีกชั้นหนึ่งด้วย รวมทั้งจะได้เจรจาทายทานถึงเรื่องเปิดเมืองท่าสิงคโปร์ เพื่อให้ไทยส่งสัตว์จากเมืองท่านี้ออกจำหน่ายไปยัง ประเทศต่าง ๆ อีกด้วย ดังนั้น พันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรราธิการ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี³ จึงส่งหลวงชัยอัครวิทย์ ผู้รักษาการ

¹หนังสือ ที่ 6702/2479 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2479 จาก พันเอกพระยาฤทธิอัคเนย์ ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

²หนังสือ ที่ 3196/2480 ลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2480 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี.

³รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 42/2481 ประจำวันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481.

แพนหัวหน้ากองสัตว์รักษา กรมเกษตร กระทรวงเกษตรราธิการ พร้อมด้วย นาย อาร์ แอดคอร์เนลล์ (Mr. R.L. Cornell) ผู้เชี่ยวชาญโรคครีนิเคอร์เปสต์ ประจำกระทรวงเดียวกัน เดินทางไปให้คำแนะนำและชี้แจงเกี่ยวกับโรคระบาดสัตว์ในท้องที่จังหวัดภาคใต้และเคยไปพบกับที่ปรึกษาสัตวแพทย์ และผู้อำนวยการสัตวแพทย์ของสหพันธรัฐมาอายุที่กรุงกัวดาลัมเปอร์ควัย เพื่อติดต่อปรึกษาหารือในเรื่องการส่งสัตว์จากไทยเข้าไปจำหน่ายตามความประสงค์ของรัฐบาล¹

เพื่อที่จะให้การส่งสัตว์ออกจำหน่ายนอกประเทศได้คุณภาพและราคาดีขึ้น นอกจากจะมีพระราชบัญญัติควบคุมโรคระบาดสัตว์แล้ว กระทรวงเกษตรราธิการยังได้เสนอร่างพระราชบัญญัติบำรุงรักษาพันธุ์สัตว์และสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2479 ต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีหลักการคล้ายคลึงกับร่างพระราชบัญญัติบำรุงรักษาพันธุ์สัตว์ ซึ่ง ขุนวรดิษฐ์ฤกษ์-เวทย์ สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดหนองคาย ได้เคยเสนอต่อกระทรวงเกษตรราธิการพิจารณาแล้วครั้งหนึ่ง โดยมีหลักการจะควบคุมการเลี้ยงสัตว์ การจำหน่ายสัตว์ และการส่งสัตว์ออกนอกประเทศ โดยให้มีการทอนสัตว์ตัวผู้ที่ไม่โคชนาค หรือที่เล็ก หรือทุพพิกภาพ ไม่สมประกอบในการที่จะใช้เป็นพ่อพันธุ์เสีย เนื่องจากสัตว์ตัวผู้ที่ไม่โคชนาคสัดส่วนของประเทศมีน้อย ถ้าทางการไม่จัดการควบคุมเสียก่อนแล้ว สัตว์พ่อพันธุ์ที่ ๆ อาจจะถูกขายไปเสียเพราะตัวใหญ่โคราคาดี เป็นเหตุให้ขนาดสัตว์ของไทยเล็กลง นอกจากนั้นหลักการใหญ่อีกข้อหนึ่งคือ เพื่อจะควบคุมการส่งสัตว์ไปต่างประเทศโดยที่ทางการได้ทราบอยู่แล้วว่า ในเวลานี้สัตว์เป็นสินค้าสำคัญของประเทศ และพ่อค้าสัตว์มักจะเลือกแต่สัตว์ที่โตได้ขนาด และที่ยังไม่ได้รับการทอนนำไปจำหน่ายยังต่างประเทศมีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนไม่น้อย

¹หนังสือด่วน ที่ 5037/2481 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 เรื่องขออนุมัติให้ข้าราชการเดินทางไปราชการต่างประเทศ จาก นาวาเอก หลวงสุภชลาศัย ทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ ถึง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี.

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการ¹ และตั้งคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ต่อมาคณะกรรมการชุดนี้มีมติเห็นชอบด้วยในร่างพระราชบัญญัติ แต่มีการแก้ไขบทลงโทษในมาตรา 13 โดยให้ปรับผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวไว้เป็นรายตัว สัตว์ไม่เกินตัวละ 12 บาท เป็นปรับเป็นเงินไม่เกิน 50 บาท โดยถือตามเกณฑ์ที่แบ่งอัตราโทษปรับในความผิดลหุโทษชั้น 1 ตามประมวลกฎหมายลักษณะอาญา พระราชบัญญัตินี้ในานสภากฎหมายแพ่งอาญา ในการประชุมสภา ฯ ครั้งที่ 31/2479 (สมัยสามัญ) สมัยที่ 2 ประจำวันพุธที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2479²

การค้าสัตว์เลี้ยงระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

การค้าสัตว์ปศุสัตว์ของไทย นอกจากไทยจะมีตลาดในมาลาญและสิงคโปร์แล้ว ใน พ.ศ.2480 พ่อค้าญี่ปุ่นได้เดินทางมาทำธุรกิจที่สิงคโปร์และเห็นว่าสินค้าโค กระบือของไทยมีคุณภาพดี จึงประสงค์จะให้ไทยส่งสัตว์ไปจำหน่ายที่ญี่ปุ่นบ้าง แต่ญี่ปุ่นต้องการสินค้าเนื้อโคที่ชำแหละแล้ว และญี่ปุ่นยินดีสนับสนุนในการส่งสินค้า โดยทางนิคมฯ อันเป็นห้างใหญ่ ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศเข้าญี่ปุ่น และรับรองจะออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้ แต่รัฐบาลญี่ปุ่นจะขอจัดส่งสัตว์แพทย์ของเขามาดูแลระเบียบการค้าสัตว์ไปต่างประเทศในไทย³ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 2/2479 ประจำวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2479.

² พระราชบัญญัติบำรุงและรักษาพันธุ์ปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พุทธศักราช 2479 ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ.2479 สัตว์ที่อยู่ในความควบคุมของพระราชบัญญัตินี้คือ ม้า วัว และควาย.

³ หนังสือฉบับที่ 1223/2480 กต. ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2480 เรื่อง รัฐบาลญี่ปุ่นจะส่งสัตว์แพทย์มาดูแลระเบียบการค้าสัตว์ในต่างประเทศ จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

นายกรัฐมนตรี มีคำสั่งให้กระทรวงเกษตรธิการดำเนินการติดต่อกับสัตวแพทย์ญี่ปุ่นกับ
กระทรวงเศรษฐการ รวมทั้งกระทรวงกลาโหมด้วย

ในการส่งเนื้อโคไทยไปญี่ปุ่นนี้ พอคำเนื้อโคไทยมีหนังสือแจ้งมายังกระทรวง
เกษตรธิการว่า ประสงค์จะขอให้ทางการช่วยเหลืองดเก็บค่าธรรมเนียมอาชญาบัตร
และขอให้จัดการเพื่อให้สินค้าไม่ถูกเจ้าหน้าที่ศุลกากรญี่ปุ่นห้ามไม่ให้เข้าเมือง กระทรวง
เกษตรธิการเห็นควรช่วยเหลือและติดต่oprสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศเพื่อ
เป็นการเปิดโอกาสให้พอคำไทยได้มีตลาดสินค้าประเภทนี้ขึ้นใหม่¹ ต่อมาที่ประชุมคณะ
รัฐมนตรี มีมติอนุมัติงดการเก็บค่าอาชญาบัตรให้ แต่คงเฉพาะแต่เนื้อสัตว์ที่ฆ่าในกรุงเทพฯ
แห่งเดียวเท่านั้น เพราะหากจะอนุญาตทั่วประเทศจะไม่สะดวกในการควบคุม² ในการ
นี้ต้องมีการแก้กฎหมายว่าด้วยการเก็บค่าอาชญาบัตรโดยมีผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย
กระทรวงเกษตรธิการ กระทรวงการคลัง ร่วมประชุมกับกระทรวงเศรษฐการ

ต่อมาในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2480 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ส่ง ดร. นากาบุงรา ยู
เชี่ยวชาญการสัตวแพทย์มาถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2480 กรมพาณิชย์
ได้เชิญ ดร. นากาบุงรา ประชุมที่กระทรวงเศรษฐการ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของกรม
พาณิชย์ กรมเกษตร กรมชลประทานทหารบก และผู้แทนบริษัทมิตรสุข จากการประชุมครั้งนี้
ดร. นากาบุงรา ได้รับคำสั่งแจ้งจากผู้แทนประชุมฝ่ายไทยถึงวิธีการควบคุมสัตว์ วิธีกำจัด
โรค เขตเลี้ยงสัตว์และกิจอื่น ๆ ซึ่งช่วยให้ ดร. นากาบุงรา เข้าใจฐานะของประเทศไทย

¹หนังสือฉบับที่ 6750/2480 ลงวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2480 เรื่อง
การส่งเนื้อโคเย็นไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ถึง
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

²รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 9/2480 ประจำวันพุธที่ 9 มิถุนายน
พ.ศ. 2480.

ดีขึ้น การประชุมครั้งนี้ได้ผล 2 ประการ กล่าวคือ ทั้งด้านเศรษฐกิจการค้าชายเฝ้าติดต่อ
กับต่างประเทศจะได้เจริญก้าวหน้าแล้ว ยังมีผลทางด้านการเมืองอีกด้วย เพราะทำให้
ประเทศญี่ปุ่นและไทยมีความเข้าใจอันดีต่อกัน¹ ดร. นากายูรา ได้ไปดูงานของแผนก
สัตวแพทย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถานเสาวภา โรงสาวัว และห้องเย็นของบริษัท
ห้องเย็นสยาม กับทั้งได้เดินทางไปต่างจังหวัดเพื่อดูหมวกเข้ร่มและวัคซีนสำหรับสัตว์ของ
กรมเกษตรที่ปากช่อง และการเลี้ยงสัตว์ของกระทรวงกลาโหม ที่อำเภอชัยม่วง และ
จังหวัดนครราชสีมา

ในการดูงานของ ดร. นากายูรา ในไทยนอกจากจะมีเจ้าหน้าที่ของไทยจาก
3 กรม และตัวแทนของบริษัทมิซุซุยะแล้ว ยังมีเลขานุการเอกสถานทูตญี่ปุ่น และผู้ช่วยทูต
ทหารเรือญี่ปุ่นรวมมือและเข้าประชุมด้วย ดร. นากายูรา กล่าววา

... เตาที่ได้เห็นกิจการต่าง ๆ มาแล้ว และตามที่เจ้าหน้าที่ในส่วนเทคนิคโคชิแจ้ง
ให้เขาใจนั้นเป็นที่พอใจวา สยามมีเขตปลอดกักสำหรับวัว และเห็นว่าเมื่อวัวที่จะ
ส่งไปประเทศญี่ปุ่นนั้น จำเป็นจะต้องส่งจากเขตปลอดกักนี้ วัวที่ไม่ได้อยู่ในเขต
ปลอดกัก ถ้าจะส่งเมื่อสัตว์ไปโคจะคงให้ยานควบคุมกักสัตว์เพื่อตรวจอาการวัวศึกษา
ป้องกันและให้อยู่ในเขตปลอดกักนานพอที่จะแน่ใจวา ไม่มีโรคเสียก่อน แควจึง
ขา...² ดร. นากายูรา แสดงความพอใจในการเลี้ยงวัวของกระทรวงกลาโหม
ที่ชัยม่วงเป็นอย่างมากและลงความเห็นวา วัวในเขตของทหารที่ชัยม่วงปลอดกักพอ
แล้ว

หลังจากโคชมกิจการและทราบถึงระเบียบการค้าสัตว์ไปต่างประเทศของไทย

¹หนังสือ ที่ 2139/2480 เรื่องการรับรองนายสัตวแพทย์ของรัฐบาลญี่ปุ่น จาก
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ ถึง พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี
ลงวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2480.

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 18/132 เรื่องสนับสนุนให้สินค้าเนื้อโคโค
ส่งไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น.

แล้ว คร. นากาบุรา ได้เสนอแก่รัฐบาลไทยว่า ควรที่รัฐบาลไทยจะส่งผู้ชำนาญสัตว์แพทย์ไทยอย่างน้อยสองนายไปดูงานที่ญี่ปุ่น และควรสร้างโรงฆ่าวัวใหม่ นาย เค ชูโด (Mr. K. Shodo) อุปทูตทหารเรือกล่าวว่า กองทัพเรือญี่ปุ่นยินดีซื้อเนื้อวัวจากไทย ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2480 เป็นต้นไป โดยจะซื้อจากการเลี้ยงวัวของกระทรวงกลาโหมที่ตำบลซิมมวง จังหวัดนครราชสีมา จะเห็นได้ว่า นอกจากไทยจะโคตลาคนเนื้อโคในญี่ปุ่นระคับพอคาตพอคาแล้ว ยังโคตลาคนเนื้อโคระคับรัฐบาลต่อรัฐบาลอีกด้วย

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ในสมัยรัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นหัวหน้ารัฐบาลนี้ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงบำรุงสัตว์และการค้าสัตว์กับต่างประเทศอย่างจริงจัง การเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในขั้นที่เรียกว่า ได้รับผลดี และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่การค้าเนื้อสัตว์ยังต่างประเทศ กระทรวงการคลังได้เปลี่ยนแปลงการฆ่าสัตว์เสียใหม่ โดยโอนขายโรงฆ่าสัตว์ให้แก่เทศบาลในจังหวัดต่าง ๆ เป็นผู้มีอำนาจในการควบคุมการฆ่าสัตว์ เพื่อจะได้ดูแลในเรื่องความสะอาดและความสะดวกได้อย่างใกล้ชิด¹

ดังนั้น การเศรษฐกิจจึงเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่รัฐบาล พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ให้ความสนใจเป็นพิเศษในการปรับปรุงส่งเสริมและแก้ไขให้อยู่ในภาวะที่ดีขึ้นด้วยเหตุที่เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับปากท้องของประชาชน หากประชาชนกินดี มีสุขแล้ว การที่จะเผยแพร่ระบอบการปกครองที่ตรงกันข้ามกับระบอบประชาธิปไตยจะเป็นไปได้อย่างไร เมื่อการเศรษฐกิจดี การพัฒนาประเทศจะทำได้อย่างรวดเร็วสมตามความมุ่งหมายในที่สุด

¹หนังสือ ที่ 32494/2481 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 จาก พระยาไวยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ถึง พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี เรื่องการขายโรงฆ่าสัตว์ให้แก่เทศบาลเมืองต่าง ๆ.

4. การพะนัน

การพะนันนับว่าเป็นอบายมุขอย่างหนึ่ง ซึ่งนิยมเล่นกันโดยทั่วไปในประเทศไทย การเล่นการพะนันนั้นมีหลายรูปแบบ ซึ่งล้วนแต่ทำให้ผู้เล่นเป็นหนี้สิน ไม่ทำมาหากิน ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการผิดกฎหมาย ในสมัยรัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นั้น รัฐบาลชุดนี้ก็มีนโยบายอย่างแน่วแน่ที่จะไม่สนับสนุนให้ข้าราชการไทยเล่นการพะนัน จึงพยายามสอดส่องดูแลความประพฤติของข้าราชการเสมอมา แต่อย่างไรก็ตาม พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ได้ทราบข่าวจากรายงานว่า ข้าราชการทางจังหวัดภาคใต้ เช่น จังหวัดนครราชสีมา และปัตตานี นิยมเล่นการพะนันกันมาก เช่น การชนโค และการชนไก่ เป็นต้น ดังนั้น พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงเห็นชอบที่จะส่งข้าหลวงใหญ่จากส่วนกลางไปสอบสวนและตรวจตราดู¹ เนื่องจากเขตภาคใต้นั้นเป็นเขตชายแดนติดต่อกับประเทศมาลายู และดินแดนดังกล่าวมักมีโจรผู้ร้ายต่างแดนหลบหนีเข้ามาอยู่เรื่อย ๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่บ้านเมืองผู้มีความเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นถ้าข้าราชการหมกมุ่นอยู่กับการเล่นการพะนันแล้ว งานราชการจะต้องหะหลวมและถูกปล่อยปละละเลย ขอมก่อก่อให้เกิดผลเสียทั้งทางเศรษฐกิจและการปกครอง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงสั่งให้ข้าหลวงใหญ่ คือ พระยาอรรถกรกระวีสุนทร ประจำกองข้าหลวงใหญ่ ศาลาลูกขุนใน ออกไปตรวจราชการและสืบเสาะเรื่องข้าราชการเล่นการพะนันในจังหวัดนครราชสีมา ไค้แก อำเภอสู้โงงโกลก อำเภอบางนารา อำเภอยี่งอ อำเภอบาเจาะ อำเภอหันหยงมาศ อำเภอสู้โงงป่าดี และกิ่งอำเภอลือเสาะ ระหว่างวันที่ 27 พฤศจิกายน - 6 ธันวาคม พ.ศ. 2477 ต่อมา พระยาอรรถกรกระวีสุนทร ได้มีหนังสือรายงานมาถึง พันเอก พระยาพหล ฯ นายกรัฐมนตรี เมื่อ

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ประจำวันจันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 1477 เรื่องให้ข้าหลวงใหญ่ไปตรวจราชการทางบกมีได้.

12 ธันวาคม พ.ศ.2477 มีใจความว่า "...มีบ่อนชนโคอยู่ทั่วกลางจังหวัด มีข้าราชการ
ตำแหน่งสูงกว่าชั้นเสมียนเล่นการพนันชนโคกันมาก และหลวงบรรณกิจเลขา คลังจังหวัด
เป็นผู้จัดการบ่อนด้วย มีข้าราชการเลี้ยงโคชนกันหลายราย..."

พร้อมกับรายงานถึงนายกรัฐมนตรี หลวงอรรถกระวีสุนทรไคเสนอไทยยา
ข้าราชการบางรายในจังหวัดนครราชสีมาและดำเนินการลงโทษเพื่อป้องกันมิให้เสียหายแก่
ทางราชการ¹ อย่างไรก็ตาม แมว่าการพนันจะมีผลคืออยู่บาง เช่น ทำให้รัฐมีเงินรายได้
เพิ่มจากบ่อนการพนัน ทำให้การรถไฟไคคาโดยสารเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้คนเดินทางมาเล่น
ชนวัวที่จังหวัดนครราชสีมามากขึ้น ทำให้กิจการค้า กิจการโรงแรม และการเลี้ยงโคเจริญ
เพิ่มขึ้นก็ตาม แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีไคพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว เห็นว่าผลเสียหายจากการตั้ง
บ่อนชนวัวจะทำให้ประชาชนเดือดร้อนมากกว่าได้รับผลดี คณะรัฐมนตรีจึงมีมติห้ามปราม
ข้าราชการในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ เล่นการพนัน อันจะเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมเสีย
แก่ราชการไค ถ้าหากข้าราชการคนไคยังคงกระทำต่อไปและถูกจับไคส่วนไค จะต้องถูก
ลงโทษ ด้วยเหตุนี้เอง เพื่อให้การกวาดชนมิให้ข้าราชการ เล่นการพนันเป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ คณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของ พันเอก พระยาพหล ๑ จึงไคตรวจสอบและ
คนหาระเบียบการแต่เดิมอันเกี่ยวแก่การกวาดชนข้าราชการมิให้เล่นการพนันแล้ว นำมา
ปรับปรุงให้มีความรัดกุมเพิ่มขึ้น² ดังมีรายละเอียดดังนี้

(1) ในชั้นเดิมกรมราชเลขาธิการ ไคมีหนังสือ ที่ 25/339 ลงวันที่ 21
เมษายน พ.ศ.2469 ถึง กระทรวงมหาดไทย ว่าโปรดเกล้า ฯ ให้แจ้งมาว่า เรื่อง

¹รายงานการตรวจราชการของข้าหลวงใหญ่ ถึง พันเอก พระยาพหลพหลุฑุฒนา
นายกรัฐมนตรี เรื่องข้าราชการเล่นการพนัน ในจังหวัดบักไคไค ลงวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.
2477.

²สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 7/176 ระเบียบการอันเกี่ยวแก่การกวาดชน
ข้าราชการมิให้เล่นการพนัน.

ข้าราชการเกี่ยวข้องกับการดักเล่นการพนัน ควรกวาดล้างอย่างถึง แม้เพียงสมรู้ให้เล่น
ในย่านของตงก็ควรได้คำหนักอย่างแรง หรือถึงกับถอดยศบรรดาศักดิ์ หรือให้ออกจาก
ราชการ และกระทรวงมหาดไทยได้มีตราพระราชสีห์น้อย ที่ 10/1671 ลงวันที่ 21
พฤษภาคม พ.ศ. 2469 ถึง สมุหเทศาภิบาลทุกมณฑล ให้ประกาศชี้แจงแก่ข้าราชการให้
ปฏิบัติตามกระแสพระราชดำรัสนั้น

(2) ต่อมาได้มีลายพระหัตถ์เลขที่ 12/367 ลงวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.
2469 ถึงเสนาบดีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้ห้ามปราบข้าราชการมิให้เล่นการพนัน
ถ้าข้าราชการผู้ใดฝ่าฝืนเล่นการพนันขึ้นต่ออันผิดกฎหมายจะเป็นต้องถูกลงโทษหรือไม่ลง
โทษก็ดี ให้ถอดเสียจากหน้าที่ราชการ กระทรวงมหาดไทยได้ตราพระราชสีห์ใหญ่ ที่
1/5059 ลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2469 ถึงสมุหเทศาภิบาลทุกมณฑล และได้มีคำสั่ง
ที่ 20/286 ลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2469 วางทางปฏิบัติภายในกระทรวงคำเนิน
ความตามกระแสพระบรมราชโองการที่โปรดเกล้า ฯ มา นั้น

(3) ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีตราพระราชสีห์น้อย ที่ 12/2528 ลงวันที่
8 มิถุนายน พ.ศ. 2474 ช่อมความเข้าใจตามสารตราพระราชสีห์ใหญ่ ที่ 1/5059
ลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2469 ว่า เมื่อได้ตราพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2473
ขึ้นใหม่ มีบทผ่อนผันให้โอกาสแก่ประชาชนเล่นไพ่รับเงินในระหว่างอายุติมิตรใดบางกาล
ตามเงื่อนไขในกฎเสนาบดี จึงรวมให้ข้าราชการบางคนถือโอกาสเล่นไพ่เพื่อการรับเงิน
มากขึ้น และมีปัญหาสงสัยว่า พระราชบัญญัติการพนันจะลงอย่างพระราชนิยมหรือไม่เพียง
ใด กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า ไม่เป็นการลงอย่างพระราชนิยมแต่อย่างใด ข้าราชการ
จะต้องรักษาจรรยาให้เป็นไปตามพระราชนิยมโดยเคร่งครัด ถ้าปรากฏว่าข้าราชการผู้ใด
เล่นเป็นการมั่วเมาหรือมีการโต้เสียบทรัพย์สินกันเกินสมควรแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาเรียกมา
วาทถวาคัดเตือน หากยังฝ่าฝืนอีกแม้ว่ามีกรณีเกิดขึ้นในโรงศาลก็ให้ผู้บังคับบัญชารายงาน
ความประพฤติดังกล่าวไปยังกระทรวงให้ทราบ

ต่อมาหลวงข้าราชการอาสาสมัคร เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ ม. 8157/
77 ลงวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2477 แจ้งว่าคณะรัฐมนตรีได้ปรึกษาลงมติเมื่อวันที่ 14

ธันวาคม พ.ศ. 2477 ห้ามปรามมิให้ข้าราชการในสังกัดเล่นการพนันจนเป็นเหตุให้เสื่อมเสียแก่ราชการ ถ้าปรากฏว่ายังกระทำอยู่อีก หรือในกรณีที่ไม่ปรากฏการกระทำโดยชัดแจ้งจนกระทั่งเสียราชการแล้ว ก็ให้ไต่สวนลงโทษต่อไป นอกจากนี้หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ยังได้ทำหนังสือเรียนถึงกระทรวงต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่แจ้งมายังกระทรวงมหาดไทยนี้ด้วย ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ ม.240/17993 ลงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2477 ถึงคณะกรรมการจังหวัดทุกจังหวัด และได้มีคำสั่ง ที่ 84/829 ลงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2477 วางระเบียบภายในกระทรวงสั่งให้ข้าราชการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีนั้น

นอกจากนั้นกรมตำรวจยังได้มีข้อบังคับ ที่ 4/2481 ลงวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2481 ห้ามข้าราชการตำรวจเล่นการพนันหรือมีส่วนได้เสียเกี่ยวของอยู่ในวงการพนันเป็นอันขาด และได้มีแจ้งความ ที่ 9/2481 ลงวันที่เดียวกัน ซึ่งแจ้งความมุ่งหมายประกอบข้อบังคับนั้นไว้ด้วย

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะยอมให้ข้าราชการเล่นได้เพียงสลากกินแบ่ง หรือเล่นบิลเลียดที่มีได้เท่านั้นเอาทรัพย์สินกันเท่านั้น เพื่อให้นโยบายของรัฐบาลใช้โดยลริคคุมยิ่งขึ้น และจะเห็นสมควรให้ปฏิบัติสม่ำเสมอทุกกระทรวง คณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของ พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา จึงแจ้งมติให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พิจารณาวาดวรรจจะออกเป็นคำสั่งหรือแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฉบับ พ.ศ. 2479 ดังนั้นคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จึงลงมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนขึ้นคณะหนึ่ง ตามหนังสือ ที่ น.6383/2481 ลงวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2481 โดยมีปลัดกระทรวงของทุกกระทรวงเป็นกรรมการพิจารณาเรื่องนี้ ประกอบด้วย พระยามโหสถศรีพิพัฒน์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงต่าง ๆ เป็นกรรมการ และหลวง-

ประชุมปรึกษารัฐ เป็นเลขานุการ¹

สำหรับปัญหาที่คณะกรรมการจะต้องพิจารณานั้นอยู่ในหัวข้อเหล่านี้ คือ

(1) การที่จะกวัดขั้นข้าราชการมิให้เล่นการพนันนั้น จะกวัดขั้นห้ามปรามโดยมีเงื่อนไขดังที่ คณะรัฐมนตรีได้เคยลงมติไว้ หรือจะห้ามปรามโดยเด็ดขาดทำนองของบังคับของกรมตำรวจ

(2) การที่จะกวัดขั้นจะควรรอกเป็นคำสั่งหรือแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2479

(3) เมื่อมีผู้ฝ่าฝืนขึ้นจะควรลงโทษในสถานใดในข้อนี้ ควรจะกำหนดสถานโทษไว้ให้เป็นการแน่นอนเสียด้วย จะได้ปฏิบัติเหมือนกันทุกกระทรวงทบวงกรม หากไม่แล้ว จะเกิดความลักลั่นไม่สม่ำเสมอ ดังเช่นที่เคยปรากฏมาแล้วในเรื่องข้าราชการฉ้อโกงการพนันไฟ เมื่อได้ฟ้องศาล ศาลตัดสินปรับไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาจึงได้พิจารณาโทษฐานผิดวินัยในทางปกครองอีกทางหนึ่ง ซึ่งในบางแห่งก็ลงโทษตัดเงินเดือน บางแห่งก็ลงโทษปลดออกจากราชการเช่นนี้ เป็นต้น ไม่สม่ำเสมอ จึงควรที่จะกำหนดสถานโทษให้เป็นการแน่นอนไว้เสียด้วย

คณะกรรมการได้พิจารณาถึงโทษของผู้ที่ฝ่าฝืนโดยให้ลงโทษสถานใดสถานหนึ่งให้เหมือนกันมิให้ลักลั่นกันเหมือนที่เคยปรากฏ คณะกรรมการได้ประชุมตกลงให้การกวัดขั้นข้าราชการมิให้เล่นการพนันอยู่ในรูประเบียบของ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2479 โดยมีมาตราสำคัญ ๆ เช่น

¹หนังสือ ที่ น.6383/2481 ลงวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2481 มติคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เรื่องอนุกรรมการพิจารณาเรื่องการกวัดขั้นข้าราชการมิให้เล่นการพนันให้รัดกุมยิ่งขึ้น.

หมายเหตุ พิจารณาตั้งแต่ พ.ศ. 2477 - 2481.

"มาตรา 39 (ข.) เมื่อข้าราชการผู้ใดหย่อนความสามารถหรือไม่แสดงให้เพียงพอว่า เป็นผู้สนับสนุนการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้สอบสวนเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ให้เจ้ากระทรวงสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ"

๑๑๑

นอกจากการพะนันประเภทชนวิ้ว ชนโก้ และเลนไฟแล้ว รัฐบาลยังได้หาวิธีป้องกันการออกสลากกินแบ่งโดยวิธีแถมพกดสลาก ทั้งนี้ หลวงประดิษฐมนูธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่อังคารที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 ว่า¹

ในขณะนั้นโรงภาพยนตร์และห้างร้านต่าง ๆ ได้ขอออกสลากกินแบ่งโดยวิธีแถมพกดสลากแก่ผู้ซื้อตั๋วเป็นจำนวนมาก ซึ่งเรื่องทำนองนี้ตำรวจเคยจับเจ้าของห้างปศุศตาคารฟองฟูาส คดีถึงศาลฎีกา และได้มีคำพิพากษาว่าไม่ให้มีการพะนันเชิงโชค ฉะนั้นเวลานี้เมื่อมีผู้มาขออนุญาตออกสลากต่าง ๆ จึงจำต้องอนุญาตให้ไป เพราะไม่มีทางจะอ้างข้อขัดข้องประการใด การออกสลากกินแบ่งทำนองนี้แพร่หลายมาก กว้างขวางทางป้องกันเสีย ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการแข่งขันกับสลากกินแบ่งของรัฐบาลด้วย ซึ่งยอมกระหนาบกระเพื่อนศรรายไคของแผ่นดิน กล่าวคือ รัฐบาลได้ขออนุมัติจากสภาผู้แทนราษฎรขอออกสลากกินแบ่งของรัฐบาลเมื่อคราวประชุมสภา ฯ ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2476 (สมัยสามัญ) โดยรัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะทำรายได้ 30 เปอร์เซนต์ของกำไรไปบำรุงการศึกษาของชาติ การพยาบาลและการสาธารณประโยชน์อื่น ๆ และเป็นการอุดหนุนเงินงบประมาณของแผ่นดินอีกด้วย

ดังนั้นที่ประชุมคณะรัฐมนตรี จึงตกลงให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาทางป้องกันการออกสลากกินแบ่งโดยวิธีแถมพกดสลากขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 17/2477 ประจำวันอังคารที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 เรื่องป้องกันการออกสลากกินแบ่งโดยวิธีแถมพกดสลาก.

(1) พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์	ประธานกรรมการ
(2) หลวงประดิษฐมนูธรรม	กรรมการ
(3) พระยาวิกรมรัตนสุภา	กรรมการ
(4) พระยาลักขณ์ธรรมประคัลภ์	กรรมการ
(5) พระมณูเวทย์วิมลนาท	กรรมการ
(6) พระวชิรศาสตร์เนติญาณ	กรรมการ
(7) พระยามานวราชเสวี	กรรมการ

คณะรัฐมนตรีจึงได้ประชุมปรึกษาลงมติให้ พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ ร่าง พระราชบัญญัติการพนันแก้ไขเพิ่มเติมขึ้น เพื่อให้คุ้มครองการห้ามให้เล่นหรือเข้าเล่นในการเล่น การออกสลากกินแบ่งหรือการเดิม ซึ่งผิดลักษณะทำนองเดียวกัน โดยให้นายชาร์ลส์ เลเวสต์ ช่วยเหลือ ต่อมาหลวงประดิษฐมนูธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2477¹ ส่งร่างพระราชบัญญัติจำนวน 3 ฉบับ ให้แก่หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เลขานุการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอพิเณก พระยาพลพดพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี นำเข้าเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อรับหลักการ พระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับนั้น ได้แก่

- (1) พระราชบัญญัติการพนัน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2477
- (2) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2477
- (3) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ. 2477

โดยมีเหตุผลว่า การลงโทษผู้กระทำผิดยังไม่เหมาะสมแก่ความผิดและรูปคดี

¹หนังสือ ที่ อ.379/7433 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2477 จาก หลวงประดิษฐมนูธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถึง เลขานุการคณะรัฐมนตรี เรื่อง ส่งร่างพระราชบัญญัติ 3 ฉบับ ขออนุมัติเสนอมานสภาผู้แทนราษฎร.

ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับอาชญากรรมรู้สึกตัวหรือกลัวผิด และไม่ได้อผลในการปกครองเท่าที่ควร กล่าวคือ

"(1) การกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติการพะนัน ศาลมักลงโทษปรับผู้เอนการพะนันโดยมิได้รับอนุญาตแต่เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะกำหนดโทษในพระราชบัญญัติการพะนันมิได้บัญญัติชี้ชัดชั้นโทษอย่างต่ำไว้ ศาลจะลงโทษต่ำเท่าใดก็ไม่เป็นการผิดกฎหมาย

(2) คนต่างดาว ซึ่งหลบหรือซ่อนตัวเข้ามาในพระราชอาณาจักร ได้รับโทษปรับเป็นจำนวนต่ำมาก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่คนต่างดาวต้องเสียค่าเช่าพนักงานตรวจคนเข้าเมืองในกรณีที่มีใครหลบหรือซ่อนตัวเข้ามาแล้ว ปรากฏว่าบุคคลจำพวกหลังซึ่งปฏิบัติกรตามกฎหมาย ต้องเสียเงินมากกว่าบุคคลจำพวกแรกผู้กระทำผิดตามกฎหมายเสียอีก เป็นการไม่สมควร และไม่ยุติธรรมอย่างยิ่ง

(3) การกระทำผิดฐานแจ้งความเท็จและเบิกความเท็จ เป็นเหตุใหม่คดีผู้ไม่มีความคิดใคร่รับทุกข์และต้องได้รับโทษในบางกรณีมีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้ก็เป็นเพราะอัตราโทษในความผิดนั้น ๆ ได้กำหนดไว้ต่ำมาก"

ดังนั้น ตามข้อเสนอของหลวงประดิษฐมนูธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แล้วจะเห็นว่า หนทางที่จะกระทำได้สำเร็จผลอยู่ที่การแก้ไขกฎหมายและต้องกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ด้วย ไม่เปิดโอกาสให้ศาลได้ลงโทษต่ำกว่านั้นได้อีก ปรากฏว่า พันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับนั้น เพื่อนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรต่อไป ปรากฏว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการแก้ไขข้อความบางตอนเกี่ยวกับบทการลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนั้น รัฐสภาจึงได้นำร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ คือ ร่างพระราชบัญญัติการพะนัน พ.ศ. 2478 เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งสภา ฯ มีมติอนุมัติตามที่รัฐบาลเสนอมา

¹ รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 36/2477 ประจำวันศุกร์ที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2477 เรื่องร่างพระราชบัญญัติการพะนันแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองแก้ไขเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายลักษณะอาญา.

อย่างไรก็ตาม ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดอุตรธานี คือ ขุนรักษานาคร เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการพะนัน พ.ศ. 2478 โดยเสนอหลักการว่า เพื่อควบคุมเครื่องมือสำหรับเล่นการพะนัน และมีเหตุผลว่า ปรากฏว่าไฟต่าง ๆ ดังเข้ามาจากต่างประเทศทวีขึ้น แต่มีผู้ได้รับอนุญาตเล่นการพะนันน้อย ซึ่งเป็นเหตุให้ลักลอบเล่นไฟ ส่วนเครื่องมืออื่น ๆ ก็ไม่มีการควบคุมซึ่งเป็นเหตุให้มีผู้ลักลอบเล่นการพะนันมากขึ้นเรื่อย ๆ

ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกท่านหนึ่ง คือ นายพันธุ อินทวงศ์ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการพะนัน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2481 เพื่อขอให้นายกรัฐมนตรี ออกรับรองโดยให้เหตุผลว่า การพะนันเป็นบ่อเกิดแห่งอาชญากรรมอื่น ๆ แม้พระราชบัญญัติการพะนัน พ.ศ. 2478 จะวางโทษแรงกว่า พระราชบัญญัติการพะนันปี 2473 ซึ่งยกเลิกไปแล้วก็ดี ยังมีได้รับผลให้การป้องกันและปราบปรามดีเท่าที่ควรจะเป็น สมควรที่จะวางกำหนดโทษในเรื่องนี้ให้แรงขึ้น ปรากฏว่าคณะรัฐบาลพิจารณาแล้วมีมติว่าไม่ขัดข้องในหลักการ และนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไป ปรากฏว่าเรื่องยังไม่ยุติ เนื่องจากรัฐบาลของ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้สิ้นสุดลง ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงค้างคาเนินต่อมาในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี

ปัญหาเศรษฐกิจนับว่าเป็นปัญหาสำคัญต่อประเทศชาติและความอยู่ดีกินดีของประชาชน ซึ่ง พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้ใช้เวลาตลอดระยะเวลา 6 ปีเศษของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พยายามแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มความสามารถ โดยเฉพาะเกี่ยวกับความเป็นอยู่การทำมาหากิน เพราะการเพิ่มพูนรายได้ให้กับประชาชน แม้ทางโครงการจะไม่สำเร็จบริบูรณ์ แต่ก็มีหลายสิ่งหลายอย่างที่สำเร็จเรียบร้อย นำผลดีมาสู่ประชาชน หรืออย่างน้อยก็เป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ

¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ 1/176 เรื่องพระราชบัญญัติการพะนัน.

ต่อไปให้เกียรติบุคคลต่อ ๆ มา นับว่าท่านได้สร้างผลงานทางคำนี้ไว้ต่อประเทศไทย
เล็กน้อย โดยเฉพาะความซื่อสัตย์และความจริงใจในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเท
ไทยโดยรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย